

การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วง
ของเกษตรกรในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

นางสาววิภาดา แดงมา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2562

**Adoption of Good Agricultural Practices for Mango Production Farmers in
Bang Khla District, Chachoengsao Province**

Miss Vipada Dangma

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วง
ของเกษตรกรในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
ชื่อและนามสกุล นางสาววิภาดา แดงมา
วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณี ต่างวิวัฒน์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา จันทร์คง)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของ
เกษตรกรในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัย นางสาววิภาดา แดงมา **รหัสนักศึกษา** 2609002254 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
(ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
(2) รองศาสตราจารย์ ดร. เบนจุมาศ อยู่ประเสริฐ **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้ (1) ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี (2) ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี (3) การยอมรับในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นและในเชิงปฏิบัติ (4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี และ (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง ปี พ.ศ. 2562 กับสำนักงานเกษตรอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนทั้งหมด 177 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรเป็นเพศชายร้อยละ 52.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีพื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมดเฉลี่ย 12.84 ไร่ มีรายได้จากการจำหน่ายมะม่วงเฉลี่ย 108,146.86 บาท/ปี รายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 56,021.05 บาท/ปี (1) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด และได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะประเด็นสื่อออนไลน์ (2) เกษตรกรเห็นด้วยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด (3) เกษตรกรยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นและในเชิงปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการยอมรับประเด็นด้านแหล่งน้ำ คือ แหล่งน้ำที่ใช้เป็นแหล่งน้ำสะอาดปราศจากสารพิษปนเปื้อน รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านวัตถุดิบทรายทางการเกษตร และด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (4) ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี คือ รายได้นอกภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ส่วนระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามระบบฯ และระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น ในขณะที่ การศึกษาความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ส่วนจำนวนแรงงานในครัวเรือน และประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วงตามระบบฯ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ และ (5) เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาด โดยมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐจัดหาช่องทางการตลาดให้กับเกษตรกร เช่น การจัดมหกรรมสินค้าทางการเกษตร การจัดงานของดีประจำท้องถิ่น

คำสำคัญ การยอมรับของเกษตรกร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การผลิตมะม่วง จังหวัดฉะเชิงเทรา

Thesis title: Adoption of Good Agricultural Practices for Mango Production
Farmers in Bang Khla District, Chachoengsao Province

Researcher: Miss Vipada Dangma; **ID:** 2609002254;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Bumpen Keowan; Associate Professor;

(2) Dr. Benchamas Yooprasert; Associate Professor, **Academic year:** 2019

Abstract

The objectives were to study the mango farmers in the following aspects: (1) knowledge and knowledge resources of GAP system, (2) the opinion towards an adoption of GAP system, (3) the adoption of GAP system, (4) factors related to the adoption of GAP system, and (5) problems and suggestions on the practice according to GAP system.

The samples were 177 mango farmers who registered with Bang Khla District Agricultural Office in 2019. Statistics used were frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The results were that farmers were male of 52.0 percent and completed primary education. They had an average farm area for mango production of 12.84 *rai* (1 *rai* = 1,600 square meters). The average annual income from mango selling was 108,146.86 Baht while the average annual non-farm income was 56,021.05 Baht. (1) The farmers had knowledge of GAP system at the highest level while they received information from various sources at a low level especially from online media. (2) The farmers agreed with GAP system at a high level. (3) The adoption in theory and practice by farmers was at the highest level especially the aspect of water resources (water used in the production processes shall come from sources that do not cause contamination of hazardous substances against produce). At the high level especially the pesticides and harvest and post-harvest practices. (4) Non-farm income had opposite statistically significant relationship with the GAP system in term of opinion. Opinion towards GAP system, and knowledge receiving level from various sources had positive statistically significant relationship with the GAP system in term of opinion. The education had opposite statistically significant relationship with the practical adoption. The number of family labor and experience of mango production according to GAP system was positive relationship with the practical adoption (5) Marketing problems were indicated. The marketing channels such as agricultural product festivals or good local product fairs should be promoted.

Keywords: Farmer adoption, Good Agricultural Practice, Mango production, Chachoengsao Province

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างสูงยิ่งจากรองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ปรีกษา ตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะด้วยดีตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนข้อมูลการวิจัยครั้งนี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ นายประยูร แก้วปลอด หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา นายสมปอง จันทร์กูป เกษตรอำเภอบางคล้า และนางสาวอังคณา นามืองรักษ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ เจ้าหน้าที่กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ที่อนุเคราะห์ในการตรวจสอบเอกสาร ข้อมูล ตลอดจนเกษตรกรทุกท่านใน อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ ครอบครัว และเพื่อนๆ ที่คอยห่วงใย ให้กำลังใจ สนับสนุนความสำเร็จทุกวิถีทางจนสามารถทำให้การวิจัยลุล่วงด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

วิภาดา แดงมา

กุมภาพันธ์ 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และแหล่งความรู้	7
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ	15
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	17
การผลิตมะม่วง	31
สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจอำเภอบางคล้า	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	52
ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ..	61
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี	69
ตอนที่ 4 การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี	72
ตอนที่ 5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ..	84
ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี	92
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
สรุปการวิจัย	99
อภิปรายผล	105
ข้อเสนอแนะ	112
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก	120
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	121
ภาคผนวก ข แบบประเมินระดับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตร ที่ดีในเชิงความคิดเห็น	136
ประวัติผู้วิจัย	144

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	รายการและข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร..... 18
ตารางที่ 2.2	ข้อมูลการผลิตพืชที่สำคัญ..... 36
ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนเกษตรกรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย 43
ตารางที่ 4.1	สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร..... 53
ตารางที่ 4.2	สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ..... 55
ตารางที่ 4.3	สภาพทางสังคมของเกษตรกร..... 60
ตารางที่ 4.4	ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี..... 61
ตารางที่ 4.5	จำนวนข้อความรู้ที่เกษตรกรตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี..... 63
ตารางที่ 4.6	แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี..... 65
ตารางที่ 4.7	สรุปแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า..... 68
ตารางที่ 4.8	ความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี..... 69
ตารางที่ 4.9	การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในเชิงความคิดเห็น..... 73
ตารางที่ 4.10	ตารางสรุปการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า..... 82
ตารางที่ 4.11	ระดับคะแนนการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า..... 83
ตารางที่ 4.12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ..... 85
ตารางที่ 4.13	ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบปกติแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปแบบตริโกสัมพันธ์..... 87
ตารางที่ 4.14	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณความสัมพันธ์ของตัวแปรกับยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น..... 88

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุความสัมพันธ์ของตัวแปรกับยอมรับการปฏิบัติทางเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ	90
ตารางที่ 4.16 ระดับความรุนแรงของปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของ เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า.....	93
ตารางที่ 4.17 สรุปปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอำเภอบางคล้าในการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี	96
ตารางที่ 4.18 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี.....	97

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงด้านภูมิศาสตร์ ลักษณะที่ตั้ง	35

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านพืชพรรณธัญญาหาร เนื่องจากตั้งอยู่ในภูมิภาคที่มีศักยภาพ ในด้านการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร ดังจะเห็นได้จากมีผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้ส่งออกสู่ท้องตลาดตลอดทั้งปี (ณรงค์ ศิริรัมย์, 2555) เพื่อให้สินค้าพืชมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การกำหนดมาตรฐานสินค้าสากลจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ช่วยพัฒนายกระดับการผลิตสินค้าพืชให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและมีความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้นได้ ทำให้สินค้าพืชไทยเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ จากการสร้างความร่วมมือระหว่าง “กรมวิชาการเกษตร” และ “กรมส่งเสริมการเกษตร” ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันให้กับสินค้าเกษตรไทยได้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมความสุข, 2556)

มะม่วงเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งของประเทศไทย ถูกจัดให้เป็นไม้ผลชั้นแนวหน้าที่ทั้งคนในประเทศ ต่างประเทศรู้จักและนิยมรับประทานอย่างแพร่หลาย มีทั้งพันธุ์ที่นิยมรับประทานผลดิบ และผลสุก สร้างรายได้ให้เกษตรกรอย่างมาก สถานการณ์การผลิตและการตลาดมะม่วงในปัจจุบันของประเทศไทย มีพื้นที่ให้ปลูกและให้ผลผลิต 1.97 ล้านไร่ (สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร, 2562) มีผลผลิตส่งออก 94,113 ตัน รวมมูลค่า 4,383 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561)

จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้เดินหน้าส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร ให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นแหล่งผลิตไม้ผลที่สำคัญได้แก่ มะม่วง มีพื้นที่ปลูกมะม่วงประมาณ 23,425 ไร่ มีการส่งออกมะม่วงกว่า 700 ตัน คิดเป็นมูลค่า 49 ล้านบาท (ไทยรัฐออนไลน์, 2562) ปลูกมากที่สุด คือ อำเภอลองเขื่อน อำเภอบางคล้า อำเภอนวมสารคาม อำเภอราชสาส์น และอำเภอแปลงยาว (MGR Online, 2557)

อำเภอบางคล้ามีพื้นที่ปลูกมะม่วงประมาณ 6,369 ไร่ ให้ผลผลิตแล้ว 5,570 ไร่ ให้ผลผลิตประมาณ 2,186 ตัน มีเกษตรกรที่ลงทะเบียนรายชื่อผู้ปลูกมะม่วง จำนวน 1,319 ราย เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะม่วงอำเภอบางคล้า (กรมส่งเสริม

การเกษตร,2561) แต่สถานการณ์ในปัจจุบันของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า ยังประสบปัญหาหลายอย่าง เช่น ขาดความรู้ด้านการผลิตที่ดีและเหมาะสม การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้อง คุณภาพผลผลิตไม่ได้ตามความต้องการของลูกค้า อีกทั้งการผลิตมะม่วงที่ผ่านมามีการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ไม่ถูกต้อง เกษตรกรยังไม่มีรู้ความเข้าใจในการผลิตมะม่วงตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จึงทำให้เกษตรกรไม่สามารถผลิตมะม่วงได้อย่างมีคุณภาพ

จากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความเกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางให้กับเกษตรกร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการผลิตมะม่วงให้ได้มาตรฐานต่อไป

2.วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาการยอมรับในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกร
- 2.5 ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกร

3.กรอบแนวคิดการวิจัย

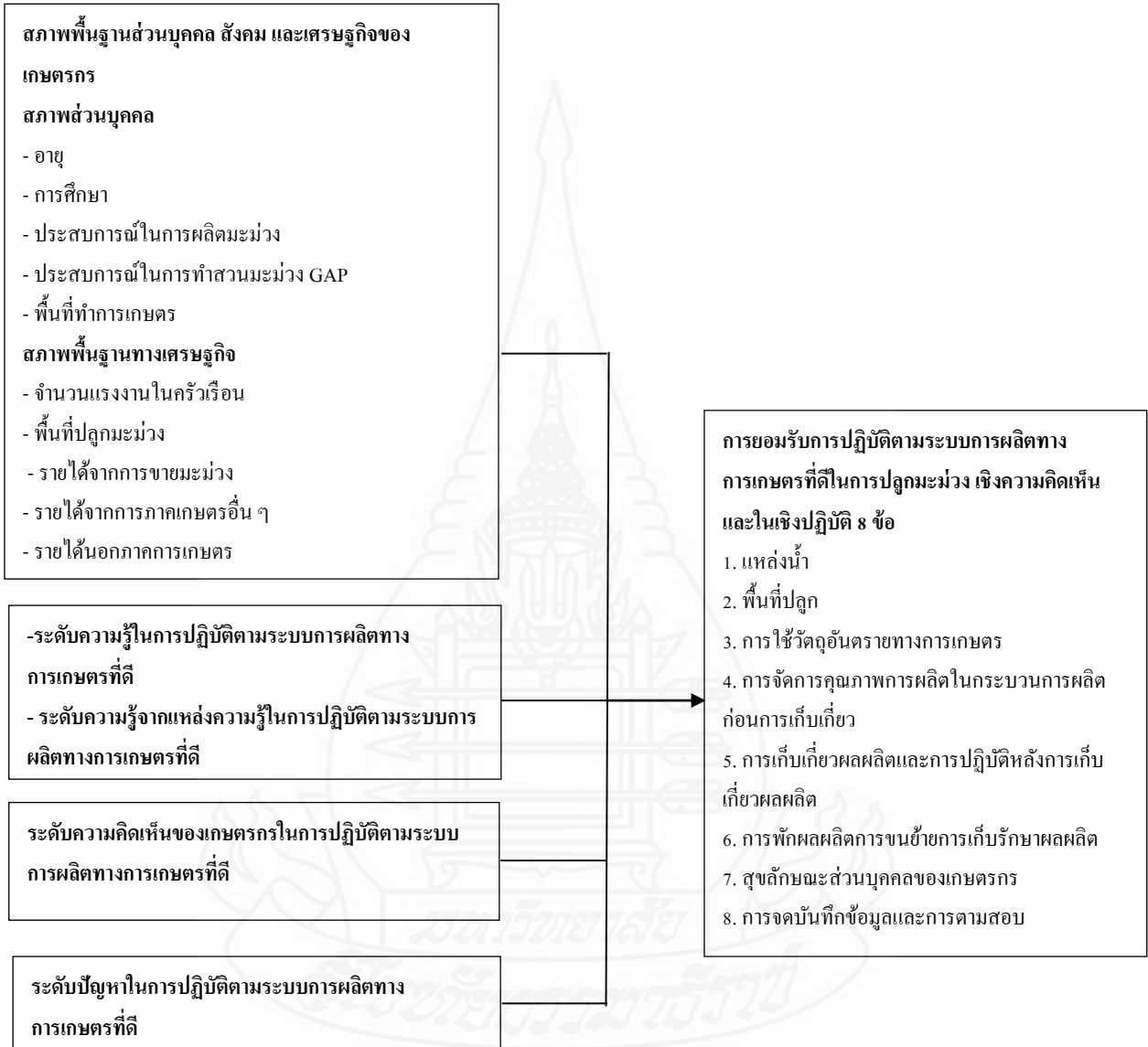
ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมากำหนดประเด็นในการศึกษาวิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

(Independent variables)

ตัวแปรตาม

(dependent variable)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4.สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ อายุ การศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือน ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วงตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี (GAP) พื้นที่ทำเกษตรทั้งหมด พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ รายได้นอกภาคการเกษตร ระดับความรู้และระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี และระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี มีอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอำเภอบางลำ จังหวัดฉะเชิงเทรา

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ อายุ การศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือน ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วงตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี (GAP) พื้นที่ทำเกษตรทั้งหมด พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ รายได้นอกภาคการเกษตร ระดับความรู้และระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี และระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี มีอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอำเภอบางลำ จังหวัดฉะเชิงเทรา

5.ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอบางลำ จังหวัดฉะเชิงเทรา ” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

5.1 ขอบเขตเชิงเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับอายุ การศึกษา ประสบการณ์ในการผลิตมะม่วง ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP พื้นที่ทำการเกษตร จำนวนแรงงานในครัวเรือน พื้นที่ปลูกมะม่วง รายได้จากการขายมะม่วง รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ รายได้นอกภาคการเกษตร ระดับความรู้ ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ระดับความคิดเห็น และระดับปัญหา ว่ามี

ปัจจัยใดบ้างที่มีความเกี่ยวข้องการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นและเชิงปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

5.2 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาในพื้นที่อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

5.3 ขอบเขตเชิงเวลา ทำการศึกษาในช่วงเดือนกันยายน - เดือนพฤศจิกายน 2562

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice) หมายถึง แนวทางในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัย ตามมาตรฐานที่กำหนด โดยขบวนการผลิตจะต้อง ปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค

6.2 ความรู้ หมายถึง เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องแหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในขั้นตอนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวผลผลิต และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายผลผลิต การเก็บรักษาผลผลิต สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ

6.3 แหล่งความรู้ หมายถึง แหล่งการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์

6.4 การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี หมายถึง เกษตรกรตัดสินใจนำขั้นตอนการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องแหล่งน้ำที่ใช้ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพการผลิตในขั้นตอนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต การพักผลผลิต การขนย้ายผลผลิต การเก็บรักษาผลผลิต สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ ไปใช้ในพื้นที่

6.5 ความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี หมายถึง เกษตรกรมีความคิดเห็นอย่างไรในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเรื่อง ทำให้ได้ปริมาณผลิตผลมะม่วงต่อไร่สูง ทำให้ได้มะม่วงที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค ทำให้มะม่วงจำหน่ายได้ราคาสูงยิ่งขึ้น ทำให้มะม่วงที่ผลิตได้เป็นที่ยอมรับ และตามความต้องการของผู้บริโภค ทำให้วางแผนการผลิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นระบบมากขึ้น ทำให้ลดต้นทุนในการผลิต ทำให้เลือกวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ถูกต้อง ทำให้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทำให้ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในสิ่งแวดล้อม สามารถตรวจสอบข้อมูลการผลิตย้อนกลับได้ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในสวนมะม่วงของตนเอง ผู้บริโภคได้รับประทานสินค้าที่ปลอดภัยกับสุขภาพ ครอบครัวมีความสุขจากรายได้จากการขายผลผลิต

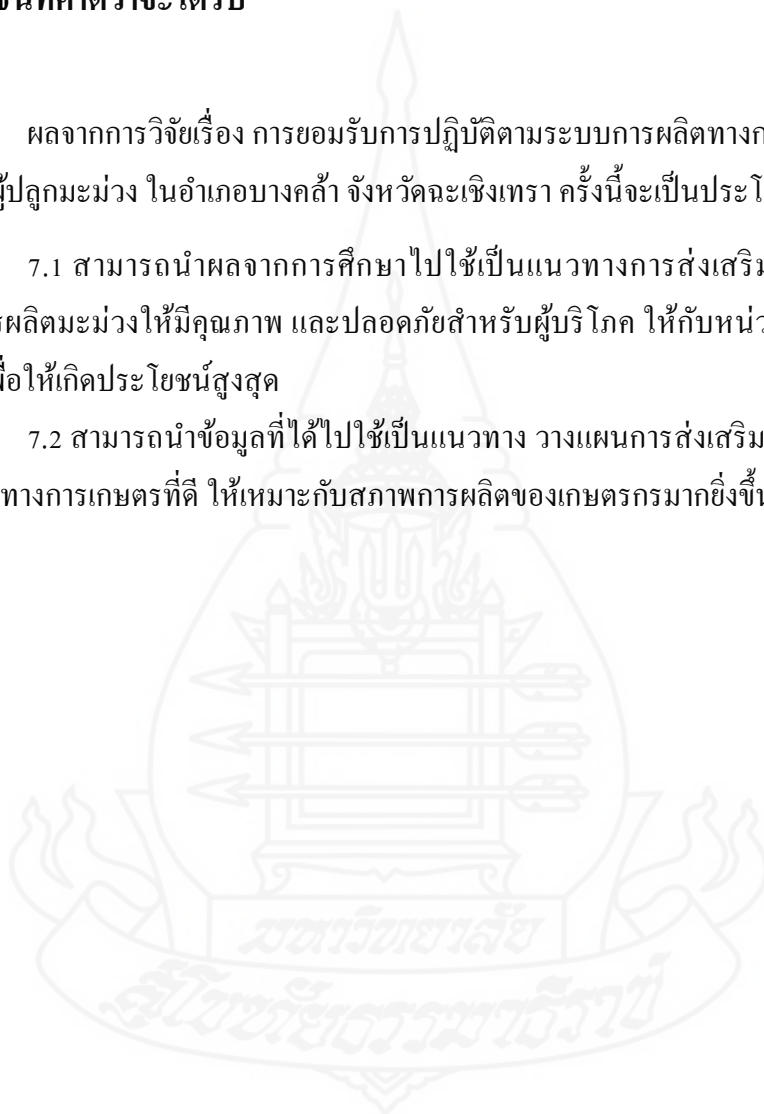
6.6 ปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี หมายถึง เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว และปัญหาด้านความรู้และการส่งเสริมในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

7.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยเรื่อง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง ในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้อื่น ดังนี้

7.1 สามารถนำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการเกษตร ในการดำเนินการผลิตมะม่วงให้มีคุณภาพ และปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค ให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจนำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

7.2 สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทาง วางแผนการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ให้เหมาะสมกับสภาพการผลิตของเกษตรกรมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำมาใช้สำหรับการกำหนดกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ตัวแปรของการศึกษา รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และแหล่งความรู้
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ
4. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practices: GAP)
5. การผลิตมะม่วง
6. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจอำเภอบางคล้า
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และแหล่งความรู้

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และแหล่งความรู้ประกอบด้วย ความหมายของความรู้ ประเภทความรู้ ระดับความรู้ ความหมายของแหล่งความรู้ และประเภทของแหล่งความรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความรู้

1.1.1 ความหมายของความรู้

คำว่า “ความรู้” (Knowledge) มีนักวิชาการหลายๆ ท่าน ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562) ความรู้ หมายถึง สาระ ข้อมูล แนวคิด หลักการ ที่บุคคลรวบรวมได้จากประสบการณ์ในวิถีชีวิต ความรู้เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและเทคโนโลยี บุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ การศึกษา อบรม การรับถ่ายทอดทางวัฒนธรรม การรับรู้ การคิดและการฝึกปฏิบัติ จนสามารถสรุปสาระความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2554, อ้างอิงใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ, น.7) อธิบายว่า ความหมายของ “ความรู้” ว่าเป็นสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด จัดเกลา เปรียบเทียบเลือกใช้การ เชื่อมโยง และบูรณาการความรู้และประสบการณ์เดิม รวมกับความรู้อื่น ๆ เกิดเป็นการผสมผสาน ระหว่างสถานการณ์ ค่านิยม ความรู้ในบริบท และความรู้จนเกิดเป็นความเข้าใจ เป็นที่เชื่อถือได้ และพัฒนาต่อไปในระดับที่สูงขึ้น นำไปใช้ประโยชน์ในการการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลา

วิจารณ์ พาณิช (2547, อ้างอิงใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ, น.6) อธิบายว่า ความรู้มีที่มาจากการจัดระบบและตีความสารสนเทศตามบริบทและสารสนเทศมาจาก การประมวลในด้านข้อมูล ทั้งนี้ความรู้จะไม่มีประโยชน์ถ้าไม่นำไปสู่การกระทำหรือการตัดสินใจ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ความรู้ มาจากข้อมูลสารสนเทศ ที่ผ่าน กระบวนการคิด วิเคราะห์ จัดเกลา เปรียบเทียบเชื่อมโยงกับความรู้อื่น ๆ ควบคู่กับความรู้และ ประสบการณ์เดิมจนเกิดเป็นความเข้าใจ ความเข้าใจ เชื่อถือได้ และพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ

1.1.2 ประเภทของความรู้

สำนักงาน ก.พ.ร.และ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548, น. 4) จำแนก ความรู้ออกเป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) *ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge)* เป็น ความรู้ที่ได้จาก ประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็น ความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้ เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้งจึงเรียกว่า เป็นความรู้แบบนามธรรม

2) *ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge)* เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่าง ๆ เช่น ทฤษฎี หนังสือ คู่มือต่าง ๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบ รูปธรรม

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ประเภทของความรู้สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ไม่ สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้ และ ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้

1.1.3 ระดับความรู้

บลูมและคณะ (1956, pp. 62-197 อ้างอิงใน ชนิตา โปปัญญาะกุล, น. 18) ได้แบ่งความรู้ไว้ 6 ระดับ ดังนี้

1) *ความรู้ (knowledge)* หมายถึง การเรียนรู้ในลักษณะที่จำเรื่องเฉพาะวิธีปฏิบัติ กระบวนการและแบบแผนได้ ความรู้ ระดับนี้คือ ความสามารถในการดึงข้อมูลจากความจำได้

2) *ความเข้าใจ (comprehension or understanding)* หมายถึง บุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่าข้อมูลที่ได้รับ สามารถที่จะเขียนข้อความเหล่านั้นได้ด้วยถ้อยคำที่สามารถแสดง ให้เห็นด้วยภาพ ให้วามหมายแปลความ และเปรียบเทียบความคิดเห็นอื่น ๆ หรือคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นได้

3) *การนำไปใช้ (application)* คือ บุคคลสามารถนำเอาข้อมูลข้อเท็จจริงตลอดจนความคิดที่เป็นนามธรรมไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

4) *การวิเคราะห์ (analysis)* คือ สามารถใช้ความคิดในรูปของการนำแนวคิดมาแตกแยก เป็นส่วนประเภทหรือนำข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบกัน เพื่อการปฏิบัติของตนเองได้

5) *การสังเคราะห์ (synthesis)* คือ การนำเอาข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ มาประกอบกันแล้ว นำไปสู่สิ่งที่สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งใหม่แตกต่างออกไปจากเดิม

6) *การประเมินผล (evaluation)* คือ สามารถในการใช้ความรู้ เพื่อจัดตั้งกฎเกณฑ์การรวบรวมข้อมูลและการวัดข้อมูลตามมาตรฐาน เพื่อตัดสินระดับของประสิทธิผลของกิจกรรมแต่ละอย่าง

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ระดับความรู้แบ่งความรู้ออกเป็น 6 ระดับ คือ ความรู้ (knowledge) ความเข้าใจ (comprehension or understanding) การนำไปใช้ (application) การวิเคราะห์ (analysis) การสังเคราะห์ (synthesis) และการประเมิน (evaluation) ที่จะทำได้ดึงความรู้มาใช้ได้

1.2 แหล่งความรู้

1.2.1 ความหมายของแหล่งความรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น.2) ได้กำหนดความหมายของแหล่งการเรียนรู้ว่าหมายถึง “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” ซึ่งอาจเป็นสถานที่ หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนหรือศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลายืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน

จรัสศักดิ์ ประทุมรัตน์ (2550, น.11) ให้ความหมายของคำว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งวิชาการที่เป็นตัวบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถให้คุณค่าต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถนำมาใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ได้

ลัดดา ศิลาน้อย (2545, น.34) ได้ให้ความหมายของ แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งวิชาการหรือแหล่งทรัพยากรแหล่งข้อมูลในท้องถิ่นแต่ละแห่ง ประกอบไปด้วย บุคคลในชุมชน สถานที่สำคัญในชุมชน รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า แหล่งความรู้ เป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากร ทั้งทรัพยากรด้านบุคคล ทรัพยากรด้านวิชาการ และทรัพยากรด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีไว้สนับสนุนให้ผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน คนในชุมชน หรือบุคคลทั่วไปได้เข้ามาแสวงหาความรู้เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง

1.2.2 ประเภทแหล่งการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น. 3-4) แหล่งการเรียนรู้ สามารถจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ 4 ประเภทคือ

1) แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่อยู่ในชุมชนซึ่งสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนได้ เช่น ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ช่างฝีมือ พ่อค้า นักธุรกิจ พนักงานบริษัท ข้าราชการ ภิภษุสงฆ์ ศิลปิน นักกีฬา

2) แหล่งการเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น สถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน สถานที่ราชการ สถาบันทางศาสนา พิพิธภัณฑ์ ตลอดจน ร้านค้า ห้างร้าน บริษัท ธนาคาร โรงงานอุตสาหกรรม ห้องสมุด ถนน สะพาน เขื่อน ฝ่ายท่อน้ำ สวนสาธารณะ สนามกีฬา สนามบิน

3) แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ พืช ดิน หิน แร่ ทะเล เกาะ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง น้ำตก ทุ่งนา สัตว์ป่า สัตว์น้ำ

4) แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน

แต่ถ้าจะแบ่งแหล่งการเรียนรู้ ตามสถานที่ตั้ง ก็สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1) แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวนธรรมะ ฯลฯ

2) แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา ศูนย์เยาวชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรม วัด มัสยิด ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชน ฯลฯ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล แหล่งการเรียนรู้ประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม แต่ถ้าหากแบ่งแหล่งการเรียนรู้ตามสถานที่ตั้ง สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

2.แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมาย รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร ประเภทของวิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมาย

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556, น. 6) ได้รวบรวมความหมายของคำว่าส่งเสริมการเกษตรไว้ดังนี้ ท่านอง สิงคาลวณิช (2525) ให้ความหมายของกรมส่งเสริมการเกษตรว่า คือการถ่ายทอดหรือเผยแพร่บริการความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเกษตรให้แก่เกษตรกรที่ยัง

ไม่รู้ไม่เข้าใจ ตลอดจนให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ให้เกษตรกรนำไปคิด ตกลง และปฏิบัติตาม อันจะยังผลให้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้

ดิเรก ฤกษ์หรั่ง (2527) ให้ความหมายว่า การส่งเสริมการเกษตร คือ กระบวนการในการให้การศึกษาเกษตรกร รวมทั้งการให้บริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เกษตรกรและครอบครัว โดยให้บุคคลเป้าหมายเหล่านี้เรียนรู้ด้วยการกระทำด้วยตนเองและช่วยตนเอง เพื่อให้บรรลุถึงภารกิจที่อยู่ดีของคนในชุมชนโดยรวม ทั้งนี้ โดยมีพื้นฐานตั้งอยู่บนการพัฒนาประชาชนในชุมชน

จากข้อความข้างต้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตร คือ กระบวนการให้การศึกษาเกษตรกร เพื่อบริการความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเกษตรรวมทั้งการบริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกร ครอบครัว ชุมชน และกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องให้เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้เกษตรกรช่วยเหลือตนเอง พัฒนาการผลิตและชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

2.2 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556, น. 25-27) อธิบายว่าการส่งเสริมการเกษตรมีวิธีการที่หลากหลาย แต่จะมีรูปแบบสำคัญๆ ประมาณ 4 รูปแบบ ซึ่งองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ ได้ทำการรวบรวมรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรในประเทศต่าง ๆ ว่าแต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสังคมเกษตรอย่างไร สรุปได้ดังนี้

2.2.1 การถ่ายทอดเทคโนโลยี มีที่มาจากแนวคิดด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการให้บริการทางการเกษตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาความมั่นคงทางอาหาร และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตชาวชนบท โดยมีวัตถุประสงค์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อรักษาความมั่นคงทางอาหาร และเป็นการเพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน รูปแบบดังกล่าวนี้ เช่น

- 1) การส่งเสริมการเกษตรโดยภาครัฐ (Ministry - Based Agricultural)
- 2) การฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน (Training and Visit Extension)

2.2.2 การส่งเสริมแบบมีส่วนร่วม มีที่มาจากแนวคิดด้านการศึกษานอกระบบ และการเอื้ออำนาจให้เกิดการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตคนในชนบท โดยมีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน จัดระบบและเอื้ออำนาจให้เกษตรกรสร้างทุนทางสังคม รูปแบบดังกล่าวนี้ เช่น

- 1) การส่งเสริมผ่านผู้นำชุมชน
- 2) การพัฒนาชนบทแบบบูรณาการ
- 3) การส่งเสริมโดยองค์กรชุมชน

2.2.3 การส่งเสริมแบบตลาดนำการผลิต จากแนวคิดด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการให้บริการเกษตรกร มีเป้าหมายเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนในชนบท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อความมั่นคงทางอาหารและการเพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน รูปแบบดังกล่าวนี้ เช่น

- 1) การส่งเสริมรายสินค้าเกษตร
- 2) การส่งเสริมโดยใช้นวัตกรรมและการตลาดนำการผลิต
- 3) การให้บริการ/คำแนะนำ แก่เกษตรกรระดับก้าวหน้า โดยภาคเอกชน
- 4) ความร่วมมือภาครัฐและเอกชน
- 5) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน เกษตรกร ในการทำสัญญาล่วงหน้า

2.2.4 การส่งเสริมการศึกษานอกระบบ มาจากแนวคิดด้านการศึกษานอกระบบ และการเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตคนในชนบท และปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระบบและเอื้ออำนวยให้เกษตรกร สร้างทันทางสังคม และฝึกอบรมเกษตรกรให้สามารถจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน รูปแบบดังกล่าวนี้ เช่น

- 1) โรงเรียนเกษตรกร
- 2) ศูนย์เรียนรู้ชุมชน
- 3) การส่งเสริมโดยใช้ฐานการศึกษา

ความเหมาะสมของการใช้รูปแบบส่งเสริมการเกษตรสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสถานการณ์หรือความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในขณะนั้น

สรุปได้ว่า รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญมี 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) การถ่ายทอดเทคโนโลยี 2) การส่งเสริมแบบมีส่วนร่วม 3) การส่งเสริมแบบตลาดนำการผลิต และ 4) การส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ในการทำงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้การทำงานส่งเสริมการเกษตรสามารถบรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 ประเภทของวิธีการส่งเสริมการเกษตร

เมื่อก้าวถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตร สามารถแบ่งประเภทของวิธีการส่งเสริมการเกษตรได้หลายวิธีตามลักษณะการสื่อสาร และลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

2.3.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตรตามกลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น

- 1) **รายบุคคล** เป็นการพบปะพูดคุยให้คำแนะนำ เกษตรกรเป็นรายบุคคล ครัวเรือน

2) **แบบกลุ่ม** เป็นการประชุมชี้แจงหรือจัดเวทีให้ความรู้แก่เกษตรกรเป็นรายกลุ่ม หรือการประชุมตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ

3) **แบบมวลชน** เป็นการชี้แจง ให้ความรู้เกษตรกร จำนวนมากในลักษณะที่เป็นมวลชน

2.3.2) วิธีการส่งเสริมการเกษตรตามสื่อที่ใช้

1) **สื่อคำพูด (สื่อบุคคล)** เช่น การบรรยาย ประชุมชี้แจง สาทิต ฯลฯ

2) **สื่อสิ่งพิมพ์** เช่น หนังสือพิมพ์ เอกสาร คำแนะนำ ฯลฯ

3) **สื่อภาพ เสียง และ ICT** เช่น โทรทัศน์ วิทยุ Internet ฯลฯ

4) **สื่อกิจกรรม** เช่น การจัดโรงเรียนเกษตรกร วันสาธิต ฯลฯ

2.3.3) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงชุมชน

1) **ชุมชนชนบท** เป็นการส่งเสริมในพื้นที่การเกษตร ที่อยู่ในชนบท เช่น นาข้าว ไร่มันสำปะหลัง ไร่นาสวนผสม ฯลฯ

2) **ชุมชนเมือง** เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ดำเนินการในชุมชนเมือง เช่น สวนผักในเมือง โรงเรียนกล้วยไม้ ไม้ดอกต่าง ๆ ที่อยู่ในเมือง ฯลฯ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตรมีทั้งหมด 3 วิธีการ ได้แก่ วิธีการส่งเสริมการเกษตรตามกลุ่มเป้าหมาย วิธีการส่งเสริมการเกษตรตามสื่อที่ใช้ วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงชุมชน ที่นิยมนำมาใช้

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตร คือกระบวนการให้การศึกษานอกระบบเพื่อบริการความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเกษตรแก่บุคคลเป้าหมาย เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายช่วยเหลือตนเอง พัฒนาการผลิตและชีวิตให้ดียิ่งขึ้นอย่างยั่งยืน มีรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญอยู่ 4 รูปแบบ ได้แก่ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การส่งเสริมแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมแบบตลาดนำการผลิต และการส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และมีประเภทของวิธีการส่งเสริมการเกษตรอยู่ 3 ประเภท ได้แก่ วิธีการส่งเสริมการเกษตรตามกลุ่มเป้าหมาย วิธีการส่งเสริมการเกษตรตามสื่อที่ใช้ และวิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงชุมชน

3.แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ ประกอบด้วย ความหมายการยอมรับ และ ทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมาย

ฟอสเตอร์ (1973, pp.146-147) ให้ความหมายการยอมรับว่า ประชาชนได้เรียนรู้ โดยผ่านการศึกษา สามารถบรรยายได้โดยผ่านชั้นการเรียนรู้การยอมรับจะเกิดขึ้นได้หากมีเรียนรู้ ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อ บุคคลนั้นได้ทดลองปฏิบัติเมื่อแน่ใจว่าของสิ่งนั้น สามารถให้ประโยชน์อย่างแน่นอน จึงกล้าลงทุนซื้อของสิ่งนั้น

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2551) “ยอมรับ” หมายถึง อาการที่แสดงออกให้รู้ว่าพออน ผัน ไม่ได้แย้ง ไม่ขัดขึ้น เมื่อใช้ว่า “ยอมรับ” จะมีความหมายว่า รับว่าได้ทำสิ่งที่มีผู้กล่าวหาจริง เมื่อ ได้ทำความผิดแล้ว

ไทยรัฐออนไลน์ (2556) การยอมรับ หรือ การรับเอามาใช้เป็นของตน (Adoption) เป็นกระบวนการอีกด้านหนึ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กับกระบวนการเผยแพร่ (Diffusion) นวัตกรรม หรือ สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การยอมรับคือ กระบวนการเรียนรู้อีกด้านหนึ่งที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับกระบวนการเผยแพร่นวัตกรรม หรือสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ หากจะให้เกิดผลดีต้อง ปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความแน่นชัด

3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ

ทฤษฎี “การเผยแพร่ นวัตกรรม” หรือ “Diffusion of Innovation” Rogers (1962, 1983 อ้างใน เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ, 2561, น 23 – 27) “กระบวนการรับ นวัตกรรม” คือ กระบวนการ ตัดสินใจในการยอมรับหรือปฏิเสธ นวัตกรรม เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมอง ที่บุคคลต้องผ่าน ชั้นหรือระยะต่าง ๆ ตั้งแต่ขั้นแรกที่รู้เรื่อง หรือมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมไปจนถึงขั้นตัดสินใจที่จะ ยอมรับหรือปฏิเสธ นวัตกรรม และในที่สุดถึงขั้นยืนยันการตัดสินใจที่ทำไป กระบวนการยอมรับ นวัตกรรมนี้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มรู้หรือรับรู้ (awareness) เป็นขั้นแรกที่บุคคลเริ่มรู้เกี่ยวกับเรื่องใหม่ สิ่งใหม่หรือ ความคิดใหม่แต่ยังขาดรายละเอียด การรับรู้อาจเกิดขึ้น โดยบังเอิญด้วยการพบเห็นด้วย ตนเองหรือโดยการเผยแพร่ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ของภาครัฐหรือภาคเอกชน

ขั้นที่ 2 ขั้นสู่ความสนใจ (interest) เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มมีความสนใจในแนวความคิดใหม่ จึงพยายามไต่หาความรู้ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ถึงประโยชน์และความเหมาะสม

ขั้นที่ 3 ขั้นไตร่ตรอง (evaluation) เป็นขั้นที่บุคคลศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ แล้วคิดเปรียบเทียบกับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันว่า ถ้ารับเอาแนวความคิดใหม่มาปฏิบัติจะเกิดผลดีหรือไม่ คืออย่างไรบ้าง ในขณะนี้และในอนาคต ควรหรือไม่ที่จะทดลองดูก่อน หากรู้สึกว่ามีผลดีมากกว่าจะตัดสินใจทดลองดูเพื่อให้เกิดความแน่ใจก่อนที่จะรับไปปฏิบัติจริง ๆ

ขั้นที่ 4 ขั้นทดลองทำ (trial) เป็นขั้นที่บุคคลทดลองทำตามแนวความคิดใหม่ โดยทำการทดลองเพียงเล็กน้อย เพื่อดูว่าจะเข้ากันหรือไม่กับสถานการณ์ในปัจจุบันของตนและผลจะออกมาตามที่คาดคิดไว้หรือไม่ ในขั้นนี้บุคคลจะแสวงหาข่าวสารที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่นั้น ซึ่งผลจากการทดลองจะมีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจ ที่จะปฏิเสธหรือยอมรับต่อไป

ขั้นที่ 5 ขั้นนำไปปฏิบัติหรือขั้นยอมรับ (adoption) เป็นขั้นที่บุคคลตัดสินใจรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติอย่างเต็มที่ หลังจากที่ได้ทดลองปฏิบัติและทราบผลเป็นที่พอใจแล้ว

ต่อมา โรเจอร์ส ได้ปรับปรุงกระบวนการรับนวัตกรรมใหม่ให้ทันสมัย ถูกต้อง และสอดคล้องกับสภาพสังคม โดยเรียกว่า “กระบวนการตัดสินใจรับนวัตกรรม” (Innovation Decision Process) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ

1) ขั้นความรู้ (Knowledge) ขั้นนี้บุคคลจะรับทราบเกี่ยวกับนวัตกรรมและมีความเข้าใจบางอย่างเกี่ยวกับหน้าที่การทำงานของนวัตกรรม

2) ขั้นชักชวนหรือสนใจ (Interest) บุคคลจะรู้สึกชอบหรือไม่ชอบการยอมรับนวัตกรรมนั้น เพราะมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อนวัตกรรมนั่นเอง

3) ขั้นตัดสินใจ (Decision) บุคคลจะเข้าไปเกี่ยวข้องในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรม

4) ขั้นการนำนวัตกรรมไปใช้ (Implementation) เป็นขั้นที่บุคคลทดลองใช้นวัตกรรมนั้นกับสถานการณ์ของตนเอง โดยเป็นการทดลองเป็นบางส่วนเพื่อดูผลดี และเพื่อดูว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากพอที่จะยอมรับไปปฏิบัติอย่างเต็มที่หรือไม่

5) ขั้นยืนยัน (Confirmation) ในขั้นนี้บุคคลจะแสวงหาแรงเสริม (Reinforcement) เพื่อยอมรับการใช้นวัตกรรมต่อไป แต่เขาอาจจะเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจหากพบข้อมูลขัดแย้งเกี่ยวกับนวัตกรรมภายหลังก็ได้

นอกจากกระบวนการตัดสินใจแล้ว โรเจอร์ส ยังจำแนกกลุ่มผู้รับนวัตกรรมออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) กลุ่มผู้รับสิ่งใหม่ก่อน (Innovators) 2) กลุ่มผู้รับสิ่งใหม่ (Early Adopters) 3) กลุ่มผู้รับสิ่งใหม่มาก (Early Majority) และ 5) กลุ่มล่าหลัง (Laggards)

จากข้อความข้างต้น สรุปกระบวนการยอมรับนวัตกรรมเป็นกระบวนการตัดสินใจในการยอมรับหรือปฏิเสธ นวัตกรรมเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมอง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นความรู้ (Knowledge) ขั้นชักชวนหรือสนใจ (Interest) ขั้นประเมินค่า (Evaluation Stage) ขั้นทดลอง (Trial Stage) ขั้นตอนการยอมรับ (Adoption Stage)

4.การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP)

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประกอบด้วย ความหมาย และข้อกำหนดในการปฏิบัติทั้ง 8 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ความหมาย

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) หมายถึง แนวทางในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด โดยขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมี ไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน การผลิตตามมาตรฐาน GAP ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม (กรมวิชาการเกษตร, 2555)

มาตรฐาน GAP เป็นมาตรฐานที่ครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร ตั้งแต่ปัจจัยการผลิต การผลิต การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุหีบห่อ และการขนส่งการผลิต

4.2 ข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารเป็นไปตามตารางที่ 1
ดังนี้

ตารางที่ 2.1 รายการและข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

รายการ	ข้อกำหนด
<p>น้ำ</p> <p>1) น้ำที่ใช้ในแปลงปลูก</p>	<p>1.1 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตต้องมาจากแหล่งน้ำ ที่ไม่มีสภาพแวดล้อมที่จะก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุ หรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผล กรณีที่แหล่งน้ำมีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย ให้วิเคราะห์น้ำ โดยส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือ ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>1.2 ไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ เช่น แหล่งชุมชน โรงพยาบาล ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย กรณีจำเป็นต้องใช้ ต้องมีหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าน้ำ นั้นได้ผ่านการบำบัดน้ำเสียมาแล้ว และสามารถนำมาใช้ในกระบวนการผลิตได้</p> <p>1.3 เก็บตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้งในระยะเริ่มจัดระบบการผลิต และในช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการนำไปใช้ในการผลิตส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>1.4 น้ำสำหรับละลายปุ๋ยและวัตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องมีคุณภาพที่ไม่ทำให้ประสิทธิภาพในการละลายปุ๋ยและวัตถุอันตรายทางการเกษตรลดลง</p> <p>1.5 มีวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมกับความต้องการของพืช และความชื้นของดิน</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
2) น้ำที่ใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	<p>1.6 มีวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมเพื่อลดการสูญเสียน้ำ และลดความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูกและพื้นที่โดยรอบ</p> <p>1.7 มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากการใช้งาน เช่น น้ำจากห้องสุขา น้ำทิ้งต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูกและพื้นที่โดยรอบ</p> <p>1.8 บำรุงรักษาระบบการให้น้ำและดูแลให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ</p> <p>1.9 แหล่งน้ำสำหรับการเกษตร ไม่ควรเป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นจากการทำลายสิ่งแวดล้อม</p> <p>1.10 มีการอนุรักษ์แหล่งน้ำและสภาพแวดล้อม</p> <p>1.11 เลือกแหล่งปลูกที่มีปริมาณน้ำเพียงพอที่จะใช้ในการผลิตพืชให้มีคุณภาพ</p> <p>1.12 น้ำสำหรับใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่า โดยให้ความสำคัญกับปัญหาการปนเปื้อนเป็นพิเศษในกรณี ดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - น้ำที่จะไปสัมผัสส่วนของผลิตภัณฑ์บริโภคได้ - ผลิตภัณฑ์มีคุณลักษณะทางกายภาพที่ทำให้น้ำตกค้างอยู่ที่ผลิตภัณฑ์ เช่น ใบและพื้นผิวที่ไม่เรียบ
2. พื้นที่ปลูก	2.1 พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุ หรือ สิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตภัณฑ์ หากพื้นที่มีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย ให้วิเคราะห์ดิน เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	2.2 เก็บตัวอย่างดินอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มระบบการผลิต และในช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน
	2.3 หากใช้สารเคมีที่ห้ามหรือลาดิน เพื่อฆ่าเชื้อในดินหรือวัสดุปลูก ต้องบันทึกข้อมูลชนิดสารเคมี วันที่ใช้ อัตราส่วนและวิธีใช้ และชื่อ ผู้ปฏิบัติงาน พร้อมทั้งเก็บบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
	2.4 พื้นที่ปลูกใหม่ไม่เป็นพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หากมีผลกระทบต้องมีมาตรการในการลด หรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น
	2.5 วางผังแปลง จัดทำแปลง หรือปรับปรุงผังแปลงโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อความปลอดภัยอาหาร สิ่งแวดล้อม คุณภาพผลิตผล และ สุขภาพ ความปลอดภัย และสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน
	2.6 ปลูกพืชให้เหมาะสมกับชนิดของดิน และไม่มีความเสี่ยงที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
	2.7 ดูแลรักษาพื้นที่ที่ปลูกพืชเพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของดิน
	2.8 จัดทำรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูก โดยระบุชื่อเจ้าของพื้นที่ปลูก สถานที่ติดต่อ แผนผังที่ตั้งแปลงปลูก แผนผังแปลงปลูก ชนิดพืชและพันธุ์ที่ปลูก
	2.9 จัดทำประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 2 ปี
	2.10 พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกต้องเป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมายที่

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร	<p>3.1 หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้ใช้ตามคำแนะนำ หรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร</p> <p>3.2 ห้ามใช้หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>3.3 หากผลิตเพื่อส่งออก ห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ หรือให้ใช้ตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า</p> <p>3.4 มีเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้ได้ หรือห้ามใช้ในประเทศและประเทศคู่ค้า</p> <p>3.5 เลือกใช้เครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีที่ถูกต้อง โดยตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>3.6 ไม่ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากกว่าสองชนิดผสมกัน เว้นแต่จะเป็นคำแนะนำของหน่วยราชการหรือมีข้อมูลทางวิชาการรับรอง</p> <p>3.7 ใช้ระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานที่เหมาะสมเพื่อลดการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร</p> <p>3.8 วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ยังคงเหลืออยู่ในภาชนะบรรจุ ซึ่งใช้ไม่หมดในคราวเดียวให้ปิดให้สนิทและเก็บในสถานที่เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตร หากมีการเปลี่ยนถ่ายภาชนะบรรจุ ต้องระบุข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้อง</p> <p>3.9 จัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดต่าง ๆ เป็นสัดส่วนในสถานที่เก็บเฉพาะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสารแต่ละชนิด และสามารถควบคุมการหยิบใช้ได้ ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์ และไม่เกิดอันตรายต่อบุคคล</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	3.10 จัดเก็บสารเคมีอื่น เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง สารทำความสะอาด สารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ใช้ทางการเกษตร ให้เป็นสัดส่วนเพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตผลและสิ่งแวดล้อม
	3.11 ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ภายหลังการใช้ทุกครั้ง
	3.12 ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้วต้องทำลายเพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้
	3.13 ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เสื่อมสภาพหรือหมดอายุต้องเก็บในสถานที่เฉพาะและทำลายเพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้ หรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง
	3.14 บันทึกรายการวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เก็บไว้
	3.15 ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้ควบคุมต้องมีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้อง โดยต้องรู้จักศัตรูพืช การเลือกชนิดและอัตราการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การเลือกใช้เครื่องพ่นและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง
	3.16 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
	3.17 ขณะปฏิบัติงานผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องสวมเสื้อผ้าให้มิดชิด มีอุปกรณ์ป้องกันสารพิษ
	3.18 ผู้พ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลา รวมถึงต้องระวังละอองฟุ้งกระจายไปปนเปื้อนแปลงใกล้เคียงและสิ่งแวดล้อม
	3.19 ผู้พ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังการพ่น เสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่น ต้องนำไปซักให้สะอาดทุกครั้ง โดยซักแยกจากเสื้อผ้าที่ใช้ปกติ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>3.20 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลและอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่างครบถ้วน เช่น น้ำยาล้างตา น้ำสะอาด ทราย ฯลฯ</p> <p>3.21 มีเอกสารคำแนะนำการปฏิบัติกรณที่มีอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉินแสดงไว้ให้เห็นชัดเจนในบริเวณเก็บสารเคมี</p>
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	4.1 มีแผนควบคุมการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้หลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือใช้ข้อมูลจากงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับ หรือข้อมูลจากทางราชการ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านพืชนั้น ๆ หรือข้อมูลจากลูกค้า เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมในแต่ละขั้นตอนที่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัย และ/หรือคุณภาพของผลิตผล และ/หรือสิ่งแวดล้อม และ/หรือสุขภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน
(1) แผนควบคุมการผลิต	
(2) บังคับการผลิต	4.2 จัดทำรายการและบันทึกข้อมูลบังคับการผลิต แหล่งที่มา และรายละเอียดเฉพาะของบังคับการผลิตที่สำคัญ เช่น เมล็ดพันธุ์ หรือต้นพันธุ์ ปุ๋ย ธาตุอาหารเสริม วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้ในกระบวนการผลิตพร้อมทั้งระบุรายการ ปริมาณ วัน/เดือน/ปีที่จัดซื้อ
(3) เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร	<p>4.3 จัดให้มีอุปกรณ์การเกษตรที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน</p> <p>4.4 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรเป็นสัดส่วน ปลอดภัย และง่ายต่อการนำไปใช้งาน</p> <p>4.5 ตรวจสอบอุปกรณ์ เครื่องมือ รวมถึงเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>4.6 ตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรที่ต้องอาศัยความเที่ยงตรงในการปฏิบัติงาน เช่น หัวฉีดพ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างน้อยปีละครั้ง หากพบว่ามีสภาพคลาดเคลื่อนต้องปรับปรุงซ่อมแซมหรือเปลี่ยนใหม่ให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานเมื่อนำมาใช้งาน</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	4.7 ทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งภาชนะที่ใช้ในการบรรจุและขนส่งผลิตผลทุกครั้งก่อนการใช้งานและหลังใช้งานเสร็จแล้ว
(4) การจัดการในขั้นตอนการผลิต	4.8 มีการจัดการระบบการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลตรงตามข้อกำหนดของลูกค้า
(5) การกำจัดของเสียและสิ่งของที่ไม่ใช้ หรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต	4.9 ส่วนของพืชที่มีโรคเข้าทำลายต้องเผาทำลายนอกแปลงปลูก โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 4.10 แยกประเภทของเสียและสิ่งของที่ไม่ใช้หรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตให้ชัดเจน รวมทั้งมีที่ทิ้งขยะให้เพียงพอ หรือระบุจุดทิ้งขยะให้ชัดเจนรวมถึงมีการลดของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	5.1 ต้องเก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม โดยผลิตผลมีคุณภาพตามความต้องการของตลาด หรือตามข้อกำหนดของลูกค้า 5.2 การเก็บเกี่ยวต้องปฏิบัติอย่างถูกต้องลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค 5.3 คัดแยกผลิตผลที่ไม่ได้คุณภาพออก หากมีการคัดแยกชั้นคุณภาพและขนาดก่อนจำหน่าย ให้คัดแยกชั้นคุณภาพและขนาดของผลิตผลตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตรที่กำหนดสำหรับผลิตผลแต่ละชนิดหรือตามข้อกำหนดของลูกค้า 5.4 ใช้เครื่องมือหรือวิธีการเฉพาะเพื่อป้องกันการชำหรือเป็นรอยตำหนิของผลิตผลเนื่องจากการเก็บเกี่ยว 5.5 ป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายสู่ผลิตผลที่มีการคัดเลือกหรือบรรจุในแปลงปลูกแล้ว และไม่วางผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้วสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	5.4 ใช้เครื่องมือหรือวิธีการเฉพาะเพื่อป้องกันการซ้ำหรือเป็นรอยตำหนิของผลิตผลเนื่องจากการเก็บเกี่ยว
	5.5 ป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายสู่ผลิตผลที่มีการคัดเลือกหรือบรรจุในแปลงปลูกแล้ว และไม่วางผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้วสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง
	5.6 แยกภาชนะบรรจุของเสียและวัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างชัดเจนจากภาชนะบรรจุในการเก็บเกี่ยวและการขนย้ายเพื่อป้องกันการปนเปื้อน
	5.7 อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรงต้องทำจากวัสดุที่ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน
	5.8 ดูแลรักษาอุปกรณ์และภาชนะบรรจุให้สะอาด เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตผล และตรวจสอบให้มีสภาพพร้อมใช้งาน
	5.9 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุ ให้เป็นสัดส่วน โดยแยกออกจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือสารเคมีอื่นๆ ปุ๋ย และสารปรับปรุงดิน และให้มีการป้องกันการปนเปื้อนจากสัตว์พาหะนำโรค
	5.10 จัดแยกผลิตผลด้อยคุณภาพกับผลิตผลที่มีคุณภาพ รวมถึงมีแผนการใช้ประโยชน์จากผลิตผลที่ด้อยคุณภาพ และตรวจสอบการละปนของผลิตผลที่ด้อยคุณภาพ
	5.11 สถานที่ที่ใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ต้องมีโครงสร้างที่สามารถป้องกันความเสี่ยงจากการปนเปื้อนในผลิตผล
	5.12 หากพบความเสี่ยงในการปนเปื้อนอันตรายทางกายภาพจากอุปกรณ์และเครื่องมือ ให้มีมาตรการป้องกัน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>5.13 ป้องกันสัตว์เลี้ยงไม่ให้อยู่ในบริเวณปฏิบัติงาน โดยเฉพาะสถานที่เก็บเกี่ยว คัดบรรจุ และเก็บรักษา หากมีความเสี่ยงในการเป็นพาหะนำโรค ให้มีมาตรการป้องกัน</p> <p>5.14 หากมีการใช้เหยื่อหรือกับดักเพื่อกำจัดสัตว์พาหะนำเชื้อ ต้องจัดวางในบริเวณที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสู่ผลิตผล ภาชนะบรรจุ และวัสดุ รวมถึงให้มีการบันทึกข้อมูล</p>
<p>6. การพักผลิตผลการขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา</p>	<p>6.1 มีการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้ายพักผลิตผล และ/หรือเก็บรักษาผลิตผล เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอมที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภคและคุณภาพของผลิตผล</p> <p>6.2 ใช้วัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งปฏิกูล เศษดินและสิ่งสกปรก หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอื่นๆจากพื้นดิน</p> <p>6.3 ไม่ใช่พาหะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุนำอันตรายทางการเกษตร หรือปุ๋ย หรือสารปรับปรุงบำรุงดิน ในการขนย้ายหรือขนส่งผลิตผล เพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อการบริโภค หากไม่สามารถแยกพาหะในการขนย้ายหรือขนส่งได้ ต้องมีการทำความสะอาดพาหะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนดังกล่าว รวมถึงต้องมีการบันทึกการใช้พาหะขนส่ง</p> <p>6.4 เลือกใช้ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุขึ้นต้น เพื่อการขนถ่ายผลิตผลภายในพื้นที่แปลงปลูกไปยังพื้นที่คัดแยกบรรจุที่เหมาะสม มีวัสดุกรุภายในภาชนะเพื่อป้องกันการกระแทกเสียดสี</p> <p>6.5 การจัดวางผลิตผลในบริเวณพักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวในแปลงปลูกต้องเหมาะสม สามารถป้องกันการเกิดรอยแผลที่ผลิตผลจากการขีดขูดหรือการกระแทก รวมทั้งปัญหาการเสื่อมสภาพของผลิตผลอันเนื่องมาจากความร้อนและแสงแดด</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>6.6 การขนย้ายผลิตผลในแปลงปลูกให้ปฏิบัติด้วยความระมัดระวังและป้องกันการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อการบริโภคได้</p> <p>6.7 ผลิตผลที่เสื่อมคุณภาพง่ายต้องมีการดูแลและป้องกันที่เหมาะสมก่อนการขนส่ง</p> <p>6.8 พาหนะที่ใช้ในการขนย้ายต้องสามารถรักษาคุณภาพของผลิตผล</p> <p>6.9 ให้ขนส่งผลิตผลด้วยความระมัดระวัง และขนส่งไปยังจุดรวบรวมสินค้าทันทีที่เก็บเกี่ยว หรือหลังการตัดแต่งคัดคุณภาพหรือคัดขนาดแล้ว</p>
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	<p>7.1 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจ หรือได้รับการฝึกอบรมสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกสุขลักษณะ</p> <p>7.2 ผู้ที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง โดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยว ผลิตผลที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องมีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลและมีวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล</p> <p>7.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน สามารถป้องกันของเสียต่างๆไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่แปลงปลูกและผลิตผล</p> <p>7.4 กรณีผู้ปฏิบัติงานเจ็บป่วยต้องรายงานให้ผู้ดูแลการผลิตทราบ เพื่อตัดสินใจในการปฏิบัติงานที่ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล</p> <p>7.5 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องได้รับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง</p> <p>7.6 จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสมแก่ผู้ปฏิบัติงาน</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>7.7 จัดการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมตามหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ</p> <p>7.8 เจ้าของฟาร์มและผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี</p>
8. บันทึกรายการข้อมูลและการตามสอบ	
(1) เอกสารและบันทึกข้อมูล	8.1 มีบันทึกข้อมูลการใช้น้ำที่มีรายละเอียดต่าง ๆ เช่น ชนิดพืช
	วันที่สถานที่ และปริมาณน้ำใช้ หรือระยะเวลาให้น้ำ
	8.2 มีบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีฆ่าเชื้อในดิน
	8.3 มีบันทึกข้อมูลรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำ แปลงปลูก
	8.4 มีบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทุกครั้งที่ใช้ อย่างน้อยให้ระบุชนิดพืช ชนิดสารเคมี วัตถุประสงค์การใช้ วันที่ใช้ อัตราและวิธีการใช้ วันที่เก็บเกี่ยว และชื่อผู้ปฏิบัติงาน
	8.5 มีบันทึกข้อมูล/หลักฐานการได้มาของวัตถุอันตรายทาง การเกษตรและมีบันทึกรายชื่อวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ จัดเก็บ
	8.6 มีบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการได้มาและการใช้ปุ๋ยและสาร ปรับปรุงดิน เช่น วันที่ ชนิด ปริมาณ อัตราที่ใช้ วิธีการใช้ ช่วง ระยะของการปลูกพืชที่มีการใช้ปุ๋ย และชื่อผู้ปฏิบัติงาน
	8.7 มีบันทึกข้อมูลการปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวใน ขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญที่มีผลต่อความปลอดภัยของผลิตผล
	8.8 มีบันทึกข้อมูลการปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวใน ขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของผลิตผล
	8.9 มีบันทึกข้อมูลการกำจัดสัตว์พาหะนำเชื้อ
	8.10 มีบันทึกข้อมูลการใช้พาหะขนส่ง
	8.11 มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการฝึกอบรม และ/หรือ เก็บหลักฐานผลการตรวจสุขภาพ และ/หรือการจัดการด้าน สุขลักษณะส่วนบุคคล

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
(2) การตามสอบและการ ทบทวนวิธีปฏิบัติ - การตามสอบ	8.12 จัดทำเอกสารหรือแบบบันทึกให้เป็นปัจจุบันสำหรับการผลิตในฤดูกาลนั้น ๆ รวมทั้งมีการบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน และลงชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกครั้งที่มีการบันทึกข้อมูล
	8.13 มีการจัดเก็บเอกสาร และ/หรือ บันทึกข้อมูลเป็นหมวดหมู่แยกเป็นฤดูกาลผลิตแต่ละฤดูกาล เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบและการนำมาใช้
	8.14 ผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้าย หรือบรรจุเพื่อจำหน่าย ต้องมีการระบุรุ่นผลิตผล หรือดิครหัส หรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิต หรือวันที่เก็บเกี่ยว ให้สามารถตรวจสอบที่มาของผลิตผลได้
	8.15 ในกรณีมีการจำหน่ายผลิตผล ต้องบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลิตผลหรือแหล่งที่นำผลิตผลไปจำหน่าย รวมถึงปริมาณที่จำหน่าย
	8.16 เก็บรักษานิติกรรมข้อมูลการปฏิบัติงานและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้อย่างน้อย 2 ปี ของการผลิตติดต่อกันหรือตามที่ผู้ประกอบการหรือประเทศคู่ค้าต้องการ เพื่อให้สามารถตามสอบและเรียกคืนสินค้าเมื่อเกิดปัญหาได้
	8.17 กรณีพบปัญหาการปฏิบัติในแปลงปลูกที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ต้องแยกผลิตผลและป้องกันไม่ให้มีการนำไปจำหน่าย หากพบหลังจากจำหน่ายแล้ว ให้รีบแจ้งผู้ซื้อผลิตผลทันที
	8.18 กรณีที่พบปัญหาการปฏิบัติในแปลงปลูกที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้สืบหาสาเหตุและหาแนวทางแก้ปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก และให้มีการบันทึกข้อมูล

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
- การทบทวนวิธีปฏิบัติ	<p>8.19 ทบทวนการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือทบทวนบันทึกข้อมูลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้มั่นใจในกระบวนการผลิตและปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ รวมถึงเก็บบันทึก ข้อมูลการทบทวนและแก้ไขไว้</p> <p>8.20 มีการแก้ไขข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้อง และเก็บ บันทึกข้อมูลการแก้ปัญหาข้อร้องเรียนไว้</p>

ที่มา: สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2556)

สรุปได้ว่า การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) คือ การปฏิบัติเพื่อป้องกัน หรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นระหว่าง การเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค ซึ่งมาตรฐาน GAP มีข้อกำหนดในการปฏิบัติ 8 หมวด เรียงตามขั้นตอนการผลิต คือ 1. แหล่งน้ำ 2. พื้นที่ปลูก 3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร 4. การจัดการคุณภาพการผลิตในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว 5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 6. การพักผลผลิต การขนย้าย การเก็บรักษามี 7. สุขลักษณะส่วนบุคคล 8. การบันทึกข้อมูลและตามสอบ และการยื่นคำขอการรับรองการผลิตพืชตามมาตรฐาน GAP ผู้ยื่นขอต้องมีคุณสมบัติและต้องปฏิบัติตามรายละเอียดตามที่กรมวิชาการเกษตรกำหนดไว้

6. การผลิตมะม่วง

กรมวิชาการเกษตร (2561, น. 1) ระบุว่า มะม่วง (mango) ซึ่งได้มาจากพืชที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Mangifera indica* L. วงศ์ Anacardiaceae พันธุ์ที่ผลิตเป็นการค้า เพื่อจำหน่ายในรูปแบบผลิตภัณฑ์ ทั้งผลดิบและผลสุก การจะผลิตมะม่วงให้ได้มาตรฐานสามารถนำมาจำหน่ายได้ ต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

6.1 การเตรียมการปลูก

กรมวิชาการเกษตร (2561, น. 23) ระบุว่า มะม่วงเป็นพืชที่ปลูกได้เกือบทุกสภาพพื้นที่ แต่การผลิตเชิงการค้าควรเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม ฝนไม่ตกชุกเกินไป อุณหภูมิ 18-35 องศาเซลเซียส ดินมีการระบายน้ำดีมีแหล่งน้ำเพียงพอโดยเฉพาะการผลิตนอกฤดู และการคมนาคมสะดวก สภาพพื้นที่ปลูกมี 2 แบบ คือ พื้นที่ลุ่มและพื้นที่ดอน โดยพื้นที่ลุ่มต้องจัดการให้มีการระบายน้ำอย่างดี อาจทำเป็นระบบร่อง หรือยกทรงแบบลูกฟูกเพื่อช่วยการระบายน้ำ ส่วนพื้นที่ดอนควรมีการปรับสภาพพื้นที่ให้เรียบ มีการวางแผนผังแปลงเพื่อให้สามารถใช้เครื่องจักรกลการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 การเตรียมพันธุ์

กรมวิชาการเกษตร (2561, น. 23-24) ระบุว่า การเตรียมพันธุ์มีความสำคัญมาก ต้องมีการวางแผนว่าจะปลูกมะม่วงพันธุ์อะไรเพื่ออะไร พื้นที่เท่าไร ทำให้ออกดอกและเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงเวลาใด ทั้งนี้ควรคำนึงถึงความต้องการของตลาด ช่วงเวลาการผลิต และแรงงานที่มีภายในสวน เพื่อให้มีการจัดสรรแรงงานที่มีอยู่ให้ดูแลแปลงได้อย่างทั่วถึงเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

6.3 การวิเคราะห์ดิน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556, น. 44) ระบุว่า การวิเคราะห์ดินเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุด ก่อนที่จะดำเนินการตัดดินใจเลือกใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมกับการปลูกมะม่วงให้ประสบความสำเร็จ และลดต้นทุน

6.4 การกำหนดระยะปลูก

ระยะปลูก ปัจจุบันนิยมปลูกระยะชิด และควบคุมทรงพุ่มให้เหมาะสม เช่น ระยะ 4×4 เมตร, 6×6 เมตร, 4×6 เมตร เป็นต้น เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน การดูแลรักษา และสภาพแรงงานในปัจจุบัน ควรควบคุมทรงพุ่มให้มีความสูงประมาณ 2.5-3 เมตร เพื่อให้ห่อผลได้ง่าย

6.5 การให้น้ำ

กรมวิชาการเกษตร (2561, น. 24) ระบุว่า การปลูกมะม่วงส่วนใหญ่มักไม่มีระบบการให้น้ำ ซึ่งทำให้การควบคุมการผลิตนอกฤดูทำได้ไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การผลิตในฤดูพบว่า ระยะการเจริญเติบโตของผลอยู่ในช่วงฤดูแล้ง ดังนั้นน้ำจึงมีความจำเป็นอย่างมาก การขาดน้ำส่งผลให้ผลร่วง ผลเจริญเติบโตได้ไม่ดี ผลมีขนาดเล็ก ขนาดผลที่ได้มาตรฐานส่งออกต่ำลง

6.6 การจัดการทรงพุ่มและการตัดแต่งกิ่ง

กรมวิชาการเกษตร (2561, น. 24-26) ระบุว่า การจัดการทรงพุ่มของไม้ผลส่วนใหญ่จะทำตั้งแต่ต้นไม้มียังมีขนาดเล็กเพื่อให้ได้รูปทรงตามที่ต้องการ หลังจากจัดได้รูปทรงตามต้องการแล้วจะเหลือเพียงการตัดแต่งกิ่งเท่านั้นการจัดการทรงพุ่มของมะม่วงควรจัดแบบพีรามิดตัดแปลงหรือแบบตัดแปลงยอดกลาง (modified-leader or delayed-opencenter type) วิธีนี้ทำให้ขนาดต้นไม่สูงหรือเตี้ยจนเกินไป แต่มีทรงพุ่มที่แข็งแรง และให้ผลผลิตสูง การตัดแต่งแบบนี้มีวิธีการ คือ ในช่วงปีแรก ทำการเลี้ยต้นไม้มให้มีทรงต้นสูงขึ้นมาขณะเดียวกันก็เลือกกิ่งแขนงที่มีขนาด ลักษณะที่ดีและแข็งแรงไว้ 3-4 กิ่ง โดยให้ช่วงระยะห่างระหว่างกิ่งแขนงไม่ชิดกันมาก เสร็จแล้วทำการตัดยอดกลางทิ้งแล้วเลี้ยกิ่งแขนงเหล่านี้ให้เจริญขึ้นมา ในขณะเดียวกันจะต้องคอยตัดกิ่งที่เจริญขึ้นมาทดแทนยอดกลางอยู่เสมอ ข้อดีของการตัดกิ่งแบบนี้ คือ ได้โครงสร้างของต้นที่แข็งแรง ส่วนสูงพอเหมาะไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป ทรงพุ่มมีงาม กิ่งแข็งแรงผลผลิตสูง การดูแลรักษาง่าย ข้อเสียของการตัดแต่งกิ่งแบบนี้ คือ ทำได้ค่อนข้างยากผู้ทำการตัดแต่งต้องมีความชำนาญ และกว่าที่ต้นจะสามารถเข้ารูปทรงได้ต้องใช้เวลาานพอสมควร

6.7 การควบคุมการออกดอก

6.7.1 การชักนำการออกดอก

กรมวิชาการเกษตร (2561, น. 29 - 36) ระบุว่า หลังมะม่วงแตกใบอ่อน 1-2 ครั้ง และใบมะม่วงอยู่ในระยะใบพวงหรือ ใบเพศลาดจึงทำการราดสาร โดยก่อนการราดสารต้องกำจัดวัชพืชหรือเศษใบไม้ใต้ทรงพุ่ม และถ้าดินแห้งควรให้น้ำก่อนการราดสาร 1 วัน อัตราการใช้สารขึ้นกับพันธุ์และขนาดทรงพุ่ม เช่น พันธุ์น้ำดอกไม้ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ออกดอกง่ายใช้สารพาโคลบิวทราโซล (10 % WP) อัตรา 1 กรัมสารออกฤทธิ์ หรือ 10 กรัมผลิตภัณฑ์ต่อเส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่ม 1 เมตร สำหรับพันธุ์ที่ออกดอกยาก เช่น พันธุ์เขียวเสวย ใช้สารฯ อัตรา 1.5 กรัมสารออกฤทธิ์ (15 กรัมผลิตภัณฑ์/เส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่ม 1 เมตร) โดยราดสารห่างจากบริเวณโคนต้น 30 เซนติเมตร หลังราดสารให้น้ำสม่ำเสมอประมาณ 1 เดือนทำการใส่ปุ๋ยเคมี 8-24-24 หรือ 12-24-12 อัตรา 1-2 กิโลกรัม/ต้น ในระยะเร่งสร้างตาดอก และหลังการราดสารประมาณ 45-60 วัน หรือ

ตั้งเตปปลายยอด ใบมีลักษณะดูลู่ลง ยอดวมเต่ง จึงพันสารโพแทสเซียมไนเตรทอัตรา 250 กรัม/น้ำ 20 ลิตร เพื่อกระตุ้นการแตกตา (ดอก) ให้สม่ำเสมอพร้อมกัน

6.8 การปฏิบัติดูแลรักษา

6.8.1 *ระยะแทงช่อดอกถึงดอกบาน* ให้น้ำและดูแลรักษา ระยะนี้ถือเป็นระยะวิกฤตของการผลิตมะม่วงให้ได้คุณภาพ เพราะระยะนี้จะมีศัตรูพืชหลายชนิดที่จะเข้าทำลายช่อดอก ดังนั้นจะต้องดูแลอย่างดี มีการสำรวจและประเมินการระบาดของศัตรูพืช เช่น เพลี้ยไฟ เพลี้ยจักจั่น หนอนกัดกินช่อดอก โรคราดำ และพันสารป้องกันกำจัดโรคและแมลง หลีกเลี่ยงการพ่นสารฯ ในระยะดอกบาน และในช่วงผสมเกสรควรปล่อยแมลงเพื่อช่วยในการผสมเกสร เช่น ผึ้ง ชันโรง หรือ ล่อแมลงวันหัวเขียว ให้มาช่วยในการผสมเกสร

6.8.2 *ระยะติดผลและพัฒนาการของผล* ระยะนี้ถือเป็นระยะวิกฤตของการผลิตมะม่วงให้ได้คุณภาพเช่นกัน หลังการติดผลควรควบคุมศัตรูพืชอย่างดี โดยเฉพาะเพลี้ยไฟซึ่งจะมาดูดกินน้ำเลี้ยงที่ผล ทำให้ผิวผลเป็นจุดสีน้ำตาลไม่สามารถส่งออกได้ ดังนั้นหลังดอกโรจึงควรพ่นน้ำเพื่อให้ดอกที่ไม่ได้ผสมเกสรหลุดร่วงจากช่อดอกแล้วจึงพ่นสารเคมีควบคุมเพลี้ยไฟและโรค ต้องหมั่นตรวจสอบการระบาดของโรคและแมลงอย่างสม่ำเสมอ พ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชตามความจำเป็น รวมทั้งควรมีการให้น้ำอย่างเพียงพอ และควรใส่ปุ๋ยสูตร 15-5-20 จำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 1-2 กิโลกรัม/ต้น หลังการติดผล และก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณ 1 เดือน

6.8.3 *การห่อผล* วัตถุประสงค์การห่อเพื่อให้สีผิวสวย ลดการทำลายจากศัตรูพืชลดการใช้สารเคมี โดยทำการห่อผลหลังติดผลประมาณ 50 วัน การห่อผลต้องเลือกใช้วัสดุห่อที่เหมาะสม ก่อนการห่อให้ชอยผลให้เหลือผลที่สมบูรณ์ไว้ช่อละ 1 ผล หลังจากนั้นให้พ่นหรือจุ่มผลในสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ปล่อยให้ผลแห้งแล้วจึงทำการห่อผล สำหรับวัสดุห่อที่เหมาะสมในมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ คือ ถุงคาร์บอน ที่ด้านในเป็นสีดำ ด้านนอกสีน้ำตาล ซึ่งจะช่วยให้ผิวผลมีสีเหลืองกรณีมะม่วงผิวสีแดง การห่อต้องใช้วัสดุห่อที่แสงสามารถส่องผ่านเข้ามาได้ และช่วงการเปลี่ยนสีผลควรมีการตัดแต่งกิ่งให้โปร่งเพื่อให้แสงส่องผ่านได้ทั่วต้น

6.8.4 *การเก็บเกี่ยว* ต้องเก็บเกี่ยวเมื่ออายุเหมาะสมซึ่งขึ้นกับพันธุ์ ดังนั้นการเก็บเกี่ยวใช้การนับอายุหลังติดผล หรืออาจสังเกตเวลาที่ผล หรือใช้การลอยน้ำ หลังจากเก็บเกี่ยวขนย้ายผลผลิตมายังโรงคัดบรรจุ ทำการตัดก้านผลให้ความยาวก้านผล 1-2 เซนติเมตร เพื่อป้องกันไม่ให้ยางไหลเปื้อนผล การตัดชิดขั้วผลจะทำให้น้ำยางเปื้อนผลและผลไม่ได้คุณภาพกัดแยกผลที่ไม่ได้มาตรฐานออก ห่อผลด้วยโฟมตาข่ายเพื่อลดการกระทบของผลและบรรจุในตะกร้าที่มีวัสดุกรุป้องกันการกระทบไปยังโรงคัดบรรจุ วิธีนี้จะช่วยให้ได้เปอร์เซ็นต์ผลผลิตที่ได้มาตรฐานมากกว่า การห่อด้วยถุงสีน้ำตาลและการไม่ห่อผล

6.8.5 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว นับเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะช่วยให้ผลิตผลมีคุณภาพดี ขั้นตอนดำเนินการต้องมีการอบไอน้ำเพื่อกำจัดหนอนและไข่แมลงวันผลไม้

สรุปได้ว่า การผลิตมะม่วงให้ได้คุณภาพ เกษตรกรผู้ผลิตต้องเริ่มต้นตั้งแต่การเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม มีการวางแผนผังแปลงที่ดี เพื่อให้การปฏิบัติงานและการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลา แรงงาน และลดต้นทุนการผลิต มีการวางแผนการปลูกโดยเลือกพันธุ์ที่เหมาะสม ตรงตามความต้องการของตลาด มีการวางแผนการผลิตทั้งช่วงเวลาการผลิต และช่วงเวลาการเก็บเกี่ยวเพื่อกระจายการผลิต และกระจายการใช้แรงงานในสวนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการดูแลการผลิตอย่างดีเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ มีการเก็บเกี่ยวและจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม

7.สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจอำเภอบางคล้า

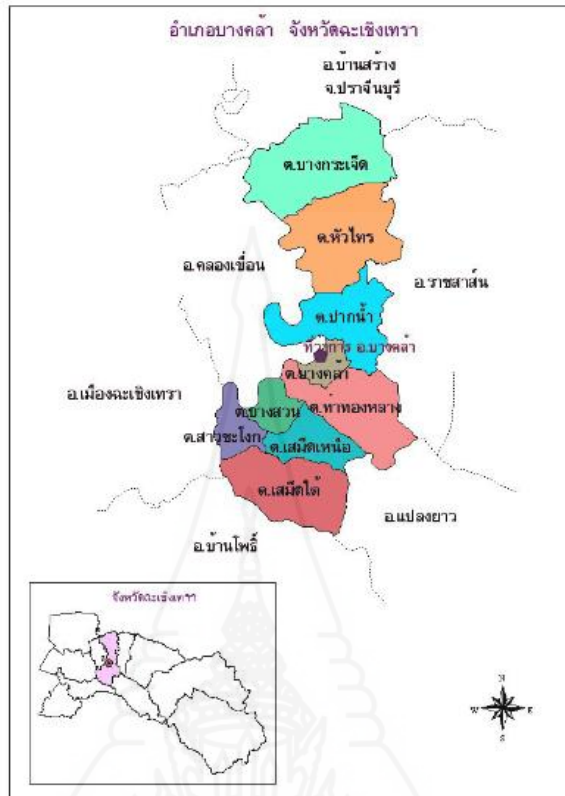
7.1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอบางคล้า

คณะกรรมการบริหารงานอำเภอบางคล้า (2561: น. 2) กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของอำเภอบางคล้า ไว้ว่า “บางคล้า” เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นมาจากพรรณไม้ชนิดหนึ่งเรียกว่า “ต้นคล้า” ซึ่งเป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก มีเหง้าใต้ดินและแตกหน่อออกเป็นกอใหญ่ด้านสูงถึง 2 เมตร แตกกิ่งก้านตอนปลายใบคล้ายใบกล้วยแต่มีขนาดเล็ก กว่ากันมาก ดอกมีสีขาวออกเป็นช่อห้อยลงมาเป็นสาย ผลกลม พบขึ้นมากตามป่าดิบเขา ริมลำธารและที่ชุ่มชื้น ลำต้นใช้จักสาน ทางภาคเหนือเรียกว่า “แหียง” เหตุที่ตั้งชื่อว่า “อำเภอบางคล้า” เนื่องจากอำเภอบางคล้าตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2444 นั้น มีที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่บริเวณปากคลองบางคล้า ตำบลบางสวน ตรงที่ตั้งวัดใหม่บางคล้าในปัจจุบัน และตรงที่จุดเดิม เป็นหมู่บ้านเรียกว่า “บ้านบางคล้า” เมื่อมีการตั้งที่ว่าการอำเภอจึงตั้งชื่อว่า “อำเภอบางคล้า” เดิมที่ว่าการอำเภอบางคล้าตั้งอยู่ที่ตำบลบางสวน ต่อมาได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมายังที่ตั้งตำบลเตาสุราสาเหตุที่เรียกว่าตำบลเตาสุราเพราะว่ามีโรงต้มเหล้าของทางราชการตั้งอยู่ โดยชาวบ้านเรียกกันภาษาชาวบ้านว่า “โรงเหล้า” อยู่ห่างจากที่ตั้งที่ว่าการอำเภอเดิมประมาณ 5 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันออก ต่อมาเห็นว่าชื่ออำเภอไม่ตรงกับชื่อตำบลจึงได้มีการเปลี่ยนชื่อตำบลเตาสุราเป็นบางคล้าตามชื่ออำเภอ และใช้เรียกกันมา จนถึงทุกวันนี้

7.2 คำขวัญอำเภอบางคล้า

“มะม่วงหวาน ข้าวสารดี มีค้างคาว มะพร้าวน้ำหอม”

7.3 ข้อมูลสภาพทั่วไปและการวิเคราะห์สถานการณ์ในปัจจุบัน

รูปภาพที่ 2.1 ด้านภูมิศาสตร์ ลักษณะที่ตั้ง

7.3.1 ลักษณะที่ตั้ง

ที่ว่าการอำเภอบางคล้า ตั้งอยู่เลขที่ 45 ถนนเทศบาลพัฒนา 1 ตำบลบางคล้า บริเวณฝั่ง แม่น้ำบางปะกง ด้านทิศตะวันออก และตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของจังหวัด ฉะเชิงเทราอยู่ห่างจาก จังหวัดประมาณ 25 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 80 กิโลเมตร

พื้นที่จำนวนทั้งสิ้น	229.20 ตารางกิโลเมตร หรือ 143,125 ไร่
- พื้นที่การเกษตร	118,919 ไร่
- พื้นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ	24,206 ไร่

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอกลองเชื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอกลองเชื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอราชสาส์น และอำเภอแปลงยาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอกลองเชื่อน

การปกครองครอง อำเภอบางคล้าแบ่งการปกครอง ดังนี้

1. การปกครองท้องที่แบ่งออกเป็น 9 ตำบล 56 หมู่บ้าน
2. การปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 เทศบาล 7 องค์การบริหาร

ส่วนตำบล

7.3.2 ประชากร

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2562) อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จากระายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน ประจำปี พ.ศ. 2562 มีประชากรทั้งสิ้น 30,708 คน แยกเป็นชาย 14,919 คน หญิง 15,789 คน ครัวเรือน 12,160 หลังคาเรือน

7.3.3 พื้นที่

มีพื้นที่จำนวนทั้งสิ้น 229.20 ตารางกิโลเมตร หรือ 143,125 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร 118,919 ไร่ แยกเป็นพื้นที่ปลูกพืช 54,536 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ 24,026 ไร่

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลการผลิตพืชที่สำคัญ ปี 2561 ของอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

ชนิดพืช	เนื้อที่ปลูก(ไร่)	เนื้อที่เกี่ยวเกี่ยว(ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)
ข้าวเหนียว	19,276	19,276	12,270
มะม่วง	6,369	5,570	2,186
มะพร้าวอ่อน	3,821	2,581	4,685
หมาก	4,191	1,491	2,631
ปาล์มน้ำมัน	248	248	3,052

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา (ข้อมูล ณ กันยายน 2562)

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้รวบรวมผลงานวิจัยต่างๆ นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

8.1 สภาพพื้นฐานทั่วไป

8.1.1 เพศ

ณัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์กะทัศน์ (2559: น.52) ศึกษาเรื่องการยอมรับการผลิตมะม่วงตามหลักเกษตรที่ดีและเหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 84.40)

หนึ่งฤทัย ทิพย์กรรม (2555, น.92) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมะม่วงตามระบบการปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็น เพศชาย (ร้อยละ 57.5)

จิราวรรณ เลิศคุณลักษณ์ (2555, น.26) ศึกษายี่ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตมะม่วงตามแนวทางการเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าเกษตรกรกร เพศหญิง (ร้อยละ 55.4) และเพศชาย (ร้อยละ 44.6)

8.1.2 อายุ

ณัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์กะทัศน์ (2559: น.52) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 52.15 ปี -ขณะที่หนึ่งฤทัย ทิพย์กรรม (2555, น.92) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 48.34 ปี และจิราวรรณ เลิศคุณลักษณ์ (2555, น.26) พบว่าเกษตรกรกร มีอายุเฉลี่ย 46.19 ปี

8.1.3 การศึกษา

ณัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์กะทัศน์ (2559: น.52) พบว่า เกษตรกรจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 64.20) ขณะที่หนึ่งฤทัย ทิพย์กรรม (2555, น.92) พบว่า เกษตรกรจบการศึกษาระดับประถมศึกษา 4 หรือ 6 (ร้อยละ 73.9) และจิราวรรณ เลิศคุณลักษณ์ (2555, น.27) พบว่า เกษตรกรจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 36.7)

8.1.4 ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง

ณัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์กะทัศน์ (2559: น.52) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง เฉลี่ย 13.25 ปี ขณะที่หนึ่งฤทัย ทิพย์กรรม (2555, น.92) เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง เฉลี่ย 14.33 ปี และจิราวรรณ เลิศคุณลักษณ์ (2555, น.27) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง เฉลี่ย 10.88 ปี

8.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

8.2.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

หนึ่งฤทัย ทิพย์กรรม (2555, น.92) พบว่า มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.78 คน ขณะที่จิราวรรณ เลิศคุณลักษณ์ (2555, น.27) พบว่า มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.32 คน และณัฐวุฒิ เชื้อเมืองพาน (2557, น. 55) พบว่า เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลง (GAP) และเกษตรกรทั่วไป มีจำนวนสมาชิกใน ครัวเรือน 3-4 คน

8.2.2 จำนวนแรงงานในการทำการเกษตร

ณัฐวุฒิ เชื้อเมืองพาน (2557, น. 55) พบว่า เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลง (GAP) มีจำนวนแรงงานเฉลี่ย 3.0 คน และเกษตรกรทั่วไป มีจำนวนแรงงานเฉลี่ย 3.06 คน ขณะที่หนึ่งฤทัย ทิพย์กรรม (2555, น.92) พบว่า มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 3.0 คน แรงงานจ้างจำนวนเฉลี่ย 2.0 คน และจิราวรรณ เลิศคุณลักษณ์ (2555, น.27) พบว่า มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.30 คน มีแรงงานจ้างเฉลี่ย 1.30 คน

8.2.3 พื้นที่ปลูกมะม่วง

หนึ่งฤทัย ทิพย์กรรม (2555, น.92) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมะม่วง เฉลี่ย 12.90 ไร่ ขณะที่จิราวรรณ เลิศคุณลักษณ์ (2555, น.27) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง เฉลี่ย 33.53 ปี

8.2.4 รายได้จากการขายมะม่วง

ณัฐวุฒิ เชื้อเมืองพาน (2557, 58) พบว่า เกษตรกรที่ได้ใบรับรองแปลง (GAP) มะม่วง มีรายได้จากการจำหน่ายมะม่วงเฉลี่ย 384,734.23 บาท/ปี เกษตรกรทั่วไปมีรายได้จากการขายมะม่วงเฉลี่ย 290,702.70 บาท/ปี ขณะที่จิราวรรณ เลิศคุณลักษณ์ (2555, น.27) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากผลผลิตมะม่วงเฉลี่ย 102,580 บาท และหนึ่งฤทัย ทิพย์กรรม (2555, น.92) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายมะม่วง เฉลี่ย 231,305.97 ปี

8.2.4 แหล่งเงินทุน

หนึ่งฤทัย ทิพย์กรรม (2555, น.92) พบว่า แหล่งเงินทุนของเกษตรกรมาจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ 71.6) รองลงมา มีแหล่งเงินทุนจากสหกรณ์การเกษตร(ร้อยละ 18.6) มีแหล่งเงินทุนของตนเองและจากกลุ่มเกษตรกร (ร้อยละ 9.7) เท่ากัน มีแหล่ง เงินทุนจากญาติพี่น้อง (ร้อยละ 7.5) และใช้เงินทุนจากเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 3.0) ขณะที่จิราวรรณ เลิศคุณลักษณ์ (2555, น.27) พบว่า แหล่งเงินทุนของเกษตรกรมาจาก ของตนเอง (ร้อยละ 39.2) เงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ 60.8)

8.3 สภาพทางสังคม

8.3.1 การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ณัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์กะทัศน์ (2559: น.52) พบว่า เกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันทางการเกษตร (ร้อยละ 100) ขณะที่ณัฐวุฒิ เชื้อเมืองพาน (2557, 58) พบว่า เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ (ร้อยละ 56.8)

8.4 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ณัฐวุฒิ เชื้อเมืองพาน (2557, น.114) พบว่า เกษตรกรที่ได้ใบรับรองแปลง (GAP) มะม่วง มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการส่งออกมะม่วงอย่างถูกต้องดังนี้ ความรู้ด้านการเลือกพื้นที่ปลูก ความรู้ด้านการดูแลรักษาและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช ความรู้ด้านการเก็บเกี่ยว ความรู้ด้านการเก็บรักษาผลผลิตและการบรรจุ และยังมีค่าน้อยเกี่ยวกับหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรทั่วไป มีความรู้ด้านการเลือกพื้นที่ปลูก ความรู้ด้านการเก็บเกี่ยว และความรู้การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว แหล่งความรู้ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะม่วงจาก โทรทัศน์ รองลงมาคือวารสารการเกษตร

8.5 ความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ณัฐวุฒิ เชื้อเมืองพาน (2557, น.114) พบว่า เกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลง (GAP) มะม่วง และเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงทั่วไป โดยรวมมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เกษตรกรที่ได้ใบรับรองแปลง (GAP) มะม่วง มีความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ ควรฝึกอบรมเกษตรกร เกษตรกรได้รู้จักกับคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกอย่างถูกต้อง การผลิตมะม่วงคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกจะสามารถทำให้ประเทศคู่ค้ามั่นใจในมาตรฐานการผลิตมะม่วงจากประเทศไทย

ส่วนเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงทั่วไปมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ การผลิตมะม่วงคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น การผลิตมะม่วงคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกจะสามารถให้ความปลอดภัยต่อตัวท่านและผู้บริโภคมากกว่าการผลิตมะม่วงแบบปกติ และการผลิตมะม่วงคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกจะช่วยให้มีตลาดรองรับผลผลิตมะม่วงแน่นอน

8.6 การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

หนึ่งฤทัย ทิพย์กรรม (2555, น.68) พบว่า เกษตรกรยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมะม่วงระบบการปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาเชิงความคิดเห็นทั้งหมด ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.19) เรียงลำดับได้ ดังนี้ (1) การจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลมะม่วงที่มีผิวสวย และขนาดสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย = 3.57) (2) การจัดการสุขลักษณะ (ค่าเฉลี่ย = 3.51) (3) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลักการเก็บเกี่ยว

(ค่าเฉลี่ย = 3.46) (4) การจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลมะม่วงที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างและ ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย = 3.33) (5) การจัดการควบคุมการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 3.26) (6) การจัดการเครื่องมืออุปกรณ์ การเกษตรและปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 3.01) (7) การบันทึก การเก็บ และการควบคุมเอกสาร (ค่าเฉลี่ย = 2.19)

การยอมรับเทคโนโลยีด้านการบันทึกการเก็บ และการควบคุม เอกสาร ในการผลิตมะม่วงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมที่เกษตรกรยอมรับนำไปปฏิบัติ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 80.00 - 89.00 ยอมรับนำไปปฏิบัติมาก จำนวน 1 ประเด็น คือ (1) บันทึก การปฏิบัติงาน ตามแบบบันทึกควบคุมเอกสาร และตรวจสอบกลับได้ (ร้อยละ 87.3) รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 70.00 - 79.00 ยอมรับนำไปปฏิบัติปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การจัดทำเอกสารหรือแบบบันทึกให้ เป็นปัจจุบันรวมทั้งมีการบันทึกให้ครบถ้วน (ร้อยละ 75.4) (2) การเก็บรักษาแบบบันทึกการปฏิบัติงาน และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้เป็นอย่างดี (ร้อยละ 73.9) และเกษตรกรร้อยละ 60.00 - 69.00 ยอมรับนำไปปฏิบัติน้อย 1 ประเด็น คือ เอกสาร ต้องคัดแยกหมวดหมู่และการควบคุมเอกสาร (ร้อยละ 68.7)

8.7 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ณัฐวุฒิ เชื้อเมืองพาน (2557, น.116) พบว่า ปัญหาการผลิตมะม่วงของเกษตรกร ในภาพรวมระดับน้อย โดยมีปัญหาด้านการตลาดมากที่สุด ในประเด็นของราคาผลผลิตไม่แน่นอน ซึ่งจากการศึกษาพบปัญหาในเรื่องราคาผลผลิตมากในช่วงการผลิต มะม่วงในฤดูกาล ช่วงเดือน มีนาคม - พฤษภาคม เท่านั้น เนื่องจากในช่วงนั้นจะมีผลผลิตของมะม่วงรวมทั้ง ประเทศออกสู่ตลาดพร้อมกัน ทำให้เกิดปัญหาพ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาขายที่ต่ำมาก ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือ ปัญหาการเก็บเกี่ยวที่ไม่ได้มาตรฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการเก็บเกี่ยวมะม่วงของเกษตรกรจะมีการใช้ ตระกร้อที่ทำจากเชือกอ่อน รวมถึงปัจจุบันเกษตรกรนำเทคโนโลยีการห่อผล มะม่วงมาใช้ทำให้มะม่วงไม่ได้ สัมผัสพื้นดิน ดังนั้นปัญหาด้านนี้เกษตรกรจึงมีปัญหาน้อยที่สุด

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นทั้งแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนแรงงาน ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนแรงงานในการทำการเกษตร พื้นที่ปลูกมะม่วง รายได้จากการขายมะม่วง รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ รายได้นอกภาคการเกษตร แหล่งเงินทุน การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ความรู้และแหล่งความรู้ ความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ล้วนมีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติตาม

ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอบางคล้า จังหวัด
ฉะเชิงเทรา ทั้งสิ้น ซึ่งผลการวิจัยเหล่านี้จะนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรผู้
ปลูกมะม่วง ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีวิธีการวิจัยรายละเอียดมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2561/62 ในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนทั้งหมด 1,319 ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.07 (Yamane 1973, p. 1088 อ้างถึงในจินดา ขลิบทอง 2557, น. 18 - 19)

สูตร	$n = \frac{N}{1+Ne^2}$
เมื่อ	n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (คน)
	N = ขนาดของประชากร (คน)
	e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
แทนค่า	$n = \frac{1,319}{1+(1,319 (0.07)^2)}$
	n = 176.736
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (n)	= 177 คน

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 13.41 ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนทั้งหมด

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากแบบง่ายได้จำนวนตามสัดส่วนเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง ในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้ง 9 ตำบล ที่ขึ้นทะเบียน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนเกษตรกรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย

ที่	ตำบล	จำนวนเกษตรกรที่ปลูกมะม่วง (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	หัวไทร	320	43
2	ปากน้ำ	474	64
3	สาวชะโงก	163	22
4	บางสวน	102	14
5	ท่าทองกลาง	107	15
6	บางกระเจ็ด	41	5
7	เสม็ดเหนือ	48	6
8	เสม็ดใต้	32	4
9	บางคล้า	32	4
	รวม	1,319	177

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interview) ซึ่งรายละเอียดของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด ประกอบด้วยคำถามรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ คำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา แล้วนำข้อมูลมาสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในครั้งนี้

2.1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และจัดทำเครื่องมือวิจัยฉบับร่าง เขียนคำถามฉบับร่างตามกรอบตัวแปรของเครื่องมือที่กำหนด จัดเรียงข้อคำถาม กำหนดวิธีการ ตรวจสอบและสรุปผล จัดทำคำชี้แจงในการตอบข้อคำถาม

2.1.3 นำเครื่องมือวิจัยฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถามและข้อเสนอแนะ ว่ามีความสอดคล้องและสามารถวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการเก็บข้อมูลหรือไม่ ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยด้านความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

2.1.4 การทดสอบเครื่องมือ นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองกับเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อพิจารณาความยากง่าย ความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ ภาษา และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ให้สัมภาษณ์

2.2 รายละเอียดของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสภาพทางสังคม ของเกษตรกร

1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) จำนวนสมาชิกครัวเรือน จำนวนแรงงานในการทำเกษตร พื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ปลูกมะม่วง รายได้ในรอบปีที่ผ่านมา แหล่งเงินทุน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) คำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ตั้งแต่แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพการผลิตในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้าย การเก็บรักษา สุนัขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ ซึ่งคำถามเป็นแบบเลือกตอบถูกและผิด ประกอบด้วยคำถามจำนวน 15 ข้อ โดยตอบถูกเท่ากับ 1 คะแนน ตอบผิดเท่ากับ 0 คะแนน

2) แหล่งความรู้ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี การสอบถามความรู้ที่ได้รับจากแหล่งความรู้ด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสารมวลชน และสื่อออนไลน์ เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบตามมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง

ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี เป็นคำถามให้เลือกตอบตามมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วง

เป็นคำถามให้เลือกตอบเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ 1) แหล่งน้ำ 2) พื้นที่ปลูก 3) การใช้วัตถุดิบทางการเกษตร 5) การจัดการคุณภาพการผลิตในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว 6) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้าย การเก็บรักษา 7) สุขลักษณะส่วนบุคคล 8) การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ ซึ่งในส่วนของ การยอมรับ เป็นคำถามให้เลือกตอบ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ระดับการยอมรับในเชิงความคิดเห็นและในเชิงปฏิบัติ โดยการยอมรับในเชิงความคิดเห็น เป็นการเลือกตอบตามมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ และการยอมรับในเชิงปฏิบัติ ให้เลือกตอบการปฏิบัติของแต่ละบุคคล โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ตอบปฏิบัติ 1 คะแนน

ตอบไม่ปฏิบัติ 0 คะแนน

ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วง

1) ปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เป็นคำถามเกี่ยวกับ (1) ด้านการผลิต (2) ด้านการตลาด (3) ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว (4) ด้านความรู้และการส่งเสริม โดยให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ว่าอยู่ในระดับใด โดยแต่ละประเด็นให้แสดงความคิดเห็นตามมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

2) ข้อเสนอแนะในการผลิตมะม่วงของเกษตรกรใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการผลิต (2) ด้านการตลาด (3) ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว (4) ปัญหาด้านความรู้และการส่งเสริม เป็นคำถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะได้

2.3 การตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ หลังจากสร้างแบบสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสัมภาษณ์เพื่อหาความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) แล้วปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง ดังนี้

2.3.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ (Vajidity) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหา นำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ มีความถูกต้องของเนื้อหา และทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (IOC) โดยมีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์ (2557, น. 42-43) ให้ความหมายการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ดังนี้

การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน หรืออย่างน้อย 3 คน เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา นั้น ผู้เชี่ยวชาญจะตรวจสอบด้วยการเปรียบเทียบข้อคำถามกับเนื้อหาที่จะวัด เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้ว ก็นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมาหาค่าเฉลี่ยที่เรียกว่าการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวัด

R คือ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกคนในแต่ละข้อคำถาม (คิดเครื่องหมายด้วย)

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

การพิจารณาว่า ข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงตามเนื้อหาหรือไม่นั้น ให้ใช้เกณฑ์ว่า ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับหรือมากกว่า 0.50 แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดตรงกับเนื้อหาที่กำหนด ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงกับเนื้อหาที่กำหนด ผู้สร้างเครื่องมือวิจัยต้องปรับปรุงแก้ไขจนข้อความมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ดังนี้

$$\text{ค่า IOC} = \frac{117.75}{124} = 0.94$$

สรุปผลการหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC = 0.94 เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหานั้น แสดงว่า ข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้

2.3.2 ตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทำการทดสอบกับเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 30 ราย แล้วจึงนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามจำนวน 4 ตอน ได้แก่ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น การยอมรับ และปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี โดยวิธีหาค่า Cronbach's alpha โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ซึ่งล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539) อธิบายว่า การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด ในกรณีที่เครื่องมือเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานค่าหรือให้เรียงลำดับ มาตรฐานวัดเจตคติต่าง ๆ ครอนบาค (Cronbach) ได้เสนอแนะวิธีหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) มีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[\frac{1 - \sum S_i^2}{S^2} \right]$$

โดยที่

α แทน ค่าความเชื่อมั่นของ

K แทน จำนวนข้อคำถามทั้งหมดของแบบสัมภาษณ์

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อคำถาม

S^2 แทน ค่าความแปรปรวนทั้งหมด

ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1) แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.933

2) ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.957

3) การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีซึ่งความคิดเห็นมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.964

4) ระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.920

สรุปภาพรวมของแบบสอบถามค่าสัมประสิทธิ์อัลฟามีค่า เท่ากับ 0.943 ซึ่งสำหรับค่าความเชื่อถือได้ที่เหมาะสมนั้น Carmines และ Zeller (1979, p. 51) แนะนำว่าโดยทั่วไปแล้วค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัดควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.800 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ จากเกษตรกรผู้ผลิตปลุกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่เป็นประชากรของการศึกษา ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ทำความเข้าใจแบบสัมภาษณ์ กำหนดแผนและสถานที่ที่จะไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบในระดับตำบลช่วยนัดหมายกลุ่มตัวอย่างให้ผู้วิจัยออกสัมภาษณ์ตามแผน

3.3 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และการเดินทาง เช่น ปากกา กล้องถ่ายภาพ แบบสัมภาษณ์ และยานพาหนะ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการ คือ แนะนำตัวเองชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ให้เกษตรกรเข้าใจ และขอความร่วมมือเกษตรกรให้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วน หลังจากนั้นผู้วิจัยทบทวนความสมบูรณ์ของข้อมูล และกล่าวขอบคุณผู้ให้ข้อมูล และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

3.5 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนกันยายน – พฤศจิกายน 2562

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ นำข้อมูลมาบันทึกลงรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของครัวเรือนเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ตอนย่อยที่ 2.1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยวัดความรู้ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูก และ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิด ทั้งหมด 15 ข้อ จากนั้นรวมคะแนนทั้งหมด แล้วนำคะแนนรวมมาจัดระดับ ความรู้ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังต่อไปนี้

ตอบถูก 1 - 3 ข้อ	หมายถึง	มีความรู้เรื่องนั้นน้อยที่สุด
ตอบถูก 4 - 6 ข้อ	หมายถึง	มีความรู้เรื่องนั้นน้อย
ตอบถูก 7 - 9 ข้อ	หมายถึง	มีความรู้เรื่องนั้นปานกลาง
ตอบถูก 10 - 12 ข้อ	หมายถึง	มีความรู้เรื่องนั้นมาก
ตอบถูก 13 - 15 ข้อ	หมายถึง	มีความรู้เรื่องนั้นมากที่สุด

ตอนย่อยที่ 2.2 ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ที่ได้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของระดับการได้รับข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ความหมายตามค่าเฉลี่ย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.00 – 1.80 เท่ากับ ระดับความรู้ที่ได้รับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.81 – 2.60 เท่ากับ ระดับความรู้ที่ได้รับน้อย

คะแนนเฉลี่ยช่วง 2.61 – 3.40 เท่ากับ ระดับความรู้ที่ได้รับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยช่วง 3.41 – 4.20 เท่ากับ ระดับความรู้ที่ได้รับมาก

คะแนนเฉลี่ยช่วง 4.21 – 5.00 เท่ากับ ระดับความรู้ที่ได้รับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรทางการเกษตรที่ดี

เป็นคำถามให้เลือกตอบเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายของคะแนนตามค่าเฉลี่ย แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.00 – 1.80 เท่ากับ เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.81 – 2.60 เท่ากับ เห็นด้วยระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยช่วง 2.61 – 3.40 เท่ากับ เห็นด้วยระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยช่วง 3.41 – 4.20 เท่ากับ เห็นด้วยระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยช่วง 4.21 – 5.00 เท่ากับ เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 การยอมรับการปฏิบัติตามทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง

ตอนย่อยที่ 4.1 การยอมรับในเชิงความคิดเห็น เป็นคำถามให้เลือกตอบเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายของคะแนนตามค่าเฉลี่ย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือขนาดชั้น

คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.00 – 1.80 เท่ากับ การยอมรับด้วยระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.81 – 2.60 เท่ากับ การยอมรับด้วยระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยช่วง 2.61 – 3.40 เท่ากับ การยอมรับด้วยระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยช่วง 3.41 – 4.20 เท่ากับ การยอมรับด้วยระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยช่วง 4.21 – 5.00 เท่ากับ การยอมรับด้วยระดับมากที่สุด

ตอนย่อยที่ 4.2 การยอมรับในเชิงปฏิบัติ วัดระดับคะแนนการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ ให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับข้อที่ยอมรับ และ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ไม่ยอมรับ ทั้งหมด 34 ข้อ จากนั้นรวมคะแนนทั้งหมด แล้วนำคะแนนรวมมาจัดระดับตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังต่อไปนี้

1 - 7 ข้อ	เท่ากับ	ยอมรับในระดับน้อยที่สุด
8 - 14 ข้อ	เท่ากับ	ยอมรับในระดับน้อย
15 - 21 ข้อ	เท่ากับ	ยอมรับในระดับปานกลาง
22 - 28 ข้อ	เท่ากับ	ยอมรับในระดับมาก
29 - 34 ข้อ	เท่ากับ	ยอมรับในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ตอนย่อยที่ 5.1 ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในด้านต่าง ๆ มีความหมายของคะแนนตามค่าเฉลี่ยช่วงต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนนเฉลี่ยช่วง	1.00 – 1.80	เท่ากับ	มีระดับปัญหาน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยช่วง	1.81 – 2.60	เท่ากับ	มีระดับปัญหาน้อย
คะแนนเฉลี่ยช่วง	2.61 – 3.40	เท่ากับ	มีระดับปัญหาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยช่วง	3.41 – 4.20	เท่ากับ	มีระดับปัญหามาก
คะแนนเฉลี่ยช่วง	4.21 – 5.00	เท่ากับ	มีระดับปัญหามากที่สุด

ตอนย่อยที่ 5.2 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมในด้านต่าง ๆ โดยการจัดกลุ่มหัวข้อของข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามระบบการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน โดยวิเคราะห์หาความเกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยด้านสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกร ได้แก่ อายุ การศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือน ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด รายได้จากการขายมะม่วง รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ รายได้นอกภาคการเกษตร ระดับความรู้และแหล่งความรู้ ความคิดเห็น และปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี กับตัวแปรการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นและในเชิงปฏิบัติ โดยวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยนำเข้าทุกตัวแปร (enter method) เพื่อหาตัวแปรอิสระที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรตามและสมการทำนาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาเป็น 5 ตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 4 การยอมรับในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 5 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ปรากฏตามตารางที่ 4.1 ถึงตารางที่ 4.3 ดังนี้

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง ประสบการณ์ทำสวนมะม่วง GAP ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

n = 177		
ข้อมูล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	92	52.0
หญิง	85	48.0
2. อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	3	1.7
31 – 40	8	4.5
41 – 50	27	15.3
51 – 60	61	34.4
มากกว่าหรือเท่ากับ 61	78	44.1
ค่าต่ำสุด 23 ปี ค่าสูงสุด 80 ปี ค่าเฉลี่ย 57.83 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.884		
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	6	3.4
ประถมศึกษา	71	40.1
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	18	10.2
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)	47	26.5
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)	18	10.2
ปริญญาตรี	17	9.6
4. ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	45	25.4
11 – 20	48	27.1
21 – 30	24	13.6
31 – 40	31	17.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 41	29	16.4
ค่าต่ำสุด 2 ปี ค่าสูงสุด 64 ปี ค่าเฉลี่ย 24.97 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.578		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 177

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP (ปี)		
ไม่มีประสบการณ์	163	92.1
มีประสบการณ์	14	7.9
1 - 5	3	1.7
6 - 10	2	1.1
11 - 15	9	5.1
ค่าต่ำสุด 2 ปี ค่าสูงสุด 15 ปี ค่าเฉลี่ย 12.75 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.217		

จากตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 52.0 เป็นเพศชาย และเกษตรกรร้อยละ 48.0 เป็นเพศหญิง **อายุ** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 44.1 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 34.4 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี เกษตรกรร้อยละ 15.3 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี เกษตรกรร้อยละ 4.5 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี และเกษตรกรร้อยละ 1.7 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 57.83 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 40.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 26.5 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ (ปวช.) โดยมีค่าร้อยละเท่ากับ ร้อยละ 10.2 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า และจบการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า (ปวส.) เกษตรกรร้อยละ 9.6 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และเกษตรกรร้อยละ 3.4 ไม่ได้เรียนหนังสือ

ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 27.1 มีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วงระหว่าง 11 - 20 ปี มากที่สุด รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 25.4 มีประสบการณ์ทำสวนมะม่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี เกษตรกรร้อยละ 17.5 มีประสบการณ์ปลูกมะม่วงระหว่าง 31 - 40 ปี และเกษตรกรร้อยละ 16.4 มีประสบการณ์ปลูกมะม่วงมากกว่าหรือเท่ากับ 41 ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกมะม่วงเฉลี่ย 24.97 ปี

ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP พบว่า เกษตรกรร้อยละ 92.1 ไม่มีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 5.1 มีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP มากกว่าหรือเท่ากับ 11 ปี เกษตรกรร้อยละ 1.7 มีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP ระหว่าง 1 - 5 ปี และเกษตรกรร้อยละ 1.1 มีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP ระหว่าง 6 - 10 ปี ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP เฉลี่ย 12.75 ปี

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

จากการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร พื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ปลูกมะม่วง รายได้ในรอบปีที่ผ่านมา แหล่งเงินทุน ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

n = 177		
ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 – 2 คน	43	24.3
3 – 4 คน	102	57.6
5 – 6 คน	28	15.8
7 – 8 คน	4	2.3
ค่าต่ำสุด 1 คน ค่าสูงสุด 8 คน ค่าเฉลี่ย 3.46 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.301		
2. จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร		
2.1 จำนวนแรงงานในครัวเรือน		
1 คน	35	19.7
2 คน	112	63.3
3 คน	19	10.7
4 คน	7	4.0
5 คน	4	2.3
ค่าต่ำสุด 1 คน ค่าสูงสุด 5 คน ค่าเฉลี่ย 2.06 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.817		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 177

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2.2 จำนวนแรงงานจ้าง		
ไม่มีแรงงานจ้าง	128	72.3
มีแรงงานจ้าง	49	27.7
1 คน	18	10.2
2 คน	21	11.9
3 คน	10	5.6
ค่าต่ำสุด 1 คน ค่าสูงสุด 3 คน ค่าเฉลี่ย 2.00 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.000		
3. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	73	41.2
11 – 20	61	34.4
21 – 30	26	14.7
31 – 40	4	2.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 41	13	7.4
ค่าต่ำสุด 1 ไร่ ค่าสูงสุด 70 ไร่ ค่าเฉลี่ย 16.84 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.924		
4. พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด (ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	102	57.6
11 – 20	50	28.3
21 – 30	15	8.5
31 – 40	2	1.1
มากกว่าหรือเท่ากับ 41	8	4.5
ค่าต่ำสุด 1 ไร่ ค่าสูงสุด 70 ไร่ ค่าเฉลี่ย 12.84 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.256		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 177

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. รายได้ในรอบปีที่ผ่านมา		
5.1 รายได้ในภาคการเกษตร		
5.1.1 รายได้จากการจำหน่ายมะม่วง	177	100.0
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000	84	47.5
50,001 – 100,000	32	18.1
100,001 – 200,000	35	19.7
200,001 – 300,000	14	7.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 300,001	12	6.8
ค่าต่ำสุด 2,000 บาท/ปี ค่าสูงสุด 500,000 บาท/ปี ค่าเฉลี่ย 108,146.89 บาท/ปี		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 112,411.485		
<hr/>		
5.1.2 รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ		
ไม่มีรายได้จากภาคการเกษตรอื่น ๆ	115	65.0
มีรายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ	62	35.0
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000	19	10.7
20,001 – 40,000	4	2.3
40,001 – 60,000	10	5.6
60,001 – 80,000	1	0.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 80,001	28	15.8
ค่าต่ำสุด 1,000 บาท/ปี ค่าสูงสุด 1,900,00 บาท/ปี ค่าเฉลี่ย 293,876.92 บาท/ปี		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 444,311.807		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 177

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5.2 รายได้นอกภาคการเกษตร		
ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร	144	81.3
มีรายได้นอกภาคการเกษตร	33	18.6
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40,000	15	8.5
40,001 – 60,000	5	2.8
60,001 – 90,000	4	2.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 90,001	9	5.1
ค่าต่ำสุด 7,200 บาท/ปี ค่าสูงสุด 175,000 บาท/ปี ค่าเฉลี่ย 56,021.05 บาท/ปี		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 53,799.954		
6.แหล่งเงินทุน (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ตนเอง	100	56.5
ญาติพี่น้อง	17	9.6
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	77	43.5
สหกรณ์การเกษตร	2	1.1
อื่น ๆ	3	1.7

จากตารางที่ 4.2 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ดังนี้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 57.6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 3 - 4 คน มากที่สุด รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 24.3 มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 1 - 2 คน ร้อยละ 15.8 มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 5 - 6 คน และเกษตรกรร้อยละ 2.3 มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 7 - 8 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.46 คน

จำนวนแรงงานในการทำการเกษตร ได้ผลการศึกษาแสดงข้อมูลจำนวนแรงงานในการทำการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้

1. แรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.3 มีแรงงานในครัวเรือน 2 คน มากที่สุด รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 19.7 มีแรงงานในครัวเรือน 1 คน เกษตรกรร้อยละ 10.7 มีแรงงานในครัวเรือน 3 คน เกษตรกรร้อยละ 4.0 มีแรงงานในครัวเรือน 4 คน และเกษตรกรร้อยละ 2.3 มี

แรงงานในครัวเรือน 5 คน ตามลำดับ โดยมีแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 5 คน เฉลี่ย 2.06 คน

2. แรงงานจ้าง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 72.3 ไม่มีแรงงานจ้าง รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 11.9 มีแรงงานจ้าง 2 คน เกษตรกรร้อยละ 10.2 มีแรงงานจ้าง 1 คน และเกษตรกรร้อยละ 5.6 มีแรงงานจ้าง 3 คน ตามลำดับ โดยมีแรงงานจ้างเฉลี่ย 2.00 คน

พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 41.2 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 34.4 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดระหว่าง 11 – 20 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 14.7 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดระหว่าง 21 - 30 ไร่ ร้อยละ 7.4 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดมากกว่าหรือเท่ากับ 41 ไร่ และเกษตรกรร้อยละ 2.3 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดระหว่าง 31 - 40 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 16.84 ไร่

พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 57.6 มีพื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 28.3 มีพื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมดระหว่าง 11 – 20 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 8.5 มีพื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมดระหว่าง 21 – 30 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 4.5 มีพื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมดมากกว่าหรือเท่ากับ 41 ไร่ และเกษตรกรร้อยละ 1.1 มีพื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมดระหว่าง 31 – 40 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมดเฉลี่ย 12.84 ไร่

รายได้ในรอบปีที่ผ่านมา ได้ผลการศึกษาแสดงข้อมูลรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้

รายได้จากการจำหน่ายมะม่วง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.5 มีรายได้จากการจำหน่ายมะม่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาทต่อปี รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 19.7 มีรายได้ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 18.1 มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 7.9 มีรายได้ระหว่าง 200,001 - 300,000 บาทต่อปี และเกษตรกรร้อยละ 6.8 มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 300,001 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการจำหน่ายมะม่วงเฉลี่ย 23,686.34 บาทต่อปี

รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.0 ไม่มีมีรายได้จากการภาคเกษตรอื่น ๆ รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 15.8 มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 80,001 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 10.7 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 5.6 มีรายได้ระหว่าง 40,001 – 60,000 บาทต่อปี ร้อยละ 2.3 มีรายได้ระหว่าง 20,001 – 40,000 บาทต่อปี และเกษตรกรร้อยละ 0.6 มีรายได้ระหว่าง 60,001 – 80,000 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยมีรายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ เฉลี่ย 293,876.92 บาทต่อปี

รายได้นอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 81.3 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 8.5 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40,000 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 5.1 มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 90,001 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 2.8 มีรายได้ระหว่าง 40,001 – 60,000 บาทต่อปี และเกษตรกรร้อยละ 2.3 มีรายได้ระหว่าง 60,001 - 90,000 บาทต่อปี ตามลำดับ โดยมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 56,021.05 บาทต่อปี

แหล่งเงินทุนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.5 มีแหล่งเงินทุนของตนเอง รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 43.5 มีแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 9.7 มีแหล่งเงินทุนจากญาติพี่น้อง เกษตรกรร้อยละ 1.7 มีแหล่งเงินทุนจากแหล่งอื่น ๆ และ เกษตรกรร้อยละ 1.1 มีแหล่งเงินทุนจากสหกรณ์การเกษตร ตามลำดับ

1.3 สภาพพื้นฐานทางสังคม

จากการศึกษาสภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัด ฉะเชิงเทรา ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.3 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

n = 177

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร		
ไม่เป็น	57	32.2
เป็น (สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	120	67.8
กลุ่มเกษตรกร	49	27.7
กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	77	43.5
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	9	5.1

จากตารางที่ 4.3 ผลการศึกษาแสดงสภาพทางสังคมเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้

การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.5 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรร้อยละ 27.7 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 5.1 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่เป็นคำถามวัดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ การปฏิบัติตามทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรปรากฏผล ตามตารางที่ 4.4 ถึงตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ประเด็นความรู้	เฉลย	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		ลำดับที่ ถูก
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
1.พื้นที่ปลูกต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผล	ถูก	177	100.0	1
2.เกษตรกรต้องมีการจัดทำข้อมูลแปลงปลูก	ถูก	161	91.0	12
3.แหล่งน้ำที่ใช้ต้องสะอาดไม่มีการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อมะม่วง	ถูก	177	100.0	1
4.หากหัวฉีดเครื่องพ่นสารเคมีเกิดอุดตันให้ใช้ปากเป่าเพื่อให้หัวฉีดไม่อุดตัน (เฉลย : หากหัวฉีดเกิดอุดตันไม่ควรใช้ปากเป่าแต่ควรใช้เศษไม้หรือเศษลวดเล็ก ๆ เขี่ยออก)	ผิด	177	100.0	1
5.ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์หลังใช้งานทุกครั้ง	ถูก	172	97.2	8
6.ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ ใกล้เคียงแหล่งน้ำทางการเกษตร (เฉลย : ควรทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ให้ห่างจากแหล่งน้ำทางการเกษตร)	ผิด	171	96.6	9
7.การจัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรและสารเคมีชนิดต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องแบ่งแยกเป็นสัดส่วน (เฉลย : การจัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรควรเก็บแบ่งแยกเป็นสัดส่วน)	ผิด	144	81.4	15

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 177

ประเด็นความรู้	เฉลย	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		ลำดับที่ ถูก
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
8. ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้ว สามารถล้างแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (เฉลย : ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้วไม่ควรนำกลับมาใช้ซ้ำ)	ผิด	177	100.0	1
9. หลังจากฉีดพ่นเสร็จ ผู้พ่นจำเป็นต้องอาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้าทันที	ถูก	177	100.0	1
10. เสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่น ต้องนำไปซักให้สะอาดทุกครั้ง โดยซักร่วมกับเสื้อผ้าที่ใช้ปกติได้ (เฉลย : เสื้อผ้าที่ใส่พ่นสารเคมีควรแยกซัก ไม่ควรซักร่วมกับเสื้อผ้าปกติ)	ผิด	167	94.4	11
11. สถานที่คัดบรรจุ และเก็บรักษา ต้องสะอาดไม่มีสัตว์เลื้อยอยู่ในบริเวณนั้น	ถูก	177	100.0	1
12. ไม่จำเป็นต้องบันทึกข้อมูลการใช้ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า ทุกครั้งที่ใช้ (เฉลย : ควรบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีทุกครั้งที่ใช้)	ผิด	153	86.4	13
13. ไม่จำเป็นต้องมีการจัดทำเอกสารหรือบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน (เฉลย : ควรบันทึกข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเพื่อต่อการตรวจสอบย้อนกลับ)	ผิด	152	85.9	14
14. เลือกเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีให้ถูกต้องเหมาะสม	ถูก	177	100.0	1
15. โรงเก็บสารเคมี สามารถอยู่ใกล้ที่พักอาศัย และสถานที่ประกอบอาหาร (เฉลย : โรงเก็บสารเคมีควรตั้งให้ห่างจากที่อยู่อาศัย เพื่อความปลอดภัยของตัวเกษตรกรและครอบครัว)	ผิด	169	95.5	10

จากตารางที่ 4.4 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี การวิเคราะห์ เป็นดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี เมื่อนำผลคะแนนมาพิจารณา พบว่าข้อคำถามที่เกษตรกรตอบได้ถูกมากที่สุด 7 อันดับแรก (ร้อยละ 100.0) ได้แก่ ข้อ 1 พื้นที่ปลูกต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผล ข้อ 3 แหล่งน้ำที่ใช้ต้องสะอาดไม่มีการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อมะม่วง ข้อ 4 หากหัวฉีดเครื่องพ่นสารเคมีเกิดอุดตันให้ใช้ปากเป่าเพื่อให้หัวฉีดไม่อุดตัน ข้อ 8 ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้วสามารถล้างแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ข้อ 9 หลังจากฉีดพ่นเสร็จผู้พ่นจำเป็นต้องอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที ข้อ 11 สถานที่คัดบรรจุ และเก็บรักษา ต้องสะอาดไม่มีสัตว์เลี้ยงอยู่ในบริเวณนั้น ข้อ 14 เลือกเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีให้ถูกต้องเหมาะสม

ส่วนข้อคำถามที่เกษตรกร ตอบผิดมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 7 การจัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรควรเก็บแบ่งแยกเป็นสัดส่วน (ร้อยละ 81.4) ข้อ 13 ควรบันทึกข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเพื่อต่อการตรวจสอบย้อนกลับ (ร้อยละ 85.9) และข้อ 12 ควรบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีทุกครั้งที่ใช้ (ร้อยละ 86.4)

ตารางที่ 4.5 จำนวนข้อความรู้ที่เกษตรกรตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

n = 177

จำนวนข้อที่ตอบได้ถูกต้อง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ความหมาย
1 – 3	0	0.0	มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด
4 – 6	0	0.0	มีความรู้ในระดับน้อย
7 – 9	0	0.0	มีความรู้ในระดับปานกลาง
10– 12	13	7.4	มีความรู้ในระดับมาก
13 – 15	164	92.6	มีความรู้ในระดับมากที่สุด

ค่าต่ำสุด 10 ข้อ ค่าสูงสุด 15 ข้อ ค่าเฉลี่ย 14.28 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.102

จากตารางที่ 4.5 พบว่า จำนวนข้อความรู้ที่เกษตรกรตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็น ดังนี้

จำนวนข้อความรู้ที่เกษตรกรตอบได้ถูกต้อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 92.6 ตอบได้ถูกต้อง 13 – 15 ข้อ รองลงมา ร้อยละ 7.4 ตอบได้ถูกต้อง 10-12 ข้อ ตามลำดับ โดยที่จำนวนข้อความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกต้องเฉลี่ย 14.28 ข้อ

2.2 แหล่งที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามการผลิตทางการเกษตรที่ดี

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เกี่ยวกับแหล่งความรู้จากสื่อ 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. สื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐฯ เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน ผู้นำในชุมชน คนในชุมชน สมาร์ทฟาร์มเมอร์ (SF) และ ยังสมาร์ทฟาร์มเมอร์ (YSF)

2. สื่อกิจกรรม ได้แก่ การประชุมสัมมนา การอบรม การศึกษาดูงาน การจัดงานวันสาธิต

3. สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว เอกสารความรู้ของหน่วยงานราชการ วารสาร หนังสือ หนังสือพิมพ์

4. สื่อออนไลน์ ได้แก่ ยูทูป เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก ไลน์

มีรายละเอียดดัง ตารางที่ 4.6 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแหล่งที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 4.6 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

n = 177

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					x	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	1	2	3	4	5			
1. สื่อบุคคล						2.16	น้อย	2
						(1.169)		
1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ	5 (2.8)	19 (10.7)	67 (37.9)	64 (36.2)	22 (12.4)	3.45 (0.941)	มาก	1
1.2 เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน	98 (55.4)	44 (24.8)	26 (14.7)	5 (2.8)	4 (2.3)	1.72 (0.971)	น้อยที่สุด	4
1.3 ผู้นำชุมชน	82 (46.3)	40 (22.6)	43 (24.3)	9 (5.1)	3 (1.7)	1.93 (1.031)	น้อย	3
1.4 คนในชุมชน	65 (36.7)	48 (27.1)	50 (28.3)	10 (5.6)	4 (2.3)	2.10 (1.037)	น้อย	2
1.5 สมาร์ทฟาร์มเมอร์(SF), ยังสมาร์ทฟาร์มเมอร์(YSF)	96 (54.2)	58 (32.8)	17 (9.6)	4 (2.3)	2 (1.1)	1.63 (0.836)	น้อยที่สุด	5
2. สื่อกิจกรรม						2.48	น้อย	1
						(1.220)		
2.1 การประชุมสัมมนา	82 (46.3)	23 (13.0)	29 (16.4)	38 (21.5)	5 (2.8)	2.21 (1.305)	น้อย	3
2.2 การอบรม	24 (13.6)	42 (23.7)	57 (32.2)	46 (26.0)	8 (4.5)	2.84 (1.096)	ปานกลาง	1
2.3 ควรรบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีทุกครั้งที่ใช้	31 (17.5)	46 (26.0)	45 (25.4)	47 (26.5)	8 (4.5)	2.75 (1.162)	ปานกลาง	2
2.4 การจัดงานวันสาธิต	72 (40.7)	47 (26.5)	27 (15.3)	33 (18.6)	0 (0.0)	2.11 (1.136)	น้อย	4
3. สื่อมวลชน						1.67	น้อย	3
						(0.948)		
3.1 วิทยุ	127 (71.8)	33 (18.6)	11 (6.2)	6 (3.4)	0 (0.0)	1.41 (0.757)	น้อยที่สุด	4

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
3.2 โทรทัศน์	109 (61.5)	37 (20.9)	18 (10.2)	12 (6.8)	1 (0.6)	1.64 (0.956)	น้อยที่สุด	3
3.3 หอกระจายข่าว	155 (87.6)	16 (9.0)	3 (1.7)	3 (1.7)	0 (0.0)	1.18 (0.531)	น้อยที่สุด	7
3.4 เอกสารความรู้ของ หน่วยงานราชการ	10 (5.6)	58 (32.8)	69 (39.0)	40 (22.6)	0 (0.0)	2.79 (0.859)	ปานกลาง	1
3.5 วารสาร	134 (75.7)	25 (14.1)	9 (5.1)	9 (5.1)	0 (0.0)	1.40 (0.806)	น้อยที่สุด	5
3.6 หนังสือ	55 (31.1)	61 (34.4)	46 (26.0)	15 (8.5)	0 (0.0)	2.12 (0.949)	น้อย	2
3.7 หนังสือพิมพ์	146 (82.5)	28 (15.8)	3 (1.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.19 (0.436)	น้อยที่สุด	6
4.สื่อออนไลน์						1.45 (0.892)	น้อยที่สุด	4
4.1 ยูทูป	78 (44.1)	40 (22.6)	32 (18.1)	25 (14.1)	2 (1.1)	2.06 (1.137)	น้อย	1
4.2 เว็บไซต์	120 (67.8)	23 (13.0)	19 (10.7)	15 (8.5)	0 (0.0)	1.60 (0.984)	น้อยที่สุด	2
4.3 เฟสบุ๊ค	165 (93.2)	7 (4.0)	2 (1.1)	3 (1.7)	0 (0.0)	1.11 (0.475)	น้อยที่สุด	3
4.4 ไลน์	173 (97.7)	4 (2.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.02 (0.149)	น้อยที่สุด	4
เฉลี่ยรวม						1.91 (0.511)	น้อย	

จากตารางที่ 4.6 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นระดับการรับความรู้จากแหล่งความรู้ที่ได้รับ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.91) เมื่อพิจารณาแยกออกเป็นแหล่งความรู้ที่ได้จากแต่ละสื่อ ปรากฏผล ดังนี้

1. **สื่อบุคคล** ระดับความรู้ที่ได้รับของแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี จากสื่อบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.16) โดยได้รับความรู้ในระดับมาก จำนวน 1 แหล่ง คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรภาครัฐ (ค่าเฉลี่ย 3.45) รองลงมาในระดับน้อย จำนวน 2 แหล่ง คือ คนในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.10) และผู้นำชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.93) ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 2 แหล่ง คือ เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน (ค่าเฉลี่ย 1.72) และ สมาร์ทฟาร์มเมอร์(SF),ยังสมาร์ทฟาร์มเมอร์(YSF) (ค่าเฉลี่ย 1.63)

2. **สื่อกิจกรรม** พบว่า ระดับความรู้ที่ได้รับของแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีจากสื่อกลุ่ม ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.48) โดยได้รับความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 2 แหล่ง คือ การอบรม (ค่าเฉลี่ย 2.84) และการศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 2.75) ในระดับน้อย จำนวน 2 แหล่ง คือ การประชุมสัมมนา (ค่าเฉลี่ย 2.21) และการจัดงานวันสาธิต (ค่าเฉลี่ย 2.11)

3. **สื่อมวลชน** ระดับความรู้ที่ได้รับของแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีจากสื่อกลุ่ม ในภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย (ค่าเฉลี่ย 1.67) โดยได้รับความรู้ในระดับ ปานกลาง จำนวน 1 แหล่ง คือ เอกสารความรู้ของหน่วยงานราชการ (ค่าเฉลี่ย 2.79) ได้รับความรู้ในระดับ น้อย จำนวน 1 แหล่ง คือ หนังสือ (ค่าเฉลี่ย 2.12) ได้รับความรู้ในระดับ น้อยที่สุด จำนวน 5 แหล่ง คือ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 1.64) วิทยู (ค่าเฉลี่ย 1.41) วารสาร (ค่าเฉลี่ย 1.40) หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 1.19) และหออกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย 1.18)

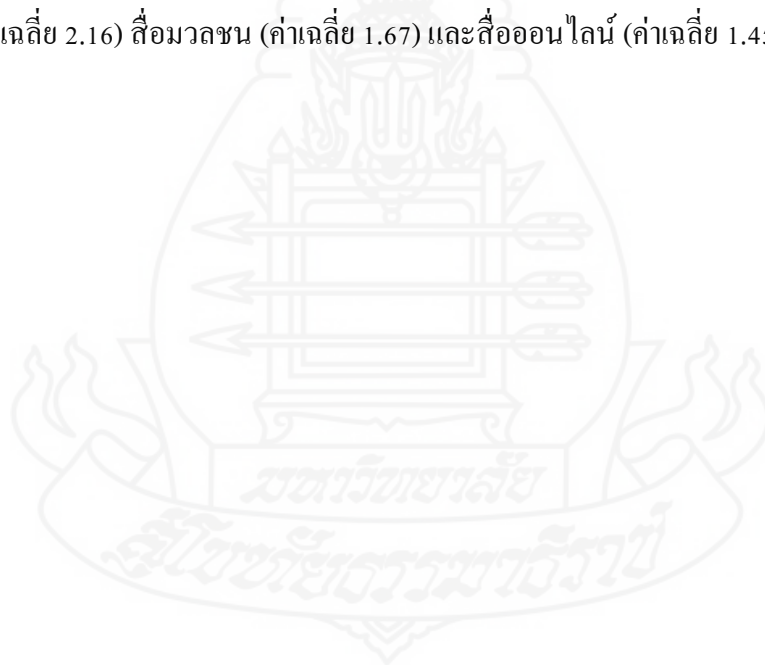
4. **สื่อออนไลน์** ระดับความรู้ที่ได้รับของแหล่งที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี จากสื่อออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.45) โดยได้รับความรู้ในระดับ น้อย จำนวน 1 แหล่ง คือ ยูทูป (ค่าเฉลี่ย 2.06) ได้รับความรู้ในระดับ น้อยที่สุด จำนวน 3 แหล่ง คือ เว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย 1.60) เฟสบุ๊ก (ค่าเฉลี่ย 1.11) ไลน์ (ค่าเฉลี่ย 1.02)

ตารางที่ 4.7 สรุปแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของ
เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า

n = 177

แหล่งความรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. สื่อบุคคล	2.16	1.169	น้อย	2
2. สื่อกิจกรรม	2.48	1.220	น้อย	1
3. สื่อมวลชน	1.67	0.948	น้อย	3
4. สื่อออนไลน์	1.45	0.892	น้อยที่สุด	4
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	1.91	0.511	น้อย	

จากตารางที่ 4.7 สรุปได้ว่า แหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เกษตรกรได้รับจากสื่อกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 2.48) รองลงมาคือ สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.16) สื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 1.67) และสื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 1.45) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง (3)	มาก	มากที่สุด			
	(1)	(2)	(4)	(5)				
1. ทำให้ได้ปริมาณผลผลิตต่อไร่สูง	4 (2.3)	11 (6.2)	119 (67.2)	37 (20.9)	6 (3.4)	3.17 (0.686)	ปานกลาง	14
2. ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค	4 (2.3)	1 (0.6)	49 (27.7)	82 (46.3)	41 (23.1)	3.88 (0.850)	มาก	3
3. ทำให้ผลผลิตสามารถจำหน่ายได้ราคาสูงขึ้น	6 (3.4)	9 (5.1)	66 (38.4)	79 (44.6)	15 (8.5)	3.50 (0.854)	มาก	8
4. ทำให้ผลผลิตที่ผลิตได้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค	1 (0.6)	1 (0.6)	56 (31.6)	78 (44.1)	41 (23.1)	3.89 (0.782)	มาก	2
5. ทำให้สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นระบบมากขึ้น	1 (0.1)	18 (10.2)	65 (36.7)	85 (48.0)	8 (4.5)	3.46 (0.761)	มาก	9
6. ทำให้ลดต้นทุนในการผลิต	1 (0.6)	17 (9.6)	117 (66.1)	36 (20.3)	6 (3.4)	3.16 (0.658)	ปานกลาง	15
7. ทำให้สามารถเลือกวิธีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	5 (2.8)	13 (7.4)	87 (49.2)	61 (34.4)	11 (6.2)	3.34 (0.818)	ปานกลาง	12

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 177

ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตาม ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปานกลาง (3)	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(4)	(5)				
8. ทำให้สามารถใช้วัสดุ อันตรายทางการเกษตรได้ อย่างถูกต้องและเหมาะสม	0 (0.0)	3 (1.7)	78 (44.1)	81 (45.7)	15 (8.5)	3.61 (0.666)	มาก	7
9. สามารถลดการปนเปื้อน ของสารเคมีในสิ่งแวดล้อม	11 (6.2)	9 (5.1)	71 (40.1)	71 (40.1)	15 (8.5)	3.40 (0.942)	ปานกลาง	10
10. ทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น	4 (2.3)	7 (4.0)	104 (58.7)	53 (29.9)	9 (5.1)	3.32 (0.732)	ปานกลาง	13
11. ทำให้สวนเป็นระเบียบ ง่ายต่อการดูแลรักษา เช่น เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ถูก จัดเก็บไว้เป็นที่เป็นทาง	4 (2.3)	2 (1.1)	45 (25.4)	113 (63.8)	13 (7.4)	3.73 (0.711)	มาก	5
12. สามารถตรวจสอบข้อมูล การผลิตย้อนหลังได้จากการ บันทึกที่ได้ทำไว้ เมื่อเกิด ปัญหา	0 (0.0)	4 (2.3)	65 (36.7)	82 (46.3)	26 (14.7)	3.73 (0.733)	มาก	5
13. ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ในสวนของตนเองที่ได้รับ มาตรฐาน (ได้ใบรับรอง GAP)	1 (0.6)	3 (1.7)	45 (25.4)	84 (47.5)	44 (24.8)	3.94 (0.789)	มาก	1
14. ผู้บริโภคได้รับบริโภคสินค้า ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ	3 (1.7)	3 (1.7)	50 (28.3)	77 (43.5)	44 (24.8)	3.88 (0.861)	มาก	3
15. ทำให้ครอบครัวมี ความสุขจากรายได้ จากการ ขายผลผลิต	2 (1.1)	11 (6.2)	92 (52.0)	59 (33.3)	13 (7.4)	3.40 (0.762)	ปานกลาง	10
เฉลี่ยรวม						3.56 (0.531)	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่าในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับการปฏิบัติตามระบบผลิตทางการเกษตรที่ดี อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.56) เมื่อพิจารณาข้อมูลในแต่ละประเด็น ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

เกษตรกรเห็นด้วยกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในระดับมาก จำนวน 9 ประเด็น ได้แก่ เกิดความภาคภูมิใจในสวนมะม่วงของตนเอง (เฉลี่ย 3.94) เป็นที่ยอมรับและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค(ค่าเฉลี่ย 3.89) มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค และผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ(ค่าเฉลี่ย 3.88) มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ สวนมะม่วงเป็นระเบียบง่ายต่อการดูแลรักษา และสามารถตรวจสอบข้อมูลการผลิตย้อนหลังได้ (ค่าเฉลี่ย 3.73) สามารถใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตรได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.61) ผลผลิตสามารถจำหน่ายได้ราคาสูงขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.50) สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบมากขึ้น (เฉลี่ย 3.46)

ในระดับปานกลาง จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ สามารถลดการปนเปื้อนของสารเคมีในสิ่งแวดล้อม และครอบครัวมีความสุขจากรายได้จากการขายผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.40) สามารถเลือกวิธีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.34) รายได้เพิ่มมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.32) ทำให้ได้ปริมาณผลผลิตต่อไร่สูง (ค่าเฉลี่ย 3.17) ลดต้นทุนในการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.16) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การยอมรับในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ในการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยจำแนกประเภทการยอมรับออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การยอมรับเชิงความคิดเห็น และการยอมรับนำไปปฏิบัติ ตลอดจนการเปรียบเทียบการยอมรับทั้ง 2 ประเภท ดังนี้

การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นและเชิงปฏิบัติของเกษตรกร โดยการวัดเป็นคะแนนการยอมรับที่ได้จากค่าเฉลี่ยใน 8 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) แหล่งน้ำและการใช้น้ำ (2) พื้นที่ปลูก (3) การใช้วัตถุดิบทางการเกษตร (4) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (5) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (6) การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา (7) สุขลักษณะส่วนบุคคล (8) บันทึกข้อมูลและการตามสอบ โดยให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ว่าอยู่ในระดับใด ซึ่งกำหนดระดับความคิดเห็นในการยอมรับเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับยอมรับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน ระดับการยอมรับมาก มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน ระดับการยอมรับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน ระดับการยอมรับน้อย มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน ระดับการยอมรับน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ผลการวิเคราะห์การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมในเชิงความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกรายละเอียดตามตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

n = 177

การปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น		ความหมาย	อันดับ	ระดับการยอมรับเชิงปฏิบัติ		อันดับ
	\bar{x}	S.D.			จำนวน	ร้อยละ	
1. แหล่งน้ำ	4.25	0.635	มากที่สุด	1			
1.1 แหล่งน้ำที่ใช้เป็นแหล่งน้ำสะอาดปราศจากสารพิษปนเปื้อน	4.25	0.635	มากที่สุด	1	177	100	1
2. พื้นที่ปลูก	3.92	0.822	มาก	5			
2.1 พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล โรงงาน คอกสัตว์ อุตสาหกรรม โรงเก็บสารเคมี หรือที่ทิ้งขยะมาก่อน	4.02	0.863	มาก	2	177	100	1
2.2 พื้นที่ปลูกปราศจากสารที่มีพิษปนเปื้อน	4.16	0.697	มาก	1	177	100	1
2.3 เก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์	3.62	0.898	มาก	4	98	55.4	4
2.4 วางผังแปลง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสะดวกต่อการปฏิบัติงาน	3.88	0.720	มาก	3	157	88.7	3
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร	4.18	0.753	มาก	2			
3.1 การเก็บรักษาวัตถุอันตรายทางการเกษตร โดยการแยกโรงเก็บให้อยู่ห่างจากที่พักอาศัย	4.12	0.696	มาก	5	173	97.7	5
3.2 จัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรไว้ในสถานที่ที่มีฉัตรอากาศถ่ายเทสะดวก และแยกประเภท เก็บเป็นหมวดหมู่ ไม่ปนกัน เขียนป้ายกำกับชัดเจน	4.07	0.819	มาก	6	146	82.5	6

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 177

การปฏิบัติตามระบบการผลิต ทางการเกษตรที่ดี	ระดับการยอมรับ เชิงความคิดเห็น		ความหมาย	อันดับ	ระดับการยอมรับ เชิงปฏิบัติ		อันดับ
	\bar{x}	S.D.			จำนวน	ร้อยละ	
3.3 ใช้วัตถุดิบตรายทางเกษตรที่ ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย และใช้ตามคำแนะนำที่ระบุไว้ใน ฉลากอย่างเคร่งครัด	4.27	0.579	มากที่สุด	3	177	100	1
3.4 ทำความสะอาดเครื่องพ่น สารเคมีและอุปกรณ์หลังการใช้ งานทุกครั้ง	4.19	0.749	มาก	4	177	100	1
3.5 สวมเสื้อผ้าให้มิดชิด มี อุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายจาก สารพิษ และอาบน้ำเปลี่ยน เสื้อผ้าทันทีหลังฉีดพ่นเสร็จ	4.43	0.628	มากที่สุด	1	177	100	1
3.6 ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้ หมดแล้ว ไม่นำกลับมาใช้ซ้ำ	4.41	0.606	มากที่สุด	2	177	100	1
3.7 กำหนดจุดทิ้งขยะ และ สารเคมีให้ชัดเจน	3.79	0.939	มาก	7	142	80.2	7
4. การจัดการคุณภาพใน กระบวนการผลิตก่อนการเก็บ เกี่ยว	3.90	0.751	มาก	7			
4.1 บันทึกรที่มาของปัจจัยการผลิต	3.51	0.798	มาก	4	113	63.8	4
4.2 ใช้ปุ๋ย ที่ขึ้นทะเบียนอย่าง ถูกต้องตามกฎหมาย	4.08	0.661	มาก	2	177	100.0	1
4.3 ตรวจสอบสภาพเครื่องมือและ อุปกรณ์การเกษตรก่อนนำไปใช้ งาน	4.15	0.598	มาก	1	177	100.0	1
4.4 มีการวางแผนการผลิต เพื่อให้ได้ผลิตผลตรงตามความ ต้องการของตลาด	3.85	0.765	มาก	3	160	90.4	3

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 177

การปฏิบัติตามระบบการผลิต ทางการเกษตรที่ดี	ระดับการยอมรับ เชิงความคิดเห็น		ความหมาย	อันดับ	ระดับการยอมรับ เชิงปฏิบัติ		อันดับ
	\bar{x}	S.D.			จำนวน	ร้อยละ	
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติ หลังการเก็บเกี่ยว	4.18	0.644	มาก	2			
5.1 เก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีอายุเก็บ เกี่ยวที่เหมาะสม	4.20	0.649	มาก	2	177	100.0	1
5.2 ใช้อุปกรณ์เก็บเกี่ยวให้ เหมาะสมกับผลิตผล ไม่ทำให้ ผลิตผลเกิดแผลหรือรอยขีด	4.18	0.655	มาก	3	177	100.0	1
5.3 ไม่วางมะม่วงที่เก็บเกี่ยวแล้ว สัมผัสกับพื้นดินโดยตรง ควรมี อะไรรองก่อนวาง	4.06	0.692	มาก	6	177	100.0	1
5.4 ดูแลรักษาอุปกรณ์และ ภาชนะบรรจุให้ความสะอาด ป้องกันการปนเปื้อนสู่มะม่วง	4.16	0.582	มาก	4	177	100.0	1
5.5 คัดแยกมะม่วงที่เสียหายออก จาก มะม่วงที่ดี	4.40	0.557	มากที่สุด	1	177	100.0	1
5.6 มีการป้องกันสัตว์พาหะนำ โรค และสัตว์เลื้อยไม่ให้อยู่ บริเวณโรงคัดบรรจุ และสถานที่ เก็บรักษาผลิตผล	4.11	0.673	มาก	5	150	84.7	6

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 177

การปฏิบัติตามระบบการผลิต ทางการเกษตรที่ดี	ระดับการยอมรับ เชิงความคิดเห็น		ความหมาย	อันดับ	ระดับการยอมรับ เชิงปฏิบัติ		อันดับ
	\bar{x}	S.D.			จำนวน	ร้อยละ	
	6. การพักผลผลิต การขนย้าย ในแปลงปลูก และเก็บรักษา	4.06					
6.1 มีการจัดการด้าน สุขลักษณะของบริเวณ โรงเก็บ ผลผลิต เพื่อป้องกันการ ปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่ง แปลกปลอม	3.82	0.732	มาก	6	171	96.6	6
6.2 พักผลผลิตไว้ในที่ร่ม ป้องกันการปัญหาการ เสื่อมสภาพของผลผลิต	4.14	0.537	มาก	1	177	100.0	1
6.3 พาหนะที่ใช้ขนย้ายหรือ ขนส่ง ต้องสะอาด ไม่มีการ ปนเปื้อนสารเคมี หรือสิ่ง แปลกปลอม	4.12	0.580	มาก	4	177	100.0	1
6.4 ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุมี วัสดุบุรองภายในสิ่งเพื่อป้องกัน การกระแทก กันการเสียดสี	4.14	0.561	มาก	1	177	100.0	1
6.5 พาหนะที่ใช้ในการขนย้าย สามารถรักษาคุณภาพของ ผลผลิต	4.02	0.682	มาก	5	177	100.0	1
6.6 ขนย้ายผลผลิตในแปลง ปลูกด้วยความระมัดระวัง	4.14	0.578	มาก	1	177	100.0	1

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 177

การปฏิบัติตามระบบการผลิต ทางการเกษตรที่ดี	ระดับการยอมรับ เชิงความคิดเห็น		ความหมาย	อันดับ	ระดับการยอมรับ เชิงปฏิบัติ		อันดับ
	\bar{x}	S.D.			จำนวน	ร้อยละ	
	7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	3.91					
7.1 ผู้ปฏิบัติต้องไม่เป็น โรคติดต่อ หรือพาหะนำ โรคติดต่อ และไม่มีบาดแผลที่ อาจก่อให้เกิดการปนเปื้อนกับ มะม่วง	4.02	0.661	มาก	1	177	100.0	1
7.2 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล เบื้องต้น	3.59	1.008	มาก	3	134	75.7	3
7.3 หลีกเสี่ยงและป้องกันการ สัมผัสสารเคมีโดยตรง	4.11	0.856	มาก	2	177	100.0	1
8. บันทึกข้อมูลและการตาม สอบ	3.51	0.918	มาก	8			
8.1 จัดทำเอกสารข้อมูลการ ปฏิบัติตามจริงและทำให้เป็น ปัจจุบัน	3.62	0.768	มาก	1	110	62.1	2
8.2 บันทึกการดูแลรักษาตาม ขั้นตอนต่าง ๆ ในแปลงปลูก เช่น การตัดแต่งกิ่ง การขยายกิ่ง พันธุ์ อัตราการใช้น้ำ ใช้นุ้ย ใ้ สารเคมี วันที่เก็บเกี่ยว ฯลฯ	3.51	0.966	มาก	2	112	63.3	1
8.3 จัดเก็บเอกสารแยกเป็น หมวดหมู่เพื่อสะดวกต่อการ ตรวจสอบและนำมาใช้	3.40	0.995	มาก	3	97	54.8	3
รวมเฉลี่ย	3.93	0.509	มาก				

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ระดับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นและเชิงปฏิบัติ การวิเคราะห์ปรากฏผล ดังนี้

4.1 ระดับการยอมรับในเชิงความคิดเห็น เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ปรากฏผลดังนี้

แหล่งน้ำ ในภาพรวมมีการยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.25) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อย พบว่า เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 1 ประเด็นคือ แหล่งน้ำที่ใช้เป็นแหล่งน้ำสะอาดปราศจากสารพิษปนเปื้อน

พื้นที่ปลูก ในภาพรวมมีการยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.92) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อย พบว่า เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ พื้นที่ปลูกปราศจากสารที่มีพิษปนเปื้อน (ค่าเฉลี่ย 4.16) พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม โรงเก็บสารเคมี คอกสัตว์ หรือที่ทิ้งขยะมาก่อน (ค่าเฉลี่ย 4.02) วางผังแปลง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสะดวกต่อการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.88) เก็บตัวอย่างดิน ไปวิเคราะห์ (ค่าเฉลี่ย 3.62)

วัตถุดิบตรายทางการเกษตร ในภาพรวมมีการยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อย พบว่า เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ สวมเสื้อผ้าให้มิดชิด มีอุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ และอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังฉีดพ่นเสร็จ (ค่าเฉลี่ย 4.43) ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วไม่นำกลับมาใช้ซ้ำ (ค่าเฉลี่ย 4.41) ใช้วัตถุดิบตรายทางเกษตรที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย และใช้ตามคำแนะนำที่ระบุไว้ในฉลากอย่างเคร่งครัด (ค่าเฉลี่ย 4.27) รองลงมายอมรับในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์หลังการใช้งานทุกครั้ง (ค่าเฉลี่ย 4.19) จัดทำสถานที่เก็บวัตถุดิบตรายทางการเกษตร ให้อยู่ห่างจากที่พักอาศัย (ค่าเฉลี่ย 4.12) จัดเก็บวัตถุดิบตรายทางการเกษตรไว้ในสถานที่ที่มิดชิด อากาศถ่ายเทสะดวก และแยกประเภท เก็บเป็นหมวดหมู่ ไม่ปนกัน เขียนป้ายกำกับชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 4.07) กำหนดจุดทิ้งขยะ และขวดสารเคมีให้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.79)

การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว ในภาพรวมมีการยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.90) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อย พบว่า เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรก่อนนำไปใช้งาน (ค่าเฉลี่ย 4.15) ใช้ปุ๋ย ที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (ค่าเฉลี่ย 4.08) มีการวางแผนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลตรงตามความต้องการของตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.85) บันทึกรายชื่อของปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.51)

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ในภาพรวมมีการยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อย พบว่า เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ คัดแยกผลผลิตที่เสียหายออกจาก ผลผลิตที่ดี (ค่าเฉลี่ย 4.40) รองลงมายอมรับในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ เก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.20) ใช้อุปกรณ์เก็บเกี่ยวให้เหมาะสมกับผลผลิต ไม่ทำให้ผลผลิตเกิดแผลหรือรอยชำ (ค่าเฉลี่ย 4.18) ดูแลรักษาอุปกรณ์และภาชนะบรรจุให้สะอาด ป้องกันการปนเปื้อน (ค่าเฉลี่ย 4.16) มีการป้องกันสัตว์พาหะนำโรค และสัตว์เลื้อยไม่ให้อยู่บริเวณโรงคัดบรรจุ และสถานที่เก็บรักษาผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.11) ไม่วางผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว สัมผัสกับพื้นดินโดยตรง ควรมีอะไรปูรองก่อนวาง (ค่าเฉลี่ย 4.06)

การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา ในภาพรวมมีการยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อย พบว่า เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ พักผลผลิตไว้ในที่ร่มป้องกันการปัญหาการเสื่อมสภาพของผลผลิต ขนย้ายผลผลิตในแปลงปลูกด้วยความระมัดระวัง และพักผลผลิตไว้ในที่ร่มป้องกันการปัญหาการเสื่อมสภาพของผลผลิต โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.14) พาหนะที่ใช้ขนย้ายหรือขนส่ง ต้องสะอาด ไม่มีการปนเปื้อน สารเคมี หรือสิ่งแปลกปลอม (ค่าเฉลี่ย 4.12) พาหนะที่ใช้ในการขนย้ายสามารถรักษาคุณภาพของผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.02) มีการจัดการด้านสุขลักษณะของบริเวณ โรงเก็บผลผลิต เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอม (ค่าเฉลี่ย 3.82)

สุขลักษณะส่วนบุคคล ในภาพรวมมีการยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อย พบว่า เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้ปฏิบัติต้องไม่เป็นโรคติดต่อ หรือพาหะนำโรคติดต่อ และไม่มีบาดแผลที่อาจก่อให้เกิดการปนเปื้อนกับมะม่วง (ค่าเฉลี่ย 4.02) หลีกเลี้ยงและป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง (ค่าเฉลี่ย 4.11) มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น (ค่าเฉลี่ย 3.59)

บันทึกข้อมูลและการตามสอบ ในภาพรวมมีการยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นย่อย พบว่า เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ จัดทำเอกสารข้อมูลการปฏิบัติตามจริงและทำให้เป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.62) บันทึกการดูแลรักษาตามขั้นตอนต่าง ๆ ในแปลงปลูก เช่น การตัดแต่งกิ่ง การขยายกิ่งพันธุ์ อัตราการใช้ปุ๋ย ใช้สารเคมี วันที่เก็บเกี่ยว ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย 3.51) จัดเก็บเอกสารแยกเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบและนำมาใช้ (ค่าเฉลี่ย 3.40)

4.2 ระดับการยอมรับในเชิงปฏิบัติ เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ปรากฏผลดังนี้

แหล่งน้ำ พบว่า เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100.0 จำนวน 1 ประเด็น คือ แหล่งน้ำที่ใช้เป็นแหล่งน้ำสะอาดปราศจากสารพิษปนเปื้อน

พื้นที่ปลูก พบว่า เกษตรกรทั้งหมด มีค่าร้อยละเท่ากัน ร้อยละ 100.0 คือ พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม โรงเก็บสารเคมี คอกสัตว์ หรือที่ทิ้งขยะมาก่อน และพื้นที่ปลูกปราศจากสารที่มีพิษปนเปื้อน รองลงมา ร้อยละ 88.7 วางผังแปลง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสะดวกต่อการปฏิบัติงาน ร้อยละ 55.4 เก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์ตามลำดับ

วัตถุดิบทรายทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรทั้งหมด มีค่าร้อยละเท่ากัน ร้อยละ 100 ปฏิบัติจำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ 1)สวมเสื้อผ้าให้มิดชิดมีอุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ และอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังฉีดพ่นเสร็จ 2) ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วไม่นำกลับมาใช้ซ้ำ 3) ใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย และใช้ตามคำแนะนำที่ระบุไว้ในฉลากอย่างเคร่งครัด 4) ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์หลังการใช้งานทุกครั้ง รองลงมา ร้อยละ 97.7 ปฏิบัติจำนวน 1 ประเด็น คือ จัดทำสถานที่เก็บวัตถุดิบทรายทางการเกษตรให้อยู่ห่างจากที่พักอาศัย ร้อยละ 82.5 ปฏิบัติจำนวน 1 ประเด็น คือ จัดเก็บวัตถุดิบทรายทางการเกษตรไว้ในสถานที่ที่มิดชิด อากาศถ่ายเทสะดวก และแยกประเภท เก็บเป็นหมวดหมู่ ไม่ปนกัน เขียนป้ายกำกับชัดเจน ตามลำดับ ร้อยละ 80.2 ปฏิบัติจำนวน 1 ประเด็น คือ กำหนดจุดทิ้งขยะ และสารเคมี

การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรทั้งหมด มีค่าร้อยละเท่ากัน ร้อยละ 100 ปฏิบัติจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรก่อนนำไปใช้งาน 2) ใช้ปุ๋ยที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย รองลงมา ร้อยละ 90.4 ปฏิบัติจำนวน 1 ประเด็น คือ มีการวางแผนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลตรงตามความต้องการของตลาด ร้อยละ 63.8 มีจำนวน 1 ประเด็น คือ บันทึกที่มาของปัจจัยการผลิต ตามลำดับ

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรทั้งหมด มีค่าร้อยละเท่ากัน ร้อยละ 100.0 ปฏิบัติจำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) คัดแยกผลผลิตที่เสียหายออกจากผลผลิตที่ดี 2) เก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม 3) ใช้อุปกรณ์เก็บเกี่ยวให้เหมาะสมกับผลิตผล ไม่ทำให้ผลิตผลเกิดแผลหรือรอยชำ 4) ดูแลรักษาอุปกรณ์และภาชนะบรรจุให้สะอาด ป้องกันการปนเปื้อน 5) ไม่วางผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว สัมผัสกับพื้นดินโดยตรง ควรมียะโรปูรองก่อนวาง

รองลงมา ร้อยละ 84.7 ปฏิบัติจำนวน 1 ประเด็น คือ มีการป้องกันศัตรูพาหะนำโรค และศัตรูเลี้ยงไม่ให้ยู่บริเวณโรงคัดบรรจุ และสถานที่เก็บรักษาผลิตผล ตามลำดับ

การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา พบว่า เกษตรกรทั้งหมด มีค่าร้อยละเท่ากัน ร้อยละ 100.0 ปฏิบัติจำนวน 5 ประเด็น คือ 1) พักผลิตผลไว้ในที่ร่มป้องกันการปัญหาการเสื่อมสภาพของผลิตผล 2) พาหนะที่ใช้ขนย้ายหรือขนส่ง ต้องสะอาดไม่มีการปนเปื้อนสารเคมี หรือสิ่งแปลกปลอม 3) พาหนะที่ใช้ในการบรรจุมีวัสดุปรองภายในล้งเพื่อป้องกันการกระแทก กันการเสียดสี 4) พาหนะที่ใช้ในการขนย้ายสามารถรักษาคุณภาพของผลิตผล 5) ขนย้ายผลิตผลในแปลงปลูกด้วยความระมัดระวัง รองลงมา ปฏิบัติร้อยละ 96.6 จำนวน 1 ประเด็น คือ มีการจัดการด้านสุขลักษณะของบริเวณโรงเก็บผลิตผล เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอม

สุขลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรทั้งหมด มีค่าร้อยละเท่ากัน ร้อยละ 100.0 ปฏิบัติจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ผู้ปฏิบัติต้องไม่เป็นโรคติดต่อหรือพาหะนำโรคติดต่อ ไม่มีบาดแผลที่อาจก่อให้เกิดการปนเปื้อนกับมะม่วง 2) หลีกเลี่ยงและป้องกันการสัมผัสสารเคมีโดยตรง รองลงมา ร้อยละ 75.7 จำนวน 1 ประเด็น คือ มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น ตามลำดับ

บันทึกข้อมูลและการตามสอบ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก ร้อยละ 63.3 ปฏิบัติจำนวน 1 ประเด็น คือ บันทึกการดูแลรักษาตามขั้นตอนต่าง ๆ ในแปลงปลูก เช่น การตัดแต่งกิ่ง การขยายกิ่งพันธุ์ อัตราการใช้ปุ๋ย ใช้สารเคมี วันที่เก็บเกี่ยว ฯลฯ รองลงมา ปฏิบัติร้อยละ 62.1 จำนวน 1 ประเด็น คือ จัดทำเอกสารข้อมูลการปฏิบัติตามจริงและทำให้เป็นปัจจุบัน ปฏิบัติร้อยละ 54.8 จำนวน 1 ประเด็น คือ จัดเก็บเอกสารแยกเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบและนำมาใช้

ตารางที่ 4.10 ตารางสรุปการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า

n = 177

ประเด็นการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรดีที่เหมาะสม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1.แหล่งน้ำ	4.25	0.635	มากที่สุด	1
2.พื้นที่ปลูก	3.92	0.822	มาก	5
3.วัตถุดิบทรายทางการเกษตร	4.118	0.753	มาก	2
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	3.90	0.751	มาก	7
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	4.18	0.644	มาก	2
6. การพักผลผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา	4.06	0.625	มาก	4
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	3.91	0.881	มาก	6
8.บันทึกข้อมูลและการตามสอบ	3.51	0.918	มาก	8
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.93	0.509	มาก	

ตารางที่ 4.10 การยอมรับในเชิงความคิดเห็น พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) และเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีปรากฏผลดังนี้

เกษตรกรยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ประเด็น จากทั้งหมด 8 ประเด็น คือ แหล่งน้ำ (ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.635) เกษตรกรยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นในระดับมาก จำนวน 7 ประเด็น จากทั้งหมด 8 ประเด็น คือ การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.716) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.634) การพักผลผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก และการเก็บรักษา (ค่าเฉลี่ย 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.611) พื้นที่ปลูก (ค่าเฉลี่ย 3.89 ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน 0.762) สุขลักษณะส่วนบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.841) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.705) และบันทึกข้อมูลและการตามสอบ (ค่าเฉลี่ย 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.909) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ระดับคะแนนการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า

n = 177

ระดับคะแนน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ความหมาย
1 - 7 คะแนน	0	0	ยอมรับน้อยที่สุด
8 - 14 คะแนน	0	0	ยอมรับน้อย
15 - 21 คะแนน	0	0	ยอมรับปานกลาง
22 - 28 คะแนน	50	28.3	ยอมรับมาก
29 - 34 คะแนน	127	71.7	ยอมรับมากที่สุด
ต่ำสุด 23 คะแนน สูงสุด 34 คะแนน ค่าเฉลี่ย 30.33 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.777			

ตารางที่ 4.11 ระดับคะแนนการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า ปราบกฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ระดับคะแนนการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติเมื่อนำผลจำนวนข้อที่ตอบปฏิบัติทั้งหมดมาพิจารณา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 71.7 คะแนนการยอมรับ 29-34 คะแนน รองลงมา ร้อยละ 28.3 คะแนนการยอมรับ 22 – 28 คะแนน ตามลำดับ โดยคะแนนการยอมรับเชิงปฏิบัติเฉลี่ย 30.33 คะแนน ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าโดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรมีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีไปปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิเคราะห์แบบนำเข้าทุกตัวแปร (enter method) เพื่อวิเคราะห์หาความเกี่ยวข้องระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความเกี่ยวข้องไปในทิศทางใดกับตัวแปรตาม และมีระดับความเกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด โดยการวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้ตัวแปรอิสระที่คัดเลือกมาทั้งหมด 14 ตัวแปร ได้แก่ 1) อายุ 2) ระดับการศึกษา 3) จำนวนแรงงานในครัวเรือน 4) ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง 5) ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP 6) พื้นที่ทำเกษตรทั้งหมด 7) พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด 8) รายได้จากการขายมะม่วง 9) รายได้ภาคการเกษตรอื่น ๆ 10) รายได้นอกภาคการเกษตร 11) ระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี 12) ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ 13) ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี 14) ระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ตัวแปรตาม คือ 1) การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น และ 2) การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ โดยกำหนด สัญลักษณ์ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ใช้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

X_1 = อายุ

X_2 = ระดับการศึกษา

X_3 = จำนวนแรงงานในครัวเรือน

X_4 = ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง

X_5 = ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP

X_6 = พื้นที่ทำเกษตรทั้งหมด

X_7 = พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด

X_8 = รายได้จากการขายมะม่วง

X_9 = รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ

X_{10} = รายได้นอกภาคการเกษตร

X_{11} = ระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

X_{12} = ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ

X_{13} = ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

X_{14} = ระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ตัวแปรตาม

Y_1 = การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น

Y_2 = การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ

5.1 สัญลักษณ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาวิจัย

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์หาความเกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ดังแสดงตามตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

n = 177		
ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ตัวแปรอิสระ		
X_1 = อายุ	57.83	9.884
X_2 = ระดับการศึกษา (0 ไม่ได้รับการศึกษา 6 ประถมศึกษา 9 มัธยมศึกษาตอนต้น 12 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. 14 อนุปริญญา หรือ ปวส. 16ปริญญาตรี)	9.47	3.983
X_3 = จำนวนแรงงานในครัวเรือน	2.06	0.817
X_4 = ประสิทธิภาพในการทำสวนมะม่วง	24.97	15.578
X_5 = ประสิทธิภาพในการทำสวนมะม่วง GAP	0.87	3.291
X_6 = พื้นที่ทำเกษตรทั้งหมด	16.84	14.924
X_7 = พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด	12.84	12.256
X_8 = รายได้จากการขายมะม่วง	108,146.89	112,411.485

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	n = 177
		ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
X_9 = รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ	74,187.57	241,735.788
X_{10} = รายได้นอกภาคการเกษตร	11,077.97	31,910.878
X_{11} = ระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี	14.28	1.102
X_{12} = ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ	1.91	0.511
X_{13} = ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี	3.56	0.531
X_{14} = ระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี	2.20	0.637
- ตัวแปรตาม		
Y_1 = การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น	3.93	0.509
Y_2 = การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ	30.33	2.777

จากตารางที่ 4.12 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า ที่ใช้ในการศึกษามีอายุเฉลี่ย 57.83 ปี ระดับการศึกษาเฉลี่ย 9.47 จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.06 คน ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วงเฉลี่ย 24.97 ปี ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วงตามระบบเกษตรที่ดี เฉลี่ย 0.87 ปี พื้นที่ทำเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 16.84 ไร่ พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมดเฉลี่ย 12.84 ไร่ รายได้จากการขายมะม่วง 108,146.89 บาทต่อปี รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ 74,187.57 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตร 11,077.97 บาทต่อปี ระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี เฉลี่ย 14.28 ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เฉลี่ย 1.91 ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เฉลี่ย 3.56 และระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีเฉลี่ย 2.20

ตารางที่ 4.13 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคออยเชิงพหุคูณแบบปกติแต่ละคู่ โดยแสดงใน

รูปเมตริกสัมพันธ์ (correlation matrix)

model	x ₁	x ₂	x ₃	x ₄	x ₅	x ₆	x ₇	x ₈	x ₉	x ₁₀	x ₁₁	x ₁₂	x ₁₃	x ₁₄
x ₁	1.000	-0.429	0.110	0.690	0.086	-0.041	0.018	0.113	0.163	-0.126	-0.141	-0.298	-0.124	-0.173
x ₂		1.000	-0.155	-0.536	0.013	-0.008	0.011	-0.045	-0.071	0.064	0.249	0.162	0.113	0.139
x ₃			1.000	0.190	0.051	0.207	0.150	-0.029	-0.114	-0.100	-0.409	-0.077	-0.082	-0.104
x ₄				1.000	0.094	0.053	0.128	0.128	0.130	-0.215	-0.201	-0.202	-0.117	-0.174
x ₅					1.000	0.347	0.454	0.289	-0.061	-0.092	-0.020	0.207	0.139	0.115
x ₆						1.000	0.681	0.392	0.122	-0.148	-0.032	0.113	0.027	-0.140
x ₇							1.000	0.741	-0.011	-0.194	0.007	0.194	0.118	-0.018
x ₈								1.000	0.012	-0.221	0.139	0.052	0.095	-0.092
x ₉									1.000	-0.103	0.092	-0.123	0.069	-0.198
x ₁₀										1.000	0.109	0.089	0.010	0.197
x ₁₁											1.000	0.063	0.180	0.038
x ₁₂												1.000	0.369	0.561
x ₁₃													1.000	0.193
x ₁₄														1.000

จากตารางที่ 4.13 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบปกติแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์ (correlation matrix) ปรากฏผลดังนี้ ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันต่ำ คือ ความสัมพันธ์ในทางบวกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.007 ถึง 0.741 และความสัมพันธ์ในทางลบมีค่าอยู่ระหว่าง -0.011 ถึง -0.536 ไม่มีตัวแปรคู่ใดมีความสัมพันธ์สูง (เกินกว่า 0.80) จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งจะเป็นการละเมิดข้อสมมติฐานที่เกี่ยวกับเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบปกติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ตัวแปรอิสระทั้ง 14 ตัว แปรวิเคราะห์การถดถอยแบบปกติ ต่อไป

5.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น

ตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุความสัมพันธ์ของตัวแปรกับยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์		
	ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	2.821	4.301	0.000
อายุ (X ₁)	-0.007	-1.478	0.141
การศึกษา (X ₂)	-0.010	-0.943	0.347
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (X ₃)	-0.082	-1.687	0.094
ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง (X ₄)	0.001	0.408	0.684
ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP (X ₅)	0.016	1.320	0.189
พื้นที่ทำเกษตรทั้งหมด (X ₆)	0.002	0.547	0.585
พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด (X ₇)	0.000	-0.093	0.926
รายได้จากการขายมะม่วง (X ₈)	2.542E-7	0.508	0.612
รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ (X ₉)	-1.103E-8	-0.072	0.942
รายได้นอกภาคการเกษตร (X ₁₀)	-2.632E-6	-2.291*	0.023
ระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี (X ₁₁)	0.058	1.620	0.107

n = 177

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์		
	ถดถอย (b)	t	Sig.
ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ (X ₁₂)	0.286	3.151**	0.002
..ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี (X ₁₃)	0.173	2.433*	0.016
ระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี (X ₁₄)	-0.118	-1.713	0.089
R² = 0.273 SEE = 0.453 F = 4.337 Sig. of F = 0.000			

n = 177

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.14 ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น ได้อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F = 4.337 Sig. Of F = 0.000) โดยมีอำนาจพยากรณ์ประมาณร้อยละ 27 (R² = 0.273) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SEE) เท่ากับ 0.453 ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ระดับความรู้ ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี และระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น (Y1)

พบว่า ในค่าตัวแปรอิสระ 14 ตัวแปร มีตัวแปรอิสระ 11 ตัวแปร มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมี 2 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ รายได้นอกภาคการเกษตร และระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี โดยมีผลในเชิงลบ คือ รายได้นอกภาคการเกษตร ตัวแปรมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ เมื่อรายได้นอกภาคการเกษตรลดลง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีผลในเชิงบวก คือ เมื่อระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีที่มากขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

และพบว่า มี 1 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ โดยมีผลในเชิงบวก นั่นคือ เมื่อมีความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีมากขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

สรุปเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_1 = & 2.821 - 0.007x_1 - 0.010x_2 - 0.082x_3 + 0.001x_4 + 0.016x_5 + 0.002x_6 + 0.000x_7 \\
 & (4.301) \quad (-1.478) \quad (-0.943) \quad (-1.687) \quad (0.408) \quad (1.320) \quad (0.547) \quad (-0.093) \\
 & + 2.542E-7x_8 - 1.103E-8x_9 - 2.632E-6x_{10} + 0.058x_{11} + 0.286x_{12} - 0.173x_{13} \\
 & (0.508) \quad (-0.072) \quad (-2.291) \quad (1.620) \quad (3.151) \quad (2.433) \\
 & - 0.118x_{14} \\
 & (-1.713)
 \end{aligned}$$

5.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ

ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุความสัมพันธ์ของตัวแปรกับยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ

n = 177			
ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	26.536	7.181	0.000
อายุ (X ₁)	-0.014	-0.498	0.619
การศึกษา (X ₂)	-0.119	-2.002*	0.047
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (X ₃)	0.636	2.330*	0.021
ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง (X ₄)	-0.025	-1.294	0.198
ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP (X ₅)	0.273	4.020**	0.000
พื้นที่ทำเกษตรทั้งหมด (X ₆)	0.000	-0.034	0.973
พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด (X ₇)	0.025	0.757	0.450

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

n = 177

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอย (b)	t	Sig.
รายได้จากการขายมะม่วง (X_8)	-1.574E-6	-0.558	0.577
รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ (X_9)	1.518E-6	1.765	0.080
รายได้นอกภาคการเกษตร (X_{10})	-7.568E-7	-0.117	0.907
ระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการ ผลิตทางการเกษตรที่ดี (X_{11})	0.383	1.892	0.060
ระดับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ (X_{12})	0.887	1.731	0.085
ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการ ผลิตทางการเกษตรที่ดี (X_{13})	-0.342	-0.851	0.396
ระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทาง การเกษตรที่ดี (X_{14})	-0.626	-1.618	0.108
$R^2 = 0.222$ $SEE = 2.553$ $F = 3.303$ $Sig. \text{ of } F = 0.000$			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.15 ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น ได้อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 3.303$ Sig. Of $F = 0.000$) โดยมีอำนาจพยากรณ์ประมาณร้อยละ 22 ($R^2 = 0.222$) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SEE) เท่ากับ 2.553 ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ระดับความรู้ ระดับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี และระดับปัญหาการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ (Y2)

พบว่า ในค่าตัวแปรอิสระ 14 ตัวแปร มีตัวแปรอิสระ 11 ตัวแปร มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมี 2 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การศึกษา และจำนวนแรงงานในครัวเรือน โดยมีผลในเชิงลบ คือการศึกษา ตัวแปรมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ เมื่อระดับการศึกษาลดลง การยอมรับการปฏิบัติตาม

ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีผลในเชิงบวก คือ จำนวนแรงงานในครัวเรือน ตัวแปรมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ เมื่อจำนวนแรงงานในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

และพบว่ามี 1 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ประสิทธิภาพในการทำสวนมะม่วง GAP มีผลในเชิงบวก นั่นคือ เมื่อมีประสิทธิผลในการทำสวนมะม่วง GAP การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

สรุปเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_2 = & 26.536 - 0.014x_1 - 0.119x_2 + 0.636x_3 - 0.025x_4 + 0.273x_5 + 0.000x_6 + 0.025x_7 \\
 & (7.181) \quad (-0.498) \quad (-2.022) \quad (2.330) \quad (-1.294) \quad (4.020) \quad (-0.034) \quad (0.757) \\
 & - 1.574E-6x_8 + 1.518E-6x_9 - 7.568E-7x_{10} + 0.383x_{11} + 0.887x_{12} - 0.342x_{13} \\
 & (-0.558) \quad (1.765) \quad (-0.117) \quad (1.892) \quad (1.731) \quad (-0.851) \\
 & - 0.626x_{14} \\
 & (-1.618)
 \end{aligned}$$

ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า โดยแบ่งปัญหา และข้อเสนอแนะออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว ด้านความรู้และการส่งเสริม

6.1 ปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาในการผลิตมะม่วงตามระบบการปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสม ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.17 ดังนี้

ตารางที่ 4.16 ระดับความรุนแรงของปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า

n = 177

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D.	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
1. ปัญหาด้านการผลิต						2.50 (1.317)	น้อย	2
1.1 สภาพพื้นที่ปลูกมะม่วงไม่ เหมาะสม	119 (67.2)	43 (24.3)	9 (5.1)	4 (2.3)	2 (1.1)	1.46 (0.790)	น้อย ที่สุด	8
1.2 ขาดแคลนแหล่งน้ำ	62 (35.0)	55 (31.1)	31 (17.5)	16 (9.0)	13 (7.4)	2.23 (1.227)	น้อย	5
1.3 ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน	86 (48.6)	68 (38.4)	10 (5.6)	13 (7.4)	0 (0.0)	1.72 (0.872)	น้อย ที่สุด	7
1.4 เงินทุนในการผลิตไม่เพียงพอ	96 (54.2)	39 (22.0)	29 (16.4)	12 (6.8)	1 (0.6)	1.77 (0.991)	น้อย ที่สุด	6
1.5 ปุ๋ยเคมีราคาแพง	5 (2.8)	1 (0.6)	46 (26.0)	52 (29.4)	73 (41.2)	4.06 (0.975)	มาก	1
1.6 แมลงศัตรูมะม่วงและโรคของ มะม่วงระบดมาก	7 (4.0)	24 (13.6)	79 (44.6)	31 (17.5)	36 (20.3)	3.37 (1.074)	ปาน กลาง	2
1.7 วัชพืชในสวนมีมาก	7 (4.0)	32 (18.1)	82 (46.3)	48 (27.1)	8 (4.5)	3.10 (0.886)	ปาน กลาง	3
1.8 ขาดแคลนแรงงานที่มาช่วยใน การผลิต	60 (33.9)	41 (23.1)	50 (28.3)	22 (12.4)	4 (2.3)	2.26 (1.123)	น้อย	4
2. ปัญหาด้านการตลาด						2.61 (1.196)	ปาน กลาง	1
2.1 แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ	77 (43.5)	52 (29.4)	36 (20.3)	8 (4.5)	4 (2.3)	1.93 (1.011)	น้อย	3
2.2 ราคาผลผลิตไม่แน่นอน	38 (21.5)	19 (10.7)	63 (35.6)	48 (27.1)	9 (5.1)	2.84 (1.192)	ปาน กลาง	2
2.3 พ่อค้าคนกลางให้ราคาต่ำ	24 (13.6)	10 (5.6)	85 (48.0)	46 (26.0)	12 (6.8)	3.07 (1.064)	ปาน กลาง	1

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D.	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
3. ปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว						1.67 (0.916)	น้อย ที่สุด	4
3.1 ขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยว	83 (46.9)	42 (23.7)	32 (18.1)	16 (9.0)	4 (2.3)	1.96 (1.105)	น้อย	1
3.2 การเก็บเกี่ยวไม่ได้มาตรฐานมีรอยชำ รอยขีดข่วน	106 (59.9)	48 (27.1)	20 (11.3)	2 (1.1)	1 (0.6)	1.55 (0.782)	น้อย ที่สุด	3
3.3 ขาดแรงงานในการคัดแยกผลิตผล	96 (54.2)	32 (18.1)	43 (24.3)	5 (2.8)	1 (0.6)	1.77 (0.950)	น้อย ที่สุด	2
3.4 ไม่สามารถนำเข้าที่รมหรือที่เย็นได้ทันทีหลังเก็บเกี่ยว	130 (73.4)	32 (18.1)	6 (3.4)	7 (4.0)	2 (1.1)	1.41 (0.829)	น้อย ที่สุด	4
4. ปัญหาด้านความรู้และการส่งเสริม						1.68 (0.946)	น้อย	3
4.1 ขาดความรู้เรื่องการดูแลจัดการแปลงมะม่วง	76 (42.9)	62 (35.0)	34 (19.2)	4 (2.3)	1 (0.6)	1.82 (0.858)	น้อย	5
4.2 ขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	77 (43.5)	55 (31.1)	28 (15.8)	17 (9.6)	0 (0.0)	1.92 (0.988)	น้อย	4
4.3 ขาดความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว	86 (48.6)	71 (40.1)	18 (10.2)	2 (1.1)	0 (0.0)	1.64 (0.711)	น้อย ที่สุด	7
4.4 ขาดความรู้เรื่องการตลาด	76 (42.9)	71 (40.1)	24 (13.6)	5 (2.8)	1 (0.6)	1.78 (0.827)	น้อย ที่สุด	6
4.5 ขาดความรู้การเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า เช่น การแปรรูปผลิตผล การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น	55 (31.1)	71 (40.1)	43 (24.3)	6 (3.4)	2 (1.1)	2.03 (0.891)	น้อย	3
4.6 ขาดการฝึกอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	44 (24.8)	53 (29.9)	64 (36.2)	12 (6.8)	4 (2.3)	2.32 (0.995)	น้อย	2

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D.	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
4.7 ขาดการสนับสนุนจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	27 (15.3)	56 (31.6)	55 (31.1)	37 (20.9)	2 (1.1)	2.61 (1.017)	ปาน กลาง	1
เฉลี่ยรวม						2.20 (0.637)	น้อย	

จากตารางที่ 4.16 จากการศึกษาพบว่า ระดับความเป็นปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการส่งเสริมและการสนับสนุน อยู่ในระดับน้อย (เฉลี่ย 2.20) เมื่อพิจารณาข้อมูลในแต่ละประเด็น ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ในระดับมาก จำนวน 1 ประเด็น คือ ปุ๋ยมีราคาแพง (ค่าเฉลี่ย 4.06) รองลงมา ระดับปัญหাপานกลาง จำนวน 2 ประเด็น คือ แมลงศัตรูมะม่วงและโรคของมะม่วงระบาดมาก (ค่าเฉลี่ย 3.37) วัชพืชในสวนมีมาก (ค่าเฉลี่ย 3.10) ขาดแคลนแรงงานที่มาช่วยในการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.26) ระดับปัญหาน้อย จำนวน 2 ประเด็น คือ ขาดแคลนแรงงานที่มาช่วยในการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.26) ขาดแคลนแหล่งน้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.23) ระดับปัญหาน้อยที่สุด 3 ประเด็น คือ เงินทุนในการผลิตไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 1.77) ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน (ค่าเฉลี่ย 1.72) สภาพพื้นที่ปลูกมะม่วงไม่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 1.46)

ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น คือ พ่อค้าคนกลางให้ราคาต่ำ (ค่าเฉลี่ย 3.07) ราคาผลผลิตไม่แน่นอน (ค่าเฉลี่ย 2.84) ระดับปัญหาน้อย จำนวน 1 ประเด็น คือ แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 1.93) ตามลำดับ

ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ในระดับน้อย จำนวน 1 ประเด็น คือ ขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 1.96) ระดับปัญหาน้อยที่สุด จำนวน 3 ประเด็น คือ ขาดแรงงานในการคัดแยกผลิตผล

(ค่าเฉลี่ย 1.77) การเก็บเกี่ยวไม่ได้มาตรฐานมีรอยชำ รอยขีดข่วน (ค่าเฉลี่ย 1.55) ไม่สามารถนำผลิตผลเข้าที่รมได้ทันทีหลังเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 1.41) ตามลำดับ

ด้านความรู้และการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น คือ ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.61) ระดับปัญหาน้อย จำนวน 4 ประเด็น คือ ขาดการฝึกอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.32) ขาดความรู้การเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า (ค่าเฉลี่ย 2.03) ขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 1.92) ขาดความรู้เรื่องการดูแลจัดการแปลงมะม่วง (ค่าเฉลี่ย 1.82) ระดับปัญหาน้อยที่สุด จำนวน 2 ประเด็น คือ ขาดความรู้เรื่องการตลาด (ค่าเฉลี่ย 1.78) ขาดความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 1.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 สรุปปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอำเภอบางคล้าในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

n = 177				
ประเด็นปัญหา	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับปัญหา	อันดับ
1. ด้านการผลิต	2.50	1.317	น้อย	2
2. ด้านการตลาด	2.61	1.196	ปานกลาง	1
3. ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว	1.68	0.946	น้อยที่สุด	4
4. ด้านความรู้และการส่งเสริม	2.02	0.939	น้อย	3
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	2.20	0.637	น้อย	

จากตารางที่ 4.17 สรุปได้ว่า ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี มีระดับปัญหาภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.20) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.61) อยู่ในระดับน้อย จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.50) และปัญหาด้านความรู้และการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 2.02) อยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 1 ประเด็น คือ ปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว ตามลำดับ

6.2 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า

ตารางที่ 4.18 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

n = 177		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ด้านการผลิต		
1. เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนปัจจัยในการผลิต เช่น กิ่งพันธุ์ที่ดี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี สารชีวภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นต้น	40	22.6
2. เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการดูแลสวน และอำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์ค่าดินและน้ำให้กับเกษตรกร	33	18.6
ด้านการตลาด		
1. ให้หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดหาช่องทางทางการตลาดให้กับเกษตรกรได้จำหน่ายผลผลิตด้วยตนเอง ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง เช่น การจัดมหกรรมสินค้าทางการเกษตร การจัดงานของดีประจำท้องถิ่น การจัดงานขายผลผลิตทางการเกษตรในห้างสรรพสินค้า เป็นต้น	39	22.0
2. เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยประสาน เชื่อมโยงผลผลิตไปสู่ตลาดที่สูงขึ้น เช่น ห้างสรรพสินค้า	3	1.7
ด้านความรู้และการส่งเสริม		
1. เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตแบบใหม่ ๆ	21	11.9
2. เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนในการผลิต เช่น การผสมปุ๋ยใช้เอง การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงบำรุงดิน การวิเคราะห์ค่าดินและน้ำ เป็นต้น	13	7.4
3. เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	28	15.8
4. เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มความรู้ใหม่ ๆ ให้กับเกษตรกร	3	1.7

จากตารางที่ 4.18 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ผลปรากฏ ดังนี้

ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกร (ร้อยละ 22.6) เสนอแนะต้องการให้เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนปัจจัยในการผลิต เช่น กิ่งพันธุ์ที่ดี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี สารชีวภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นต้น รองลงมา เกษตรกร(ร้อยละ 18.6) เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการดูแลสวน และอำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์ค่าดินและน้ำให้กับเกษตรกร

ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกร (ร้อยละ 22.0) เสนอแนะต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดหาช่องทางการตลาดให้กับเกษตรกรได้จำหน่ายผลผลิตด้วยตนเอง ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง เช่น การจัดมหกรรมสินค้าทางการเกษตร การจัดงานของดีประจำท้องถิ่น การจัดงานขายผลผลิตทางการเกษตรในห้างสรรพสินค้า เป็นต้น รองลงมา เกษตรกร(ร้อยละ 1.7) เสนอแนะ เชื่อมโยงผลผลิตไปสู่ตลาดที่สูงขึ้น เช่น ห้างสรรพสินค้า

ด้านความรู้และการส่งเสริม พบว่า เกษตรกร(ร้อยละ 15.8) เสนอแนะควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืช รองลงมา เกษตรกร (ร้อยละ 11.9) เสนอแนะควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตแบบใหม่ ๆ เกษตรกร (ร้อยละ 7.4) เสนอแนะให้มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนในการผลิต เช่น การผสมปุ๋ยใช้เอง การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงบำรุงดิน การวิเคราะห์ค่าดินและน้ำ เป็นต้น เกษตรกร (ร้อยละ 1.7) เสนอแนะจัดศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มความรู้ใหม่ ๆ ให้กับเกษตรกร

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง 2) ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง 3) การยอมรับในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า ที่ขึ้นทะเบียน ปรับปรุงข้อมูลกับกรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี พ.ศ. 2562 จำนวนทั้งหมด 1,319 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1973) โดยใช้ค่าความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 177 ราย แล้วสุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดแบบง่าย (Simple random sampling)

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ในการเก็บข้อมูล โดยมีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence, IOC) ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.94 และทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์ โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบ (pretest) กับเกษตรกรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 ราย นำผลการสอบถามไปทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ (reliability consistency) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์

อัลฟา (coefficient of alpha หรือ cronbach's alpha) โดยค่า Cronbach's alpha ในแต่ละตอนได้ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.920 - 0.964 สรุปภาพรวมของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟามีค่าเท่ากับ 0.943 ซึ่งแสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงจึงสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 177 คน

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบปกติ (Multiple Regression Analysis)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชายร้อยละ 52.0 มีอายุเฉลี่ย 57.83 ปี ระดับการศึกษา ส่วนมากจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 40.1 มีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วงเฉลี่ย 24.97 ปี มีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP เฉลี่ย 12.75 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.46 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.06 คน จำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ย 2.0 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 16.84 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกมะม่วงเฉลี่ย 12.84 ไร่ มีรายได้จากการขายมะม่วงเฉลี่ย 108,146.89 บาทต่อปี รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ เฉลี่ย 293,876.92 บาทต่อปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 56,021.05 บาทต่อปี แหล่งเงินทุนเกษตรกรใช้แหล่งเงินทุนจากตนเอง (ร้อยละ 56.5) และการเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ส่วนมากเกษตรกรเป็นกลุ่มลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ 43.5)

1.3.2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

1) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 15 ข้อ คิดเป็น 15 คะแนน พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีตอบได้ถูกต้องจำนวน 13 – 15 ข้อ ร้อยละ 92.6 ซึ่งเป็นระดับมากที่สุด รองลงมาตอบถูกต้อง 10 -12 ข้อ ร้อยละ 7.4 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 14.28 ข้อ

2) แหล่งที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรมีแหล่งความรู้และระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่า ได้รับจากสื่อ

กิจกรรมมากกว่าสื่ออื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 2.48) รองลงมาคือ สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.16) สื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 1.67) และสื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 1.45) ตามลำดับ

1.3.3 ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ผลการ วิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม การเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรเห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 9 ประเด็น ได้แก่ ทำให้ เกิดความภาคภูมิใจในสวนของตนเองที่ได้รับมาตรฐาน (ได้ใบรับรอง GAP) (ค่าเฉลี่ย 3.94) ทำให้ ผลผลิตที่ผลิตได้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค (ค่าเฉลี่ย 3.89) ทำให้ได้ผลผลิตที่มี คุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค และผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย เท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 3.88) สวนมะม่วงเป็นระเบียบง่ายต่อการดูแลรักษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และสามารถ ตรวจสอบข้อมูลการผลิตย้อนหลังได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 3.73) สามารถใช้วัตถุดิบตรงทาง การเกษตรได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.61) ผลผลิตสามารถจำหน่ายได้ราคาสูงขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.50) สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.46) และ เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ สามารถลดการปนเปื้อนของสารเคมีใน สิ่งแวดล้อม และครอบครัวมีความสุขจากรายได้จากการขายผลผลิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 3.40) สามารถเลือกวิธีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.34) ทำให้มีรายได้ เพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.40) ทำให้ได้ปริมาณผลผลิตต่อไร่สูง (ค่าเฉลี่ย 3.17) และทำให้ลดต้นทุนใน การผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.16) ตามลำดับ ความคิดเห็นทั้งหมดนี้นั้นเป็นประโยชน์จากการ

1.3.4 การยอมรับในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

1) การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความ คิดเห็น

จากการศึกษาการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น ในภาพรวม 8 ด้าน พบว่า เกษตรกรมีการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก เกษตรกรยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ ด้าน แหล่งน้ำ เกษตรกรยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นในระดับมาก จำนวน 7 ด้าน จากทั้งหมด 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้วัตถุดิบตรงทางการเกษตร ด้านการเก็บเกี่ยวและการ ปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และการเก็บรักษา ด้านพื้นที่ ปลูก ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว และ บันทึกรายข้อมูลและการตรวจสอบ

2) การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ

จากการศึกษาการยอมรับ จากการวัดระดับคะแนนการยอมรับเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ จำนวน 34 ข้อ คิดเป็น 34 คะแนน พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนการยอมรับนำไปปฏิบัติอยู่ในช่วง 29 – 34 คะแนน และเฉลี่ย 30.33

1.3.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง

1) จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือน ประสิทธิภาพในการทำสวนมะม่วง ประสิทธิภาพในการทำสวนมะม่วง GAP พื้นที่ทำเกษตรทั้งหมด พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด รายได้จากการขายมะม่วง รายได้ภาคการเกษตรอื่น ๆ รายได้นอกภาคการเกษตร ระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ระดับปัญหาในการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น (Y_1) พบว่า จากตัวแปรอิสระทั้ง 14 ตัวแปร มีตัวแปรอิสระ 11 ตัวแปร มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พบว่ามี 2 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ รายได้นอกภาคการเกษตร และระดับความคิดเห็นของเกษตรกรในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี โดยรายได้นอกภาคการเกษตรมีผลในเชิงลบ กล่าวคือ ตัวแปรมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ เมื่อเกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตรลดลง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันเกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตรมากขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มลดลง และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี นั่นคือ เมื่อความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีมีมากขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และพบว่ามี 1 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี นั่นคือ เมื่อเกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีมากขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยมีสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_1 = & 2.821 - 0.007x_1 - 0.010x_2 - 0.082x_3 + 0.001x_4 + 0.016x_5 + 0.002x_6 \\
 & (4.301) \quad (-1.478) \quad (-0.943) \quad (-1.687) \quad (0.408) \quad (1.320) \quad (0.547) \\
 & + 0.000x_7 + 2.542E-7x_8 - 1.103E-8x_9 - 2.632E-6x_{10} + 0.058x_{11} + \\
 & (-0.093) \quad (0.508) \quad (-0.072) \quad (-2.291) \quad (1.620) \\
 & 0.286x_{12} - 0.173x_{13} - 0.118x_{14} \\
 & (3.151) \quad (2.433) \quad (-1.713)
 \end{aligned}$$

2) จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือน ประสิทธิภาพในการทำสวนมะม่วง ประสิทธิภาพในการทำสวนมะม่วง GAP พื้นที่ทำเกษตรทั้งหมด พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด รายได้จากการขายมะม่วง รายได้ภาคการเกษตรอื่น ๆ รายได้นอกภาคการเกษตร ระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ (Y_2) พบว่า จากตัวแปรอิสระทั้ง 14 ตัวแปร มีตัวแปรอิสระ 11 ตัวแปร มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า มี 2 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การศึกษา และจำนวนแรงงานในครัวเรือน โดยมีผลในเชิงลบ คือ ระดับการศึกษาตัวแปรมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ เกษตรกรมีระดับการศึกษาลดลง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีผลในเชิงบวก คือ จำนวนแรงงานในครัวเรือน กล่าวคือ เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีเพิ่มมากขึ้น และพบว่ามี 1 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ประสิทธิภาพในการทำสวนมะม่วง GAP มีผลในเชิงบวก นั่นคือ เมื่อมีประสิทธิผลในการทำสวนมะม่วง GAP มากขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_2 = & 26.536 - 0.014x_1 - 0.119x_2 + 0.636x_3 - 0.025x_4 + 0.273x_5 + 0.000x_6 \\
 & (7.181) \quad (-0.498) \quad (-2.022) \quad (2.330) \quad (-1.294) \quad (4.020) \quad (-0.034) \\
 & + 0.025x_7 - 1.574E-6x_8 + 1.518E-6x_9 - 7.568E-7x_{10} + 0.383x_{11} \\
 & (0.757) \quad (-0.558) \quad (1.765) \quad (-0.117) \quad (1.892) \\
 & + 0.887x_{12} - 0.342x_{13} - 0.626x_{14} \\
 & (1.731) \quad (-0.851) \quad (-1.618)
 \end{aligned}$$

1.3.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง

1) ปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า พบว่า เกษตรกรมีระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในภาพรวม 4 ประเด็น อยู่ในระดับน้อย (เฉลี่ย 2.20) โดยด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการตลาด เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเด็น พบว่าประเด็นที่เกษตรกรคิดว่าเป็นปัญหามากที่สุด คือ พ่อค้าคนกลางให้ราคาต่ำ (เฉลี่ย 3.07) ราคาผลผลิตไม่แน่นอน (เฉลี่ย 2.84) และรองลงแหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ (เฉลี่ย 1.93) ตามลำดับ

2) ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง

(1) ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกร (ร้อยละ 22.6) เสนอแนะต้องการให้เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนปัจจัยในการผลิต เช่น กิ่งพันธุ์ที่ดี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี สารชีวภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นต้น รองลงมา เกษตรกร (ร้อยละ 18.6) เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการดูแลสวน และอำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์ค่าดินและน้ำให้กับเกษตรกร

(2) ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกร (ร้อยละ 22.0) เสนอแนะต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดหาช่องทางตลาดให้กับเกษตรกรได้จำหน่ายผลผลิตด้วยตนเอง ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง เช่น การจัดมหกรรมสินค้าทางการเกษตร การจัดงานของดีประจำท้องถิ่น การจัดงานขายผลผลิตทางการเกษตรในห้างสรรพสินค้า เป็นต้น รองลงมา เกษตรกร (ร้อยละ 1.7) เสนอแนะ เชื่อมโยงผลผลิตไปสู่ตลาดที่สูงขึ้น เช่น ห้างสรรพสินค้า

(3) ด้านความรู้และการส่งเสริม พบว่า เกษตรกร (ร้อยละ 15.8) เสนอแนะควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืช รองลงมา เกษตรกร (ร้อยละ 11.9) เสนอแนะควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตแบบใหม่ ๆ เกษตรกร (ร้อยละ 7.4) เสนอแนะให้มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนในการผลิต เช่น การผสมปุ๋ยใช้เอง การ

ทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงบำรุงดิน การวิเคราะห์ค่าดินและน้ำ เป็นต้น เกษตรกร (ร้อยละ 1.7) เสนอแนะจัดศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มความรู้ใหม่ ๆ ให้กับเกษตรกร

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลในเรื่องสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ของเกษตรกร ระดับความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี การยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ระดับปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี และการทดสอบสมมุติฐานปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบผลิตทางการเกษตรที่ดี ได้ ดังนี้

2.1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

2.1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง ในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลจากการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย (ร้อยละ 52.0) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 40.1) สอดคล้องกับฉัฐวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์คะทัศน์ (2559: น.21) ศึกษาเรื่องการยอมรับการผลิตมะม่วงตามหลักเกษตรที่ดีและเหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง พบว่าเกษตรกรเป็นเพศชายร้อยละ 85.4 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาร้อยละ 64.2 สอดคล้อง กับฉัฐวุฒิ เชื้อเมืองพาน และคณะ (2556, น. 52 - 55) ศึกษาเรื่องการผลิตมะม่วงเพื่อคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกรในอำเภอสากเหล็ก จังหวัดพิจิตร พบว่าเกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลง (GAP) มะม่วง เป็นเพศชายร้อยละ 65.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 74.8 สำหรับเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงทั่วไป เป็นเพศชายร้อยละ 73.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 64.9 เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง เฉลี่ย 24.97 ปี มีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง ตามระบบการปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม เฉลี่ย 12.75 ปี สอดคล้องกับหนึ่งฤทัย ทิพย์ภรณ์ (2556, น. 93) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ทำสวนมะม่วง เฉลี่ย 14.33 ปี ทำสวนมะม่วงตามระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเฉลี่ย 7.00 ปี จะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง มากกว่าประสบการณ์ในการทำสวนตามระบบการปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม เนื่องจากการส่งเสริมการผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เริ่มประกาศใช้ครั้งแรกเมื่อปี 2546 (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2556) เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมะม่วง เฉลี่ย 12.84 ไร่ มีรายได้จากการจำหน่ายมะม่วงเฉลี่ย 108,146.89 บาทต่อปี สอดคล้องกับหนึ่งฤทัย ทิพย์ภรณ์ (2556, น. 93) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมะม่วง

ตามระบบการปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า มีพื้นที่ปลูกมะม่วงเฉลี่ย 12.90 ไร่ มีรายได้จากการจำหน่ายมะม่วงเฉลี่ย 231,305.97 บาทต่อปี เกษตรกรมีแหล่งเงินทุนจากเงินทุนตนเองร้อยละ 56.5 สอดคล้องกับนาวิรินทร์ แก้วดวง (2558, น. 78) จากการศึกษาการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในจังหวัดหนองคาย พบว่า แหล่งทุนที่ใช้ในการผลิตผักปลอดภัยส่วนใหญ่เป็นของตนเอง (ร้อยละ 50.56) สอดคล้องกับสุจิตา นิมอ่อง (2556, น. 50) จากการศึกษาเจตคติของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้ที่มีต่อมาตรฐานเกษตรที่ดีที่เหมาะสม และการผลิต แบบมีสัญญาซื้อขายในอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ในการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ แหล่งเงินทุนเป็นของตนเอง ร้อยละ 70.4

2.2 ความรู้และแหล่งความรู้ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

2.2.1 ระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้มากที่สุด อาจเนื่องมาจากประสบการณ์ของเกษตรกร จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นจากญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ที่ได้พบปะพูดคุยกัน จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชนจาก ที่ได้มาให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การศึกษาดูงาน จากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสารที่ได้เห็น ได้อ่าน ทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรจึงตอบคำถามได้ถูกต้อง แต่ยังมีเกษตรกรบางส่วนยังขาดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในบางประเด็น ซึ่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เกษตรกรตอบผิดมากที่สุด ได้แก่ การจัดเก็บวัตถุดิบทางการเกษตร และสารเคมีชนิดต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องแบ่งแยกเป็นสัดส่วน ไม่จำเป็นต้องมีการจัดทำเอกสารหรือบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน และไม่จำเป็นต้องบันทึกข้อมูลการใช้ยาฆ่าแมลงทุกครั้งที่ใช้ อาจเกิดเนื่องมาจากเกษตรกรมีการใช้วัตถุดิบทางการเกษตรอยู่บ่อยครั้ง เพื่อความสะดวกในการใช้งาน จึงไม่ได้จัดเก็บวัตถุดิบทางการเกษตรให้เป็นระเบียบ เน้นจัดเก็บให้สะดวกกับการใช้งานมากกว่าเก็บให้เป็นระเบียบ ส่วนการบันทึกเอกสารเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ การจดบันทึกการใช้วัตถุดิบทางการเกษตรจะเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก อาจจะต้องรอลูกหลานให้มาจดบันทึกให้

2.2.2 ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสาร จากแหล่งความรู้ทั้ง 4 ด้านในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ สื่อกิจกรรม สื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ ไม่สอดคล้องกับหนึ่งฤทัย ทิพย์กรณ์ (2556, น. 50) พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย จากสื่อ 3 แหล่ง เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ สื่อบุคคล (2.35) สื่อมวลชน (1.87) และสื่อกิจกรรม (0.27)

2.3 ความคิดเห็นของเกษตรกรในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรเห็นด้วยในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีระดับมาก จำนวน 9 ประเด็น ได้แก่ เกิดความภาคภูมิใจในสวนมะม่วงของตนเองเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค และผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ สวนมะม่วงเป็นระเบียบง่ายต่อการดูแลรักษา และสามารถตรวจสอบข้อมูลการผลิตย้อนหลังได้ สามารถใช้วัตถุดิบตรงทางการเกษตรได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมผลผลิตสามารถจำหน่ายได้ราคาสูงขึ้น และสามารถวางแผนการผลิตได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบมากขึ้น สอดกับฉัฐวุฒิ เชื้อเมืองพาน (2556, น. 52 - 55) พบว่าเกษตรกรที่ได้รับใบรับรองแปลง (GAP) มะม่วง มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ ควรฝึกอบรมเกษตรกรให้ รู้จักกับคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกอย่างถูกต้อง การผลิตมะม่วงคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกจะช่วยให้ มีตลาดรองรับผลผลิตมะม่วงที่แน่นอน และการผลิตมะม่วงคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกจะสามารถทำให้ ประเทศคู่ค้ามั่นใจในมาตรฐานการผลิตมะม่วงจากประเทศไทย ส่วนเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงทั่วไป มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ การผลิตมะม่วงคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น การผลิตมะม่วงคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกจะสามารทำให้ความปลอดภัยต่อตัวท่านและผู้บริโภคมากกว่าการผลิตมะม่วงแบบปกติ และการผลิตมะม่วงคุณภาพตามมาตรฐานการส่งออกจะช่วยให้ ตลาดรองรับผลผลิตมะม่วงที่แน่นอน วัตรภู อาจหาญ, (2542, หน้า 8, อ้างอิงในสุพิน บุญชูวงศ์, 2551, น.31) กล่าวว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีผลมาจากความเชื่อ ความคิดและทัศนคติซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ประสบการณ์และพฤติกรรมระหว่างบุคคลเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาก่อนที่จะตัดสินใจแสดงออกมารลงความเห็นอาจจะเป็นไปในลักษณะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่าง ๆ นั้น ประกอบขึ้นด้วยสิ่งสำคัญ ๆ คือ ความรู้ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม

2.4 การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ผลการวิจัย การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น และในเชิงปฏิบัติ พบว่าเกษตรกรยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่าเกษตรกรยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นอยู่ระดับมากที่สุด จำนวน 1 ประเด็น จาก 8 ประเด็น คือแหล่งน้ำ รองลงมายอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นอยู่ระดับมาก จำนวน 7 ประเด็น ได้แก่ วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา พื้นที่ปลูก และสุขภาพลักษณะ

การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรมีทิศทางเดียวกันกับการยอมรับเชิงปฏิบัติ แต่ยังมีบางประเด็นที่เกษตรกรมีการยอมรับการปฏิบัติตามทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นมาก แต่การยอมรับในเชิงปฏิบัติน้อย คือ ด้านบันทึกข้อมูลและการตามสอบ เกษตรกรไม่ค่อยมีการบันทึกข้อมูล ถึงมีการบันทึกก็ไม่บันทึกให้เป็นปัจจุบัน และไม่ค่อยแยกเอกสารเป็นหมวดหมู่ อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีอายุที่มาก จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา จึงอ่านออกเขียนหนังสือไม่ค่อยได้ จึงอาจจะไม่ได้มีการบันทึก แต่สำหรับคนที่มีการบันทึกอาจจะทำเองหรือให้คนในครอบครัวช่วยบันทึก

2.5 การทดสอบการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สามารถนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1

ปัจจัยด้านสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือน ประสบการณ์ในการปลูกมะม่วง ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด รายได้จากการขายมะม่วงในรอบปีที่ผ่านมา รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ รายได้นอกภาคการเกษตร ความรู้และแหล่งความรู้ ความคิดเห็น และระดับปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อย่างน้อย 1 ปัจจัย มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นของเกษตรกรในอำเภอลำ จังหวัดฉะเชิงเทรา

1) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น พบว่า มี 3 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น คือ รายได้นอกภาคการเกษตร แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และ

ความคิดเห็นของเกษตรกรในการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

(1) รายได้นอกภาคการเกษตร จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า รายได้นอกภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทิศทางตรงกันข้ามกับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น หมายถึง เมื่อรายได้นอกภาคการเกษตรลดลง การยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็นจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรอาจจะทำงานประจำ มีเงินเดือนประจำ ทำให้มีการสวนเป็นอาชีพรอง รายได้ที่มาหลัก ๆ อาจจะมาจากรายได้นอกภาคการเกษตร ส่วนรายได้จากการทำการเกษตรจึงเป็นรายได้รอง ทำให้เกษตรกรมีการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีลดลง

(2) ความคิดเห็นในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ความคิดเห็น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทิศทางเดียวกันกับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นในการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับวัตรฐ อาจหาญ (2542, หน้า 8, อ้างอิงในสุพิน บุญชูวงศ์, 2551, น.31) กล่าวว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีผลมาจากความเชื่อ ความคิดและทัศนคติซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ประสบการณ์และพฤติกรรมระหว่างบุคคลเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาก่อนที่จะตัดสินใจแสดงออกมารองความเห็นอาจจะไปในลักษณะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่าง ๆ นั้น ประกอบขึ้นด้วยสิ่งสำคัญ ๆ คือ ความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมเกษตรกรมีความคิดเห็นในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีประโยชน์อย่างไรน่าทำ

(3) แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทิศทางเดียวกันกับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น หมายถึง แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีมากขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากแหล่งความรู้เป็นสิ่งที่ทำให้เกษตรกรได้เข้าถึงความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ยิ่งช่องทางการสื่อสารมากขึ้นเกษตรกรยังสามารถนำความรู้ไปใช้ได้มากขึ้น

สมมติฐานที่ 2

ปัจจัยด้านสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือน ประสบการณ์ในการปลูกมะม่วง ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด รายได้จากการขายมะม่วงในรอบปีที่ผ่านมา รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ รายได้นอกภาคการเกษตร ความรู้และแหล่งความรู้ ความคิดเห็น และระดับปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อย่างน้อย 1 ปัจจัย มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติของเกษตรกรในอำเภอลำ จังหวัดฉะเชิงเทรา

1) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในเชิงปฏิบัติ พบว่า มี 3 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ คือ การศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือน และประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วงแบบ GAP ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

(1) การศึกษา จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า การศึกษา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทิศทางตรงกันข้ามกับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ หมายถึง เกษตรกรมีแนวโน้มการศึกษาลดลง การยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ไม่สอดคล้องกับจรรยาบรรณ เลิศคุณลักษณะ (2555, น. 54) พบว่า เกษตรกรที่มีการศึกษากว่าระดับประถมศึกษา มีโอกาสในการตัดสินใจเข้าร่วมมากกว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

(2) จำนวนแรงงานในครัวเรือน จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทิศทางเดียวกับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ หมายถึง เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้น ซึ่งจำนวนแรงงานมีความสำคัญกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ที่จะต้องมีการจัดดูแลเอาใจใส่ในทุกขั้นตอนเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีคุณภาพ ดังนั้นถ้าเกษตรกรมีจำนวนแรงงานมาก ก็สามารถช่วยกันดูแลได้อย่างทั่วถึง โดยไม่จำเป็นต้องจ้างแรงงานในการผลิตเพิ่ม สอดคล้องกับ กับณัฐฉัตร จันทอง และพหล ศักดิ์คะทนต์ (2559, น. 24) พบว่า แรงงานที่ใช้ในการผลิตมะม่วงมีความสัมพันธ์กับการยอมรับตามหลักเกษตรที่ดีและเหมาะสม เป็นแรงงานในครัวเรือนซึ่งเป็นพ่อและแม่ที่เป็นแรงงานหลักส่วนบุตรเป็นแรงงานเสริม

(3) ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ

0.01 ในทิศทางตรงเดีวกันกับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ หมายถึง เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง GAP มากขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับฉันทวุฒิ จันทอง และพหล ศักดิ์คะทัศน์ (2559, น. 25) พบว่า ประสบการณ์ในการผลิตมะม่วง มีความสัมพันธ์กับการยอมรับตามหลักเกษตรที่ดีและเหมาะสมซึ่งเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการทำสวนมากเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญและความพร้อมที่จะพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา

2.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

2.6.1 ปัญหาของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาด้านการตลาดระดับปานกลาง ในประเด็น พ่อค้าคนกลางให้ราคาต่ำ ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ปัญหาด้านแหล่งรับซื้อไม่เพียงพอในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากในช่วงเดือนที่มีผลผลิตออกมามาก ทำให้ราคาของผลผลิตตกต่ำ พ่อค้าคนกลางให้ราคาต่ำ แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ ทำให้เกษตรกรขาดรายได้ส่วนนี้ไป ส่วนปัญหาที่พบระดับน้อยที่สุด คือปัญหาด้านการเก็บเกี่ยว และหลังการเก็บเกี่ยว เนื่องจากเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งสวนเดี่ยวและสวนผสมขนาดไม่ใหญ่มาก ทำให้เกษตรกรสามารถดูแลจัดการได้ง่าย ง่ายต่อการเก็บเกี่ยวและดูแลผลผลิต สอดคล้องกับ หนึ่งฤทัย ทิพย์ภรณ์ (2556, น. 97 - 98) พบว่า ปัญหาด้านการผลิตมะม่วงของเกษตรกร ในภาพรวมระดับน้อย โดยมีปัญหาด้านการตลาดระดับปานกลาง ในประเด็นของราคาผลผลิตไม่แน่นอน ปัญหาที่พบระดับน้อยที่สุด คือ การเก็บเกี่ยวที่ไม่ได้มาตรฐาน ทั้งนี้เนื่องมาจาก การเก็บเกี่ยวของเกษตรกรใช้ตะกร้อ รวมถึงการใช้ถุงห่อผลผลิตทำให้มะม่วงมีผิวที่สวยงามไม่บอบช้ำ

2.6.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1) ด้านการผลิต คือ ต้องการเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนปัจจัยในการผลิต เข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการดูแลสวน และอำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์ค่าดินและน้ำ

2) ด้านการตลาด คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดหาช่องทางตลาด และเชื่อมโยงผลผลิตไปสู่ตลาดที่สูงขึ้น

3) ด้านความรู้และการส่งเสริม คือ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศัตรูพืช การอบรมให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ อบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตต้นทุนการผลิต และจัดศึกษาดูงานเพิ่มความรู้ให้กับเกษตรกร

ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ข้อเสนอแนะทั้งหมดนี้เป็นความต้องการของเกษตรกร ที่ต้องการพัฒนาผลผลิตของตนเองให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น เป็นที่ยอมรับและดีต่อผู้บริโภค อาจจะ ทำให้จำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่สูงขึ้น สอดคล้องกับนาวิรินทร์ แก้วดวง (2558, น. 75) ศึกษาการผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดหนองคาย พบว่า มีข้อเสนอแนะในการจัดอบรมหรือศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มความรู้ความชำนาญให้กับเกษตรกร การสนับสนุนพันธุ์พืชที่ดีให้กับเกษตรกร ต้องการให้เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมและให้ความรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ การขยายตลาด และ หนึ่งฤทัย ทิพย์ภรณ์ (2556, น. 91) พบว่า ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิต เพื่อเพิ่มคุณภาพและปริมาณผลผลิต การให้ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิต ความรู้เกี่ยวกับ โรคแมลงศัตรูพืชและวิธีการป้องกันกำจัด การแปรรูปผลผลิต และจัดทำแปลงเรียนรู้ แปลงสาธิต

3. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ มีข้อเสนอแนะ จากผลการวิจัยดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

- 1) จากการวิจัยเกษตรกรประสบปัญหาในด้านความรู้เกี่ยวกับความรู้ เรื่องการปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังนั้น เกษตรกรควหาโอกาสในการเรียนรู้ จากช่องทางต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น สื่อออนไลน์ สื่อมวลชน หรือการเข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาความรู้เพิ่มโอกาสให้กับตนเอง
- 2) จากการวิจัยเกษตรกรเจอปัญหาด้านการตลาด ไม่ว่าจะเป็น พ่อค้าคนกลางกดราคา ราคาผลผลิตต่ำ ราคาผลผลิตไม่แน่นอน ดังนั้นเกษตรกรควรที่จะรวมตัวกันจัดตั้งสถานที่รวบรวมมะม่วงในพื้นที่มาขายโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง
- 3) จากการวิจัยเกษตรกรมีปัญหาเรื่องแหล่งเงินทุน เรื่องปุ๋ยมีราคาแพง ดังนั้นจึงอยากให้เกษตรกรทดลองวิธีการผสมปุ๋ยใช้เองเพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิต
- 4) จากการวิจัยเกษตรกรมีปัญหาด้านการจดบันทึกข้อมูล ทั้งการทำ ข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน การบันทึกขั้นตอนต่าง ๆ และการจัดเก็บเอกสารให้เป็นหมวดหมู่ ดังนั้น เกษตรกรควรที่จะเริ่มฝึกหัดทำการบันทึกข้อมูลทุกครั้งหลังจากปฏิบัติงานเสร็จ หรือทำแบบบันทึก

ข้อมูลสำเร็จรูปไว้เพื่อให้สะดวกแก่การจดบันทึก และจัดทำที่เก็บไว้จุดใดจุดหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีเพื่อให้ง่ายและสะดวกแก่การจัดเก็บและค้นหาเอกสาร

5) จากการวิจัย เกษตรกรได้รับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลในระดับน้อยที่สุดจากสื่อออนไลน์ (ยูทูป เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก และไลน์) และได้รับข้อมูลระดับน้อยจากสื่อกิจกรรม สื่อบุคคล และสื่อมวลชน ดังนั้นจึงอยากให้เกษตรกรได้ลองใช้สื่อออนไลน์ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายให้กับเกษตรกร

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1) จากผลการวิจัย การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรมีการยอมรับ และนำไปปฏิบัติ ดังนั้น การจะให้ดำเนินอยู่ต้องส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยี การสาธิตวิธี การจัดทำแปลงเรียนรู้ และควรจัดให้เกษตรกรมีโอกาสไปศึกษาดูงาน เพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ

2) จากผลการวิจัยปัญหาด้านการผลิต ที่เกษตรกรมีปัญหาราคาปุ๋ยที่สูงขึ้น ดินมีปัญหา ปัญหาแมลงศัตรูพืช ดังนั้น ควรจัดอบรมพัฒนาความรู้และทักษะกิจกรรมด้านการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายเพื่อส่งเสริมให้กับเกษตรกรผสมปุ๋ยใช้เอง การปรับปรุงบำรุงดิน และจัดการศัตรูพืชเนื่องจากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงมีปัญหาด้านการผลิต

3) จากการวิจัย เกษตรกรได้รับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลในระดับน้อยที่สุดจากสื่อออนไลน์ (ยูทูป เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก และไลน์) และได้รับข้อมูลระดับน้อยจากสื่อกิจกรรม สื่อบุคคล และสื่อมวลชน จึงควรปรับปรุงการให้ข้อมูลจากสื่อดังกล่าวรวมถึงนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจในการถ่ายทอดความรู้ โดยใช้สื่อที่เหมาะสมและทันสมัยแต่ยังคงคำนึงถึงการรับรู้ของเกษตรกร

4) จากการวิจัย เกษตรกรมีปัญหในการในการบันทึกข้อมูล และการจัดเก็บเอกสาร ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรออกติดตามให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำเพิ่มเติมกับเกษตรกรในการบันทึกข้อมูลให้ถูกต้อง

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร

1) จากการวิจัยเกษตรกรมีความรู้เรื่องหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมาก แต่ยังคงมีบางข้อที่เกษตรกรตอบผิด ดังนั้น เพื่อให้เกษตรกรเกิดความเข้าใจหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีได้ดียิ่งขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรวางแผนจัดทำสื่อหรือสิ่งพิมพ์ที่ทำให้เกษตรกรเข้าใจง่าย และปฏิบัติตามได้

2) จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงเจอปัญหาพ่อค้าคนกลางราคาผลผลิตไม่แน่นอน แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ ดังนั้นควรจะมีการบูรณาการจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาดูแลเรื่องการตลาด ดูแลตั้งแต่เริ่มวางแผนการผลิตไปจนถึงการแปรรูป และการตลาดให้กับมะม่วง เพื่อไม่ให้ผลผลิตที่ออกมาไม่ล้นตลาด ลดปัญหาพ่อค้าคนกลางคนกลาง

3) จากผลการวิจัย เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การปรับปรุงบำรุงดิน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมให้เกษตรกร เพื่อยกระดับองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้

4) จากการวิจัย เกษตรกรได้รับข้อมูลในระดับน้อยที่สุดจากสื่อออนไลน์ (ยูทูป เว็บไซต์ เฟสบุ๊ค และไลน์) จึงควรปรับปรุงการให้ข้อมูลจากสื่อดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำและพัฒนาสื่อออนไลน์ด้านต่าง ๆ ให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยการโปรโมทและสอนวิธีการใช้การเข้าถึงสื่อเหล่านั้นให้มากขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษา ด้านความรู้ หรือศึกษาเทคนิคหรือวิธีการในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าใจ และปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

3.2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้แนวทางการเกษตรที่ดี ในการผลิตมะม่วง หรือไม้ผลชนิดอื่น ของเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกไม้ผลในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในด้าน การส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2.3 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายจ่าย หนี้สิน การถือครองที่ดิน ของเกษตรกร การเข้ารับการอบรมเรื่อง GAP เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้ศึกษา ซึ่งน่าจะมีผลต่อการยอมรับในการปฏิบัติ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร. (2555). *ระเบียบกรมวิชาการเกษตร ว่าด้วยกรรรับรองผลิตพืชตามมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช พ.ศ. 2555*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร.
- _____ (2561). *การผลิตมะม่วงคุณภาพเพื่อการส่งออก*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *การทำงานส่งเสริมการเกษตรกับชุมชน*. ใน *คู่มือปฏิบัติการงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). *ระบบทะเบียนเกษตรกรอำเภอบางคล้า*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562 จาก http://farmer.doae.go.th/farmer/report_1
- คณะกรรมการบริหารงานอำเภอบางคล้า. (2561). *แผนพัฒนาอำเภอ 4 ปี (พ.ศ.2561 – 2564) อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ฉบับทบทวน พ.ศ. 2562*. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2562. จาก https://projectplan4.dopa.go.th/admin/myfile/1568866628_Bang%20Khla.pdf
- จินดา ขลิบทอง. (2557). *กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการวิจัยเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร*. (หน่วยที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จรัสศักดิ์ ประทุมรัตน์. (2550). *รูปแบบแหล่งการเรียนรู้ตามความต้องการของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จิราวรรณ เลิศคุณลักษณะ. (2555). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตมะม่วงตามแนวทางการเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร ในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)*, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ.
- ชนิตา โปปัญญาะกุล. (2548). *ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิประกันสังคมของผู้รับบริการ ณ หอผู้ป่วยนอก ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยบูรพา (ปัญหาพิเศษ (รป.ม.))*, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

- ณรงค์ ศิริรัมย์. (2555). *อาหารปลอดภัยนำครัวไทยสู่ครัวโลกและความอยู่รอดของอุตสาหกรรมอาหารไทย*, 5(1) วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
- ณัฐวดี จันทอง และพหล ศักดิ์กะทัศน์. (2559). *การยอมรับการผลิตมะม่วงตามหลักเกษตรที่ดีและเหมาะสม ของเกษตรกรในอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง*. วารสารเกษตร, 32(1), 19-27
- ณัฐวดี เชื้อเมืองพาน. (2556). *การผลิตมะม่วงเพื่อคุณภาพตามมาตรฐานส่งออกของเกษตรกร. ในอำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*
- นาวิินทร์ แก้วดวง. (2558). *การผลิตผักตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดหนองคาย (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2561). *แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับความรู้และการจัดการความรู้ ในเอกสารการสอนชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 14 พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ไทยรัฐออนไลน์. (2556). *การยอมรับ (Adoption) นำมาเป็น “ชุดความเชื่อ” ในสังคมไทย สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2562 จาก <https://www.thairath.co.th/content/357244>*
- _____ (2562). *จ.ฉะเชิงเทรา เดินหน้าชู “มะม่วง” สุดยอดผลไม้ไทย สร้างเอกลักษณ์จังหวัด. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2562 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/east/1522815>*
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2561). *เทคนิค วิธีการ และการสื่อสารในการส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่5, พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค. (2557). *การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ. ในประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ ชั้น 2 . หน่วยที่ 6. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2551). *ยอม - ยอมรับ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562. จาก

<http://www.royin.go.th/?knowledges=%E0%B8%A2%E0%B8%AD%E0%B8%A1%E0%B8%A2%E0%B8%AD%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B9%97%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B9%92%E0%B9%95%E0%B9%95%E0%B9%91>

_____ . (2562). *body of knowledge – knowledge – knowledge management (km)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562 จาก

<http://www.royin.go.th/?knowledges=body-of-knowledge-knowledge-knowledge-management-km>

ลัดดา ศิลาอ่อน. (2545). “การรวบรวมแหล่งความรู้ไปสู่งานวิจัยสังคมศึกษา” *วารสารศึกษาศาสตร์* 26(2), 34-38.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น (ชมรมเด็ก).

สุจิตา นิมอ่อง. (2556). *เจตคติของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้ที่มีต่อมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสมและการผลิตแบบมีสัญญาซื้อขาย ในอำเภออุบลบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*

สุพิน บุญชูวงศ์. (2551). *ความคิดเห็นของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ต่อการเรียนวิชาหลักการสอน โดยการสรุปเนื้อหาด้วยแผนที่ความคิด. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.*

สำนักงาน ก.พ.ร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). คู่มือจัดทำแผนการจัดการความรู้ สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562 จาก

http://www.afaps.ac.th/kmcorner/km58/km_web/KMplanmanual.pdf

สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2562). *ข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2561/2562. การประชุมประจำเดือนสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2562. ฉะเชิงเทรา.*

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2556). *บูรณาการสานต่อ "ฟู้ดเซฟตี้" สินค้าพืชผักผลไม้*. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2562 จาก <https://www.thaihealth.or.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2556). *การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2562 จาก https://www.acfs.go.th/standard/download/GAP_food%20crop.pdf
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2561). *สถิติสินค้าเกษตร ปี 2561*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2562 จาก http://impexp.oae.go.th/service/report_product01.php?S_YEAR=2561&i_type=2&PRODUCT_ID=1273&wf_search=&WF_SEARCH=Y#4453
- สำนักงานส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร. (2562). *สถานการณ์การผลิตพืช 2561/62*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2562 จาก <http://www.agriman.doae.go.th/home/news/2562/27-28.pdf>
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2562). *รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี พ.ศ.2562*. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2562. จาก <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showZoneData.php?rcode=2402&statType=1&year=62>
- หนึ่งฤทัย ทิพย์กรณ์. (2556). *การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมะม่วงตามระบบการปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- Carmine, E. G. and Zeller, R. A. (1979). *Reliability and Validity Assessment*. Deverly Hill : SAGE Publication.
- Foster, George M. (1973). *Tradition Societies and Technological Change*. New York: Harper and Row Publishers.
- MGR Online. (2557). *เผยข้อมูลพื้นที่ปลูกมะม่วงเลื่องชื่อเมืองแปะศรีสวัสดิ์ เหตุถูกน้ำท่วมหนักต่อเนื่อง*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2562 จาก <https://mgronline.com/local/detail/9570000036213>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม

เรื่อง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในการปลูกมะม่วงของ เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ โครงการวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี ในการปลูกมะม่วงของเกษตรกรอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยแบ่งออกเป็น

5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้ และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 4 การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตร

ที่ดี

ซึ่งคำตอบตามแบบสัมภาษณ์นี้ นำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือตอบคำถามทุกข้อ ตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็น

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความ และเติมข้อความลงในช่องว่างของแต่ละคำถามให้ตรงกับความเป็นจริง หรือตรงกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)
3. ระดับการศึกษา
 - () 3.1. ไม่ได้รับการศึกษา () 3.2. ประถมศึกษา
 - () 3.3. มัธยมศึกษาตอนต้น () 3.4. มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.
 - () 3.5. อนุปริญญา หรือ ปวส. () 3.6. ปริญญาตรี
 - () 3.7. สูงกว่าปริญญาตรี (ระบุ).....
4. การเป็นสมาชิกกลุ่ม
 - () ไม่เป็น
 - () เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 4.1. กลุ่มเกษตรกร () 4.2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 - () 4.3. กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. () 4.4. กลุ่มสหกรณ์การเกษตร
 - () 4.5. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน () 4.6. กลุ่มออมทรัพย์ () 4.7. อื่น ๆ (ระบุ).....
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน(รวมผู้ถูกสัมภาษณ์)
6. จำนวนแรงงานภาคการเกษตร
 - () 6.1 จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน
 - () 6.2 จำนวนแรงงานจ้าง.....คน
7. ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วง.....ปี
8. ประสบการณ์ในการทำสวนมะม่วงตามการปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP).....ปี
9. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด.....ไร่

10.พื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด.....ไร่

11.รายได้ในรอบปีที่ผ่านมา

11.1 รายได้ในภาคการเกษตร

1) รายได้จากกรจำหน่ายมะม่วงทั้งหมด.....บาท/ปี

2) รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ.....บาท/ปี

11.2 รายได้นอกภาคการเกษตรทั้งหมด.....บาท/ปี

12.แหล่งเงินทุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 11.1 ตนเอง

() 11.2 ญาติพี่น้อง

() 11.3 ธ.ก.ส.

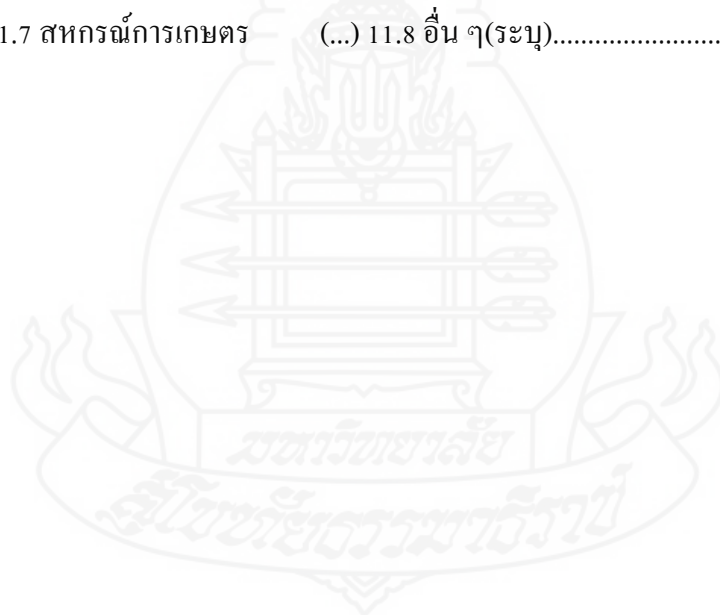
() 11.4 ธนาคารพาณิชย์

() 11.5 นายทุน

() 11.6 กลุ่มเกษตรกร

() 11.7 สหกรณ์การเกษตร

(...) 11.8 อื่น ๆ(ระบุ).....

ตอนที่ 2 ความรู้ และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

คำชี้แจง ท่านมีความรู้ในเรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างไร ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องถูก ช่องผิดหลังคำถามต่อไปนี้

คำถาม	ถูก	ผิด
1. พื้นที่ปลูกต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผล		
2. การปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรดีที่เหมาะสม จำเป็นต้องมีการจัดทำข้อมูลแปลงปลูก		
3. แหล่งน้ำที่ใช้ต้องสะอาดไม่มีการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อมะม่วง		
4. หากหัวฉีดเครื่องพ่นสารเคมีเกิดอุดตันให้ใช้ปากเป่าเพื่อให้หัวฉีดไม่อุดตัน		
5. ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์หลังใช้งานทุกครั้ง		
6. ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ ใกล้แหล่งน้ำทางการเกษตร		
7. การจัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรและสารเคมีชนิดต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องแบ่งแยกเป็นสัดส่วน		
8. ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้ว สามารถล้างแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้		
9. หลังจากฉีดพ่นเสร็จ ผู้พ่นจำเป็นต้องอาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้าทันที		
10. เสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่น ต้องนำไปซักให้สะอาดทุกครั้ง โดยซักร่วมกับเสื้อผ้าที่ใช้ปกติได้		
11. สถานที่เก็บเกี่ยว คัดบรรจุ และเก็บรักษา ต้องสะอาดไม่มีสัตว์เลี้ยงอยู่ในบริเวณนั้น		
12. ไม่จำเป็นต้องบันทึกข้อมูลการใช้ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า ทุกครั้งที่ใช้		
13. ไม่จำเป็นต้องมีการจัดทำเอกสารหรือบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน		

คำถาม	ถูก	ผิด
14.เลือกเครื่องฟ่นสารเคมีและอุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการฟ่นสารเคมีให้ถูกต้อง		
15.โรงเก็บสารเคมี สามารถอยู่ใกล้ที่พักอาศัย และสถานที่ประกอบอาหาร		

2.2 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับการได้รับข้อมูลด้านการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี จากแหล่งต่าง ๆ แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร				
	1	2	3	4	5
1 สื่อบุคคล					
1.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐ					
1.2 เจ้าหน้าที่ภาคเอกชน					
1.3 ผู้นำชุมชน					
1.4 คนในชุมชน					
1.5 สมาร์ทฟาร์มเมอร์(SF),ยังสมาร์ทฟาร์มเมอร์(YSF)					
2 สื่อกิจกรรม					
2.1 การประชุมสัมมนา					
2.2 การอบรม					
2.3 การศึกษาดูงาน					
2.4 การจัดงานวันสาธิต					
3 สื่อมวลชน					
3.1 วิทยู					
3.2 โทรทัศน์					
3.3 หอกระจายข่าว					

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร				
	1	2	3	4	5
3.4 เอกสารความรู้ของหน่วยงาน ราชการ					
3.5 วารสาร					
3.6 หนังสือ					
3.7 หนังสือพิมพ์					
4. สื่อออนไลน์					
4.1 ยูทูป (youtube)					
4.2 เว็บไซต์ต่าง ๆ					
4.3 เฟสบุ๊ก (Facebook)					
4.4 ไลน์ (Line)					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี
คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีระดับใด กรุณาทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น ระดับความคิดเห็นมี 5 ระดับ คือ
1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
1. ทำให้ได้ปริมาณผลิตผลมะม่วงต่อไร่สูง					
2. ทำให้ได้มะม่วงที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อ ผู้บริโภค					
3. ทำให้มะม่วงสามารถจำหน่ายได้ราคาสูงขึ้น					
4. ทำให้มะม่วงที่ผลิตได้เป็นที่ยอมรับและเป็น ที่ต้องการของผู้บริโภค					
5. ทำให้สามารถวางแผนการผลิตได้อย่าง					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
ถูกต้องเหมาะสมและเป็นระบบมากขึ้น					
6. ทำให้ลดต้นทุนในการผลิต					
7. ทำให้สามารถเลือกวิธีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม					
8. ทำให้สามารถใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม					
9. ทำให้ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในสิ่งแวดล้อม					
10. ทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น					
11. ทำให้สวนมะม่วงเป็นระเบียบง่ายต่อการดูแลและใช้งาน เช่น เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ถูกจัดเก็บไว้เป็นที่เป็นทาง					
12. สามารถตรวจสอบข้อมูลการผลิตย้อนหลังได้จากการบันทึกที่ได้ทำไว้ เมื่อเกิดปัญหา					
13. ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในสวนมะม่วงของตนเองที่ได้รับมาตรฐาน (ได้ใบรับรอง GAP)					
14. ผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ					
15. ทำให้ครอบครัวมีความสุขจากรายได้จากการขายผลผลิต					

ตอนที่ 4 การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

คำชี้แจง การยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี แบ่งเป็นการยอมรับเชิงความคิดเห็นและการยอมรับ โดยการนำไปปฏิบัติ โดยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

คิดเห็นและการยอมรับ โดยการนำไปปฏิบัติ โดยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

- การยอมรับเชิงความคิดเห็น แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่
1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด
- การยอมรับ โดยการนำไปปฏิบัติ แบ่งเป็น 1 = ปฏิบัติ 0 = ไม่ปฏิบัติ

ประเด็น	ระดับการยอมรับ เชิงความคิดเห็น					การยอมรับเชิงนำไป ปฏิบัติ	
	1	2	3	4	5	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.แหล่งน้ำ							
1.1 แหล่งน้ำที่ใช้เป็นแหล่งน้ำสะอาดปราศจากสารพิษปนเปื้อน							
2.พื้นที่ปลูก							
2.1 พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม โรงเก็บสารเคมี คอกสัตว์ หรือที่ทิ้งขยะมาก่อน							
2.2 พื้นที่ปลูกปราศจากสารที่มีพิษปนเปื้อน							
2.3 เก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์							
2.4 วางผังแปลง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการปฏิบัติงาน							
3.วัตถุอันตรายทางการเกษตร							
3.1 จัดทำสถานที่เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้อยู่ห่างจากที่พักอาศัย							

ประเด็น	ระดับการยอมรับ เชิงความคิดเห็น					การยอมรับเชิงปฏิบัติ	
	1	2	3	4	5	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
3.2 จัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรไว้ ในสถานที่ที่มีฉีดยก อากาศถ่ายเทสะดวก และแยกประเภท เก็บเป็นหมวดหมู่ ไม่ปน กัน เขียนป้ายกำกับชัดเจน							
3.3 ใช้วัตถุอันตรายทางเกษตรที่ขึ้น ทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย และใช้ตาม คำแนะนำที่ระบุไว้ในฉลากอย่างเคร่งครัด							
3.4 ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและ อุปกรณ์หลังการใช้งานทุกครั้ง							
3.5 สวมเสื้อผ้าให้มิดชิด มีอุปกรณ์เพื่อ ป้องกันอันตรายจากสารพิษ และอาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังฉีดพ่นเสร็จ							
3.6 ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วไม่ นำกลับมาใช้ซ้ำ							
3.7 กำหนดจุดทิ้งขยะ และขวดสารเคมีให้ ชัดเจน							
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต ก่อนการเก็บเกี่ยว							
4.1 บันทึกที่มาของปัจจัยการผลิต							
4.2 ใช้ปุ๋ย ที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตาม กฎหมาย							
4.3 ตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์ การเกษตรก่อนนำไปใช้งาน							

ประเด็น	ระดับการยอมรับ เชิงความคิดเห็น					การยอมรับเชิงปฏิบัติ	
	1	2	3	4	5	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
4.4 มีการวางแผนการผลิตเพื่อให้ได้ ผลิตผลตรงตามความต้องการของตลาด							
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บ เกี่ยว							
5.1 เก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่ เหมาะสม							
5.2 ใช้อุปกรณ์เก็บเกี่ยวให้เหมาะสมกับ ผลิตผล ไม่ทำให้ผลิตผลเกิดแผลหรือรอย ชำ							
5.3 ไม่วางผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว สัมผัส กับพื้นดินโดยตรง ควรมีอะไรปูรองก่อน วาง							
5.4 ดูแลรักษาอุปกรณ์และภาชนะบรรจุ ให้สะอาด ป้องกันการปนเปื้อน							
5.5 คัดแยกผลิตผลที่เสียหายออกจาก ผลิตผลที่ดี							
5.6 มีการป้องกันสัตว์พาหะนำโรค และ สัตว์เลื้อยคลานให้อยู่บริเวณโรงคัดบรรจุ และ สถานที่เก็บรักษาผลิตผล							
6. การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา							
6.1 มีการจัดการด้านสุขลักษณะของ บริเวณโรงเก็บผลิตผล เพื่อป้องกันการ ปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอม							

ประเด็น	ระดับการยอมรับ เชิงความคิดเห็น					การยอมรับเชิงปฏิบัติ	
	1	2	3	4	5	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
6.2 พักผลิตผลไว้ในที่ร่มป้องกันการ ปัญหาการเสื่อมสภาพของผลิตผล							
6.3 พาหนะที่ใช้ขนย้ายหรือขนส่ง ต้อง สะอาดไม่มีการปนเปื้อนสารเคมี หรือสิ่ง แปลกปลอม							
6.4 ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุมีวัสดุรอง ภายในถังเพื่อป้องกันการกระแทก กันการ เสียดสี							
6.5 พาหนะที่ใช้ในการขนย้ายสามารถ รักษาคุณภาพของผลิตผล							
6.6 ขนย้ายผลิตผลในแปลงปลูกด้วย ความระมัดระวัง							
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล							
7.1 ผู้ปฏิบัติต้องไม่เป็นโรคติดต่อ หรือ พาหะนำโรคติดต่อ และไม่มีบาดแผลที่อาจ ก่อให้เกิดการปนเปื้อนกับมะม่วง							
7.2 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น							
7.3 หลีกเลียงและป้องกันการสัมผัส สารเคมีโดยตรง							
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ							
8.1 จัดทำเอกสารข้อมูลการปฏิบัติตาม จริงและทำให้เป็นปัจจุบัน							

ประเด็น	ระดับการยอมรับ เชิงความคิดเห็น					การยอมรับเชิงปฏิบัติ	
	1	2	3	4	5	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
8.2 บันทึกการดูแลรักษาตามขั้นตอนต่าง ๆ ในแปลงปลูก เช่น การตัดแต่งกิ่ง การขยายกิ่งพันธุ์ อัตราการใช้ปุ๋ย ใช้สารเคมี วันที่เก็บเกี่ยว ฯลฯ							
8.3 จัดเก็บเอกสารแยกเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบและนำมาใช้							

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี

5.1 ปัญหาในการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด โดยระดับความรุนแรงของปัญหา แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
	1	2	3	4	5
1. ปัญหาด้านการผลิต					
1.1 สภาพพื้นที่ปลูกมะม่วงไม่เหมาะสม					
1.2 ขาดแคลนแหล่งน้ำ					
1.3 ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน					
1.4 เงินทุนในการผลิตไม่เพียงพอ					
1.5 ปุ๋ยเคมีราคาแพง					
1.6 แมลงศัตรูมะม่วงและโรคของมะม่วงระบาดมาก					

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
	1	2	3	4	5
1.7 วัชพืชในสวนมีมาก					
1.8 ขาดแคลนแรงงานที่มาช่วยในการผลิต					
2. ปัญหาด้านการตลาด					
2.1 แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ					
2.2 ราคาผลผลิตไม่แน่นอน					
2.3 พ่อค้าคนกลางให้ราคาต่ำ					
3. ปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว					
3.1 ขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยว					
3.2 การเก็บเกี่ยวไม่ได้มาตรฐานมีรอยชำ รอยขีดข่วน					
3.3 ขาดแรงงานในการคัดแยกผลิตผล					
3.4 ไม่สามารถนำผลิตผลเข้าที่ร่มได้ทันทีหลังเก็บเกี่ยว					
4. ปัญหาด้านความรู้และการส่งเสริม					
4.1 ขาดความรู้เรื่องการดูแลจัดการแปลงมะม่วง					
4.2 ขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช					
4.3 ขาดความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว					
4.4 ขาดความรู้เรื่องการตลาด					
4.5 ขาดความรู้การเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า เช่น การแปรรูปผลิตผล การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น					
4.6 ขาดการฝึกอบรมให้ความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
4.7 ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					

5. ปัญหาอื่น ๆ

.....
.....

5.2 ข้อเสนอแนะในการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) สำหรับมะม่วง

1) ด้านการผลิต

.....
.....

2) ด้านการตลาด

.....
.....

3) ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว

.....
.....

4) ด้านความรู้และการส่งเสริม

.....
.....

5) ด้านอื่น ๆ

.....
.....

*****ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี*****

ภาคผนวก ข

ระดับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น

ตารางภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ระดับการยอมรับการปฏิบัติตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

n = 177

การปฏิบัติตามระบบการผลิต ทางการเกษตรที่เหมาะสม	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
1. แหล่งน้ำ						4.25	มากที่สุด	1
						(0.635)		
1.1 แหล่งน้ำที่ใช้เป็นแหล่ง น้ำสะอาดปราศจากสารพิษ ปนเปื้อน	0 (0.0)	0 (0.0)	19 (10.7)	95 (53.7)	63 (35.6)	4.25 (0.635)	มากที่สุด	1
2. พื้นที่ปลูก						3.92	มาก	5
						(0.822)		
2.1 พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้ง ของโรงพยาบาล โรงงาน คอก สัตว์อุตสาหกรรม โรงเก็บ สารเคมี หรือที่ทิ้งขยะมาก่อน	2 (1.1)	6 (3.4)	34 (19.2)	80 (45.2)	55 (31.1)	4.02 (0.863)	มาก	2
2.2 พื้นที่ปลูกปราศจากสาร ที่มีพิษปนเปื้อน	0 (0.0)	0 (0.0)	31 (17.5)	87 (49.2)	59 (33.3)	4.16 (0.697)	มาก	1
2.3 เก็บตัวอย่างดินไป วิเคราะห์	2 (1.1)	17 (9.6)	55 (31.1)	76 (42.9)	27 (15.3)	3.62 (0.898)	มาก	4
2.4 วางผังแปลง โดย คำนึงถึงผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม และสะดวกต่อ การปฏิบัติงาน	2 (1.1)	17 (9.6)	55 (31.1)	76 (42.9)	27 (15.3)	3.88 (0.720)	มาก	3

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

n = 177

การปฏิบัติตามระบบการผลิต ทางการเกษตรที่เหมาะสม	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
3.วัตถุประสงค์รายทางการเกษตร						4.18 (0.753)	มาก	2
3.1 การเก็บรักษาวัตถุ อันตรายทางการเกษตร โดย การแยกโรงเก็บให้อยู่ห่างจาก ที่พักอาศัย	0 (0.0)	0 (0.0)	33 (18.6)	89 (50.3)	55 (31.1)	4.12 (0.696)	มาก	5
3.2 จัดเก็บวัตถุอันตรายทาง การเกษตรไว้ในสถานที่ที่ มิดชิด อากาศถ่ายเทสะดวก และแยกประเภท เก็บเป็น หมวดหมู่ ไม่ปนกัน เขียนป้าย กำกับชัดเจน	3 (1.7)	2 (1.1)	29 (16.4)	88 (49.7)	55 (31.1)	4.07 (0.819)	มาก	6
3.3 ใช้วัตถุอันตรายทาง เกษตรที่ขึ้นทะเบียนถูกต้อง ตามกฎหมาย และใช้ตาม คำแนะนำที่ระบุไว้ในฉลาก อย่างเคร่งครัด	0 (0.0)	0 (0.0)	12 (6.8)	105 (59.3)	60 (33.9)	4.27 (0.579)	มากที่สุด	3
3.4 ทำความสะอาดเครื่อง พ่นสารเคมีและอุปกรณ์หลัง การใช้งานทุกครั้ง	3 (1.7)	2 (1.1)	12 (6.8)	102 (57.6)	58 (32.8)	4.19 (0.749)	มาก	4

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

n = 177

การปฏิบัติตามระบบการผลิต ทางการเกษตรที่เหมาะสม	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
3.5 สวมเสื้อผ้าให้มิดชิด มี อุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตราย จากสารพิษ และอาบน้ำเปลี่ยน เสื้อผ้าทันทีหลังฉีดพ่นเสร็จ	0 (0.0)	0 (0.0)	13 (7.4)	75 (42.3)	89 (50.3)	4.43 (0.628)	มากที่สุด	1
3.6 ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ ใช้หมดแล้ว ไม่นำกลับมาใช้ ซ้ำ	0 (0.0)	0 (0.0)	11 (6.2)	83 (46.9)	83 (46.9)	4.41 (0.606)	มากที่สุด	2
3.7 กำหนดจุดทิ้งขยะ และ สารเคมีให้ชัดเจน	6 (3.4)	6 (3.4)	46 (26.0)	80 (45.2)	39 (22.0)	3.79 (0.939)	มาก	7
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว						3.90 (0.751)	มาก	7
4.1 บันทึกที่มาของปัจจัยการผลิต	2 (1.1)	8 (4.5)	84 (47.5)	63 (35.6)	20 (11.3)	3.51 (0.798)	มาก	4
4.2 ใช้น้ำที่ขึ้นทะเบียนอย่าง ถูกต้องตามกฎหมาย	0 (0.0)	4 (2.3)	20 (11.3)	111 (62.7)	42 (23.7)	4.08 (0.661)	มาก	2
4.3 ตรวจสอบสภาพเครื่องมือ และอุปกรณ์การเกษตรก่อน นำไปใช้งาน	0 (0.0)	3 (1.7)	11 (6.2)	119 (67.2)	44 (24.9)	4.15 (0.598)	มาก	1
4.4 มีการวางแผนการผลิต เพื่อให้ได้ผลิตผลตรงตาม ความต้องการของตลาด	3 (1.7)	2 (1.1)	43 (24.3)	100 (56.5)	29 (16.4)	3.85 (0.765)	มาก	3

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

n = 177

การปฏิบัติตามระบบการผลิต ทางการเกษตรที่เหมาะสม	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว						4.18	มาก	2
						(0.644)		
5.1 เก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีอายุ เก็บเกี่ยวที่เหมาะสม	0 (0.0)	0 (0.0)	23 (13.0)	96 (54.2)	58 (32.8)	4.20 (0.649)	มาก	2
5.2 ใช้อุปกรณ์เก็บเกี่ยวให้ เหมาะสมกับผลิตผล ไม่ทำให้ ผลิตผลเกิดแผลหรือรอยขีด	0 (0.0)	2 (1.1)	19 (10.7)	102 (57.6)	54 (30.6)	4.18 (0.655)	มาก	3
5.3 ไม่วางมะม่วงที่เก็บเกี่ยว แล้วสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง ควรมีอะไรปูรองก่อนวาง	0 (0.0)	2 (1.1)	31 (17.5)	98 (55.4)	46 (26.0)	4.06 (0.692)	มาก	6
5.4 ดูแลรักษาอุปกรณ์และ ภาชนะบรรจุให้ความสะอาด ป้องกันการปนเปื้อนสู่มะม่วง	0 (0.0)	0 (0.0)	18 (10.2)	113 (63.8)	46 (26.0)	4.16 (0.582)	มาก	4
5.5 คัดแยกมะม่วงที่เสียหาย ออกจาก มะม่วงที่ดี	0 (0.0)	0 (0.0)	6 (3.4)	94 (53.1)	77 (43.5)	4.40 (0.557)	มากที่สุด	1
5.6 มีการป้องกันสัตว์พาหะ นำโรค และสัตว์เลี้ยงไม่ให้อยู่ บริเวณโรงคัดบรรจุ และ สถานที่เก็บรักษาผลิตผล	0 (0.0)	0 (0.0)	31 (17.5)	95 (53.7)	51 (28.8)	4.11 (0.673)	มาก	5

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

n = 177

การปฏิบัติตามระบบการผลิต ทางการเกษตรที่เหมาะสม	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา						4.06 (0.625)	มาก	4
6.1 มีการจัดการด้าน สุขลักษณะของบริเวณโรงเก็บ ผลผลิต เพื่อป้องกันการ ปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่ง แปลกปลอม	0 (0.0)	2 (1.1)	60 (33.9)	83 (46.9)	32 (18.1)	3.82 (0.732)	มาก	6
6.2 พักผลผลิตไว้ในที่ร่ม ป้องกันการปัญหาการ เสื่อมสภาพของผลผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	15 (8.5)	123 (69.5)	39 (22.0)	4.14 (0.537)	มาก	1
6.3 พาหนะที่ใช้ขนย้ายหรือ ขนส่ง ต้องสะอาดไม่มีการ ปนเปื้อนสารเคมี หรือสิ่ง แปลกปลอม	0 (0.0)	0 (0.0)	20 (11.3)	115 (65.0)	42 (23.7)	4.12 (0.580)	มาก	4
6.4 พาหนะที่ใช้ในการบรรจุ มีวัสดุปูรองภายในถังเพื่อ ป้องกันการกระแทก ถังการ เสียดสี	0 (0.0)	0 (0.0)	17 (9.6)	118 (66.7)	42 (23.7)	4.14 (0.561)	มาก	1
6.5 พาหนะที่ใช้ในการขน ย้ายสามารถรักษาคุณภาพของ ผลผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	39 (22.0)	95 (53.7)	43 (24.3)	4.02 (0.682)	มาก	5
6.6 ขนย้ายผลผลิตในแปลง ปลูกด้วยความระมัดระวัง	0 (0.0)	0 (0.0)	19 (10.7)	115 (65.0)	43 (24.3)	4.14 (0.578)	มาก	1

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

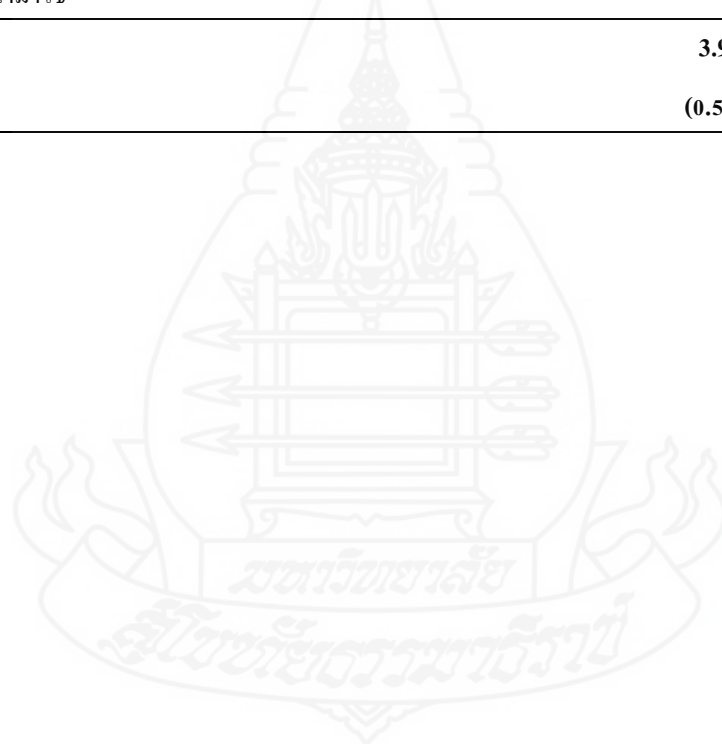
n = 177

การปฏิบัติตามระบบการผลิต ทางการเกษตรที่เหมาะสม	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล						3.91 (0.881)	มาก	6
7.1 ผู้ปฏิบัติต้องไม่เป็น โรคติดต่อ หรือพาหะนำ โรคติดต่อ และไม่มีบาดแผลที่ อาจก่อให้เกิดการปนเปื้อนกับ มะม่วง	0 (0.0)	0 (0.0)	37 (20.9)	100 (56.5)	40 (22.6)	4.02 (0.661)	มาก	1
7.2 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล เบื้องต้น	9 (5.1)	15 (8.5)	41 (23.1)	86 (48.6)	26 (14.6)	3.59 (1.008)	มาก	3
7.3 หลีกเลี้ยงและป้องกัน การสัมผัสสารเคมีโดยตรง	0 (0.0)	11 (6.2)	23 (13.0)	79 (44.6)	64 (36.2)	4.11 (0.856)	มาก	2
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ						3.51 (0.918)	มาก	8
8.1 จัดทำเอกสารข้อมูลการ ปฏิบัติตามจริงและทำให้เป็น ปัจจุบัน	2 (1.1)	7 (4.0)	66 (37.2)	84 (47.5)	18 (10.2)	3.62 (0.768)	มาก	1
8.2 บันทึกการดูแลรักษาตาม ขั้นตอนต่าง ๆ ในแปลงปลูก เช่น การตัดแต่งกิ่ง การขยาย กิ่งพันธุ์ อัตราการใช้น้ำ ใช้นุ้ย ใช้สารเคมี วันที่เก็บเกี่ยว ฯลฯ	9 (5.1)	9 (5.1)	66 (37.2)	69 (39.0)	24 (13.6)	3.51 (0.966)	มาก	2

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

n = 177

การปฏิบัติตามระบบการผลิต ทางการเกษตรที่เหมาะสม	ระดับการยอมรับเชิงความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					Error! S.D	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
8.3 จัดเก็บเอกสารแยกเป็น หมวดหมู่เพื่อสะดวกต่อการ ตรวจสอบและนำมาใช้	9 (5.1)	20 (11.4)	59 (33.3)	70 (39.6)	19 (10.7)	3.40 (0.995)	มาก	3
รวมเฉลี่ย						3.93 (0.509)	มาก	

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววิภาดา แดงมา
วัน เดือน ปีเกิด	30 ธันวาคม 2536
สถานที่เกิด	อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พ.ศ. 2559
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

